

I. TOIMINNAN SUUNNITTELU JA RAPORTOINTI

I.1. MIKSI SUUNNITELLAAN?

Lippukunnan toiminnan kehittymisen ja tuloksellisuuden kannalta toiminnan suunnitelmallisuus on tärkeää. Lippukunnan hallituksen kannattaa tehdä vuoden toimintasuunnitelman lisäksi myös pitkän tähtäimen suunnitelmia. Toiminnalle on hyvä asettaa tavoitteita, joiden toteutumista on myös mahdollista mitata. Koko jäsenistölle hyvin suunniteltu toiminta merkitsee viikoittaisen toiminnan lisäksi retkiä, leirejä, kilpailuja ja muita tapahtumia.

Hyvä toimintasuunnitelma on tasapainoinen niin ajallisesti, taloudellisesti kuin ikäryhmittäinkin. Tapahtumia on ympäri vuoden riittävästi, mutta ei liikaa. Tapahtumat ovat järkevä hintaisia, ja kaikille ikäryhmille on tarjolla jotain toimintaa. Johtajien kannalta suunnittelu on parhaimmillaan lippukuntalaisten yhteistyötä. Yhdessä päätetään, millaista lippukunnan toiminta on.

Vinkki:

Tapahtumaa tai toimintaa suunnitellessa on hyvä listata partioihanteet ja partiomenetelmän osat allekkain.

Tämän jälkeen voi jakaa tapahtuman pienempiin osasiin ja verrata mitä menetelmän ja ihanteen osia tapahtumassa toteutuu. Mitä useampi osa toteutuu, sitä enemmän toiminta on partio-ohjelman mukaista.

I.2. TOIMINTASUUNNITELMA JA SEN TEKEMINEN

Yleisimmin lippukunnassa käytössä oleva toimintasuunnitelma on vuoden ”lukujärjestys”, jonka on hyväksynyt lippukunnan kokous. Hyvässä toimintasuunnitelmassa on otettu huomioon partio-ohjelma sekä kaikki lippukunnan ikäkaudet ja niiden tarpeet. Toimintasuunnitelman tulisi sisältää myös toimintakalenteri, jossa tulevat tapahtumat on aikataulutettu. Partiopiirien ja keskusjärjestön kalentereista löytää tapahtumia ja kursseja, joilla lippukunnan toimintaa voidaan tukea ja värittää.

Lippukunnan toimintaa on hyvä suunnitella vähintään vuodeksi eteenpäin. Suunnitteluun kannattaa varata riittävästi aikaa, sopiva tila ja sellainen ajankohta, että mahdollisimman moni johtaja pääsee mukaan.

Myös edellisen vuoden toimintasuunnitelmaa kannattaa tarkastella, jotta perinteiset vuosittain toistuvat tapahtumat eivät unohdu kalenterista. Edellisen vuoden toimintaa arvioimalla tiedetään, mikä meni hyvin, mitä pitää parantaa, mitä ei kannata järjestää uudestaan ja kuinka paljon osallistujia eri tapahtumiin voidaan odottaa.

Kun toimintasuunnitelma on saatu valmiiksi, se hyväksytään vuosikokouksessa ja voidaan julkaista esimerkiksi lippukuntalehdessä, jäsenkirjeessä, ilmoitustaululla ja lippukunnan kotisivuilla.

Toimintasuunnitelmaan pitää kirjata toiminnan tavoitteet, tapahtumien kohderyhmät, johtajaresurssi-suunnitelma, tapahtumien vastuuhenkilöt ja konkreettinen tapahtumakalenteri päivämäärineen. Toimintasuunnitelmasta tehdään realistinen: suunnitelmaan kirjoitetaan vain sitä, mitä on mahdollista tehdä. Nimensä mukaisesti toimintasuunnitelma on vain suunnitelma: sitä voidaan muuttaa jos se on tarpeellista. Muutoksista pitää muistaa tiedottaa jäsenille ja heidän vanhemmilleen.

Ks. liite 1, toimintasuunnitelman malli, sekä liite 2, tapahtumakalenterin malli.

I.3. LIPPUKUNNAN PROJEKTIT

Lippukunnan eri tapahtumien, leirien, retkien, varainhankintatempausten ja vaikkapa leirialueremonttien järjestelyvastuu on usein erillisellä projektiryhmällä. Projekti on hyvä jakaa pienempiin osiin, joilla on omat tavoitteet, aikataulut ja vastuuhenkilöt. Hyvissä ajojen ennen tapahtumaa pitää sopia, mitä ollaan tekemässä, kuka tapahtumasta vastaa sekä miten toteutusta seurataan. Johtajiston säännöllisissä palaverissa käydään läpi työn alla olevat projektit.

1.4. TULEVAT VUODET

Pitkän aikavälin suunnittelulla vaikutetaan lippukunnan tuleviin vuosiin. Silloin tarkastellaan mm. lippukunnan johtajaresursseja tulevaisuudessa, lähivuosien suurtahtumia ja toiminnan painotuksia. Näihin suunnitelmiin liitetään usein myös investointi- ja hankintasuunnitelmat.

Pitkän aikavälin suunnittelu on tehtävä karkealla tasolla, jotta suunnitelma olisi realistinen ja työmäärältään kohtuullinen. Yleensä suunnittelutarkkuudeksi riittää tapahtuman nimi sekä järjestämisvuosi ja -kuukausi. Suunnitelmaan kirjataan esimerkiksi suurleirit, lippukunnan järjestettäväksi tulevat piirin tapahtumat, juhluvuodet, suuremmat kämpän rakennustyöt sekä matkat ja vaellukset.

Tulevien suurien tapahtumien valmistelu on hyvä aloittaa ajoissa. Monet tapahtumat edellyttävät valmistautumista usean toimintakauden aikana. Silloin täytyy tehdä myös päätöksiä, jotka ohjaavat tulevienkin johtajien toimintaa. Tämä lisää toiminnan tavoitteellisuutta. Olosuhteiden muuttuessa suunnitelmiakin voi muuttaa.

Johtajaresurssien suunnittelu on osa pitkän aikavälin suunnittelua, jonka pitäisi liittyä vuosisuunnitteluun. On hyvä miettiä kaikkien johtajatehtävien tilannetta pari vuotta eteenpäin. Ketkä tulevat muuttamaan pois, ketkä ovat mukana mutta eri tehtävissä, kuinka paljon tarvitaan uusia johtajia, riittävätkö omista jäsenistä kasvavat johtajat kattamaan poistuman, kuinka rekrytointi lippukunnan ulkopuolelta toteutetaan, onko mahdollisissa paikkakunnalle muuttajissa aikuisia partiolaisia? Lisäksi täytyy muistaa suunnitella sitä, miten tulevat johtajat kasvavat ja miten heidät koulutetaan tehtäviinsä. Tukea ja neuvoja toiminnan sekä resurssien suunnitteluun saat edelliseltä lippukunnanjohtajalta, alueohjaajalta sekä piiritoimistosta.

Vinkki:

Lippukunnan johtaja tai hallitus voi järjestää muille johtajille tapahtuman, missä keskustellaan lippukunnan tilasta esimerkiksi viiden vuoden kuluttua. Tilaisuutta on hyvä valmistella listaamalla kaikki tulevat piirin ja keskusjärjestön suurtahtumat sekä miettimällä lippukunnan johtajatilannetta viiden vuoden kuluttua. Tapahtuman yhteydessä on hyvä jutella johtajien suunnitelmista partiourallaan. Tällä tavalla pystytään kohdentamaan koulutusta ja tarjoamaan johtajille mielekkäitä partiopestejä.

1.5. TOIMINTAKERTOMUS

Vuosittain toimintakauden päätyttyä laaditaan lippukunnan toiminnasta yhteenveto, jota kutsutaan toimintakertomukseksi tai vuosikertomukseksi. Samassa yhteydessä on hyvä täyttää Suomen Partiolaisten vuosiseloste. Jotta toimintakertomus kertoisi kattavasti vuoden tapahtumat sellaisellekin lukijalle, joka ei ole ollut lippukunnan toiminnassa mukana, on sen tekemiseen ja siihen kirjattavien tietojen keruuseen syytä käyttää aikaa ja harkintaa. Tarkoitus ei ole, että toimintakertomus olisi sanasepon tai tilastonikkarin taidonnäyte. Perusajatuksena on, että se on kattava ja verrattavissa lippukunnan toimintasuunnitelmaan ja sitä voisi käyttää vaikka lippukunnan historiikin lähdemateriaalina ja kunnan kautta seurakunnan avustusten liitteenä.

Toimintakertomuksen pitää sisältää seuraavat toimintavuotta koskevat tiedot:

Perustiedot

- lippukunnan nimi
- toimintavuosi
- tiedot jäsenistöstä
- hallitus ja toimihenkilöt
- lippukunnan kokoon tumistilat
- taustayhteisö ja muut yhteistyökumppanit
- piiri
- muut sidosryhmät

Toiminta

- oleelliset toiminnan osa-alueet
- toimintavuoden erityistoiminnot
- lippukuntaa kohdanneet erityistapahtumat
- toimintavuonna jaetut huomionsoitukset

Talous

- toimintavuoden taloudellinen tilanne ja varainhankinta

Kun kaikki tarvittava tieto on kirjattu asiallisesti ja riittävän tarkasti tarvittavien numeeristen tietojen höyrytämänä, on käsissä lippukunnan toimintakertomus. Liitteeksi on hyvä lisätä Suomen Partiolaisten vuosiselostelomake, josta käy ilmi kaikkien toiminnan osa-alueiden numeeriset tiedot. Lippukunnan toimintakertomuksen tekeminen ei ole yksittäisen johtajan työ, vaan jokainen hallituksen jäsen kerää oman vastuualueensa toimintakertomuksen, jotka sihteerin yhdistää, täydentää ja kirjoittaa puhtaaksi.

Ks. liite 3, toimintakertomusmalli

1.6. TOIMINNAN ARVIOINTI

Toiminnan arvioinnilla on monta tarkoitusta ja se liittyy toimintaan kaiken aikaa. Tekijöiden kannalta kyse on jatkuvasta, parhaan mahdollisen tuloksen varmistamisesta. Vapaaehtoistoiminnassa myös epäonnistumiset ovat arkipäivää, tekeminen on usein kantapäähän kautta oppimista. Tekemisen into on suunnaton ja opiaikin karttuu vähitellen.

Lippukunnan kannalta jatkuva arviointi on tärkeää, jotta toiminta kehittyy. Arviointi on tärkeää myös piirin kannalta, jotta tiedetään miten lippukunnat voivat. Jokaisen lippukunnan ja yksittäisen ryhmän tulee silloin tällöin pysähtyä miettimään, mitä varten lippukunta tai ryhmä on olemassa ja mitkä sen tavoitteet ovat. Mikä on ryhmän perustehtävä? Mitä halutaan saavuttaa? Tavoitteet ja niille määritellyt mittarit helpottavat arviointia.

Arviointiin kuuluu, että osaa arvioida tavoitteiden saavuttamista, toiminnan tuloksia ja kehitystä. Arviointia voi tehdä yksin, pienellä porukalla ja koko lippukunnan johtajiston kanssa.

Apuvälineitä lippukunnan toiminnan arviointiin:

Kehittyvä lippukunta -menetelmä

Kehittyvä lippukunta-menetelmän avulla lippukunta tunnistaa sekä vahvuuksiaan että kehittymiskohteitaan. Lippukunnassa mietitään mahdollisimman realistinen kuva muun muassa omasta toiminnasta, johtajajatilanteesta, ikäkausiryhmistä. Tämän jälkeen tehdään kuvaus lippukunnan tavoitteesta, minkälainen lippukunta haluaa olla.

Tavoitteissa kuvataan myös lippukunnan tilaa tulevaisuudessa esimerkiksi viiden vuoden kuluttua. Lippukunnan johtajisto käy vastaukset läpi alueohjaajan kanssa. Tarkoituksena on tällä tavoin tunnistaa lippukunnan vahvuudet ja heikkoudet. Seuraavaksi suunnitellaan, miten heikkoja osa-alueita voidaan vahvistaa ja miten vahvuuksia voidaan hyödyntää entistä paremmin. Toimenpiteen kirjataan konkreettiseen kehittämissuunnitelmaan.

Kehittyvä lippukunta -materiaaliin on koottu kysymyksiä keskustelujen avuksi.

Kysymykset jakautuvat seuraaviin aihealueisiin:

- Viikkotoiminta lippukunnassa
- Lippukunnan toiminta
- Koulutus ja pestit

- Johtajiston toiminta
- Tukitoiminnot (hallinto, talous, viestintä, sidosryhmäyhteistyö ja tilat)
- Jäsenistö ja jäsenmäärän kehitys
- Perinteet, me-henki ja yhteistyö

Kehittyvä lippukunta -menetelmän kaikki materiaalit ja esimerkkejä menetelmän käytöstä löytyy osoitteesta www.partio.fi/kehittyvalpk sekä piiritoimistolta ja alueohjaajalta.

Vuosiselosteet

Jotta lippukunta saa toiminnastaan myös numeerista vertailutietoa arviointiin, kannattaa sen täyttää vuosiseloste säännöllisesti. Seloste täytetään joka vuosi ja aina kalenterivuoden mukaan (31.12. olevan tilanteen mukaan). Kiitokseksi täyttämistä lippukunta saa koosteen viiden vuoden jäsentiedoista, leirivuorokausista, tehdystä aktiviteeteista ja koulutusvuorokausista. Vuosiselosteiden sekä Polku-jäsenrekisteriohjelman tietojen perusteella kootaan myös *Lippukunta-kortti*, jossa on visualisoitu etenkin lippukunnan jäsenmäärän kehitystä eri näkökulmista. Kortti toimitetaan alueohjaajille sekä piiritoimistoille.

Lippukunnanjohtajakortti

Lippukunnanjohtaja voi yhdessä alueohjaajan kanssa arvioida lippukunnan toimintaa *lippukunnanjohtajakortin* avulla. Samassa yhteydessä voidaan miettiä mahdollisia kehityskohteita. Täytyy muistaa, ettei kukaan ole seppä syntyessään. Sillä parempi on kokeilla itse, oivaltaa omalla tavallaan – vaikka sitten mutkan kautta, kuin antaa jonkun muun ajatella puolestaan.

2. PARTIO-OHJELMA

2.1. PARTIOKASVATUS

Partiokasvatus tarkoittaa kaikkea sitä, mitä, miten ja miksi partion kohderyhmä, kouluikäiset lapset ja nuoret, partiossa tekevät. Kansainvälisesti vertailtuna partiokasvatus vastaa RAP:n, WOSM:n ohjelmankehitysprosessin mukaista, laajaa ohjelmakäsitystä.

Partiokasvatuksessa on kaksi osaa:

- Partiion päämäärä, jota kasvatustavoitteet konkretisoivat.
- Partiomenetelmä, jota partio-ohjelma konkretisoi.

Partiion päämäärä

Partio on kasvatustoimintaa, jonka tavoitteena on tukea lasten ja nuorten kasvua heidän yksilölliset ominaispiirteensä huomioon ottaen. Päämääränä on persoonallisuudeltaan ja elämäntavoiltaan tasapainoinen, vastuuntuntoinen, aktiivinen sekä itsenäisesti ajatteleva paikallisen, kansallisen ja kansainvälisen yhteisön jäsen. Päämäärä on suunnilleen sama kaikkialla maailmassa, ja se on ja tulee pysymään muuttumattomana.

Kasvatustavoitteet

Kasvatustavoitteet konkretisoivat partiion päämäärää. Ne ovat sidottuja aikaan ja kulttuuriin. Se, miten päämäärän mukainen kunnan kansalainen ymmärrettiin

30 vuotta sitten, poikkeaa nykyisestä määritelmästä. Samoin kunnan kansalainen muissa kulttuureissa voi poiketa siitä, mitä se on Suomessa.

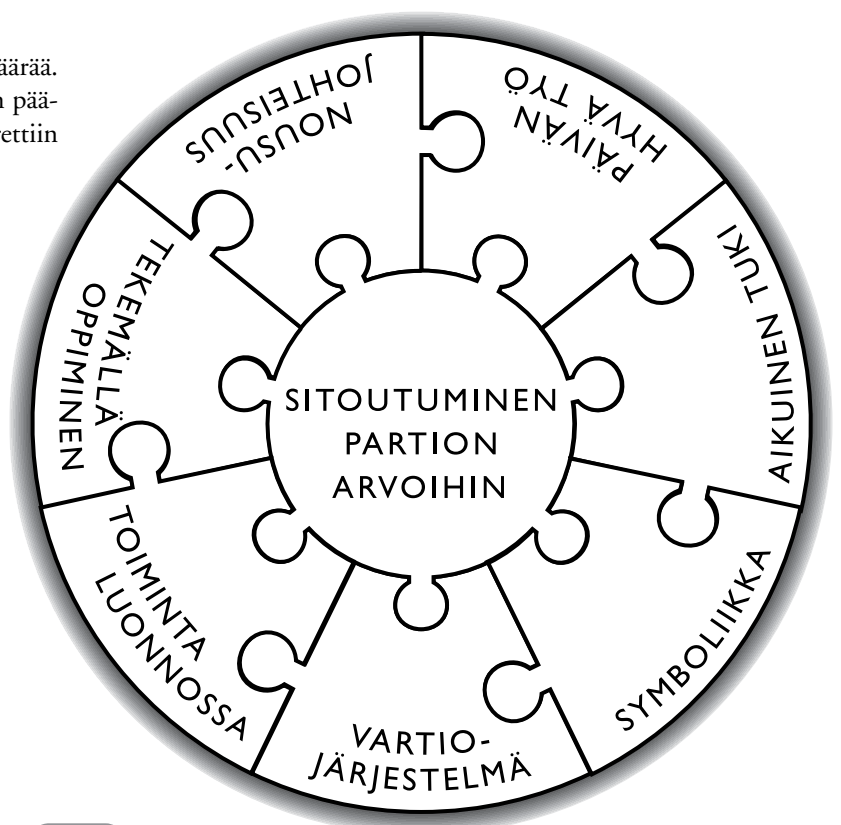
Kasvatustavoitteet on jaettu neljään osa-alueeseen:

- Suhde itseen
- Suhde toisiin ihmisiin
- Suhde yhteiskuntaan
- Suhde ympäristöön

Partiomenetelmä

Partiomenetelmä vastaa kysymykseen, miten partiossa päästään päämäärään. Se kuvaa toimintatavat, joilla päästään kasvatustavoitteisiin. Se on työväline, jolla suunnitellaan ja arvioidaan toimintaa. Suomalainen partiomenetelmä pohjautuu WAGGGSin ja WOSMin partiomenetelmiin. Partiomenetelmä on kokonaisuus, jossa kaikki osat ovat yhtä tärkeitä. Kaikkien osien tulee olla mukana partiotoiminnassa. Tämän ei tarvitse toteutua tietenkään joka hetki vaan toiminnan kokonaisuudessa. Partiomenetelmä on partiolle valittu tapa toimia. Myös muunlaisilla menetelmillä voisi päästä partiion päämäärään, mutta se ei olisi partiota.

Partiomenetelmä

Partio-ohjelma

Partio-ohjelma kertoo millaista voi olla partiomenetelmän mukainen toiminta. Kasvatustavoitteet, jotka tämentävät partion päämäärää, ovat olleet partio-ohjelman perustana. Partio-ohjelma sisältää muun muassa ikäkausijaon ja toiminnan aktiviteetit.

Partio-toimintaa voisi periaatteessa järjestää pelkästään partion päämäärän ja partiomenetelmän sekä arvopohjan perusteella. Lippukuntien toimintaa on kuitenkin helpotettu. Keskusjärjestö tarjoaa lippukunnille konkretisoinnin sekä päämäärästä että partiomenetelmästä. Jokaisen ei tarvitse erikseen miettiä, millainen on partion päämäärän mukainen kunnan kansalainen. Vastaus löytyy kasvatustavoitteista. Partio-ohjelma puolestaan auttaa käytännön toiminnan rakentamisessa: Minkä ikäiset toimivat yhdessä? Mitä partiossa tehdään?

Miten partio-ohjelma konkretisoi partiomenetelmää?

Sitoutuminen partion arvoihin:

Partio-ohjelma konkretisoi, miten sitoutuminen voi tapahtua: partiolupauksella. Jokaiseen ikäkauteen kuuluu partiolupaus, jossa sitoudutaan arvopohjaan, joka on kuvattu erikseen kullekin ikäkaudelle sopivin sanamuodoin. Pelkkä lupauksen antaminen ei kuitenkaan toteuta tätä menetelmän kohtaa. Lupaukseen pitää valmistautua, jotta lupauksen antaja tietää, mitä lupaa, ja osaa näin sitoutua lupaukseensa. Lupaukseen myös palataan myöhemmin ja tarkastellaan omaa suhdetta siihen uudelleen.

Symboliikka:

Partio-ohjelma tarjoaa lippukuntien käyttöön esimerkiksi nimikkeitä, merkkejä ja tarinoita.

Nousujohteisuus:

Partio-ohjelmasta löytyy kullekin ikäkaudelle sopivan haasteellisia aktiviteetteja. Samoja asioita harjoitellaan yhä vaativammin tavoittein. Ikäkausien perustana ovat ihmisen luontaiset kehitysvaiheet, ja siksi eri ikäkausissa tehdään matkaa eri tavalla.

Vartiojärjestelmä:

Partio-ohjelma määrittelee, millaisiin ryhmiin lippukunnan lapset ja nuoret tulisi jakaa. Ohjeet annetaan ikäkausijakoon sekä ryhmien kokoonpanoon. Ohjeet koskevat jäsenten määrää ja sitä, toimitaanko yhteisvai sekaryhmässä. Partio-ohjelma ohjeistaa myös kuka voi toimiavoi toimia kunkin ryhmän johtajana.

Tekemällä oppiminen:

Partio-ohjelman aktiviteetit on suunniteltu niin, että ne kannustavat tekemällä oppimiseen. Itse tekeminen ja kokeminen sekä yhdessä päättäminen ovat toiminnan ja oppimisen kulmakiviä.

Aikuinen tuki:

Partio-ohjelma määrittelee, millaista aikuisen tuen tulisi olla kussakin ikäkaudessa. Aikuisen tarkoituksena on olla partiossa sopivasti läsnä: sudenpennuissa vahvasti ikäkauden johtajana, vaeltajissa taustavaikuttajana ja tukena.

Päivän hyvä työ:

Partio-ohjelmassa on erilaisia aktiviteetteja, joihin sisältyy palvelua ja jotka kasvattavat epäitsekkyteen. Päivän hyvän työn tekeminen osoittaa konkreettisesti, että omalla toiminnalla voi vaikuttaa.

Toiminta luonnossa:

Partio-ohjelman aktiviteetit ja niiden ohjeistukset kannustavat toimintaan luonnossa. Aktiviteetit opettavat luonnon ehdoilla toimimista ja sen suojelemista. Luonto on partiossa tärkeä toiminta- ja oppimisympäristö!

Partion arvopohja

Arvopohjasta kerrotaan lapsille ja nuorille partiolupauksen sekä ikäkausikohtaisten ihanteiden avulla. Arvopohja on kuitenkin näitä lauseita laajempi kokonaisuus. Arvopohja ei ole sama kuin päämäärä tai kasvatustavoitteet. Kasvatustavoitteet kertovat, millaiseksi lapsi tai nuori voisi kasvaa, kun hän on osallistunut partiotoimintaan. Arvopohja kertoo siitä, mihin arvoihin partiotoiminta perustuu.

Partiotoimintaa ohjaa partion maailmanjärjestöjen määrittelemä arvopohja. Sen lähtökohtana on ihminen, jossa ihmisellä on velvollisuuksia suhteessa Jumalaan, omaan itseensä, muihin ihmisiin, yhteiskuntaan ja ympäristöön. Partion arvopohja määrittää Suomen Partiolaisten peruskirjassa ja maailmanjärjestöjen materiaaleissa.

2.2. KASVATUSTAVOITTEET

Kasvatustavoitteet konkretisoivat partion päämäärää

Kasvatustavoitteet antavat sanallisen muodon sille monipuolisen partiotoiminnan kokonaisuudelle, punaiselle langalle, joka etenee ikäkaudesta toiseen. Niissä

kirjoitetaan auki sitä, millainen tässä kulttuurissa ja tässä maailmanajassa on kunnan kansalainen sekä milaista on tasapainoinen elämä partion arvopohjasta käsin. Kasvatustavoitteet on laadittu aikuisen johtajan tueksi. Vartionjohtajalle riittää, että hän tuntee ikäkauden ohjelman. Ohjelmauudistus huomioi kasvatustavoitteet, kun partiomenetelmää, ohjelman rakennetta ja aktiviteetteja kehitettiin. Niinpä ne ovat löydettävissä myös konkreettisesta tekemisestä, ja ohjelman avulla kasvatustavoitteet voivat toteutua. Lippukunnan aikuisten johtajien tulee kuitenkin tuntea kasvatustavoitteet, sekä yleiset että ikäkausikohtaiset, jotta he voivat ymmärtää ikäkausitoimintaa kokonaisvaltaisesti. Tämä on tärkeää esimerkiksi ikäkausivastaavalle.

Kasvatustavoitteissa on neljä näkökulmaa: suhde itseen, toisiin, yhteiskuntaan ja ympäristöön. Tavoitteet on ilmaistu niin, että ne toimivat kaikissa ikäkausissa näyttäen suunnan. Partion arvopohjassa näkyvää suhdetta Jumalaan ei ole mainittu erikseen kasvatustavoitteiden näkökulmana – se sisältyykin jollain tavalla jokaiseen neljään näkökulmaan.

Yleiset kasvatustavoitteet

Yleiset kasvatustavoitteet ilmaisevat tavoitteita yleisellä tasolla, ne kertovat yhtä lailla partion ulkopuolisille kuin partiota sisältä päin tuntevillekin, mihin partio oheiskasvattajana pyrkii. Partio on monipuolista harastustoimintaa, jonka tarkoituksena on tukea ihmisen kasvua ottaen huomioon ihmisen kehitysvaiheet ja yksilölliset ominaispiirteet. Partiokasvatuksen tavoitteena on, että yksilö toimii aktiivisesti ja vastuuntuntoisesti suhteessa omaan itseensä, toisiin ihmisiin, yhteiskuntaan ja ympäristöön. Partiossa oppii taitoja, tietoja, asenteita ja arvoja, jotka auttavat elämään kokonaista ja täysipainoista elämää.

Suhde itseen

Partiolainen kehittää itseään ihmisenä. Hän pitää huolta itsestään ja terveydestään. Hänellä on terveet elintavat. Partiolainen pyrkii monipuoliseen ja tasapainoiseen elämään. Partiossa saa aineksia oman identiteetin, elämänskatsomuksen ja jumalasuhteen rakentamiseen. Partiolaiselle muodostuu käsitys eettisesti oikeasta ja väärästä sekä kyky ja halu toimia oikeaksi pitämiensä asioiden puolesta.

Partiolainen uskaltaa heittäytyä uusiin ja erilaisiin tilanteisiin, ja hän käyttää luovuuttaan. Hän leikkii, käyttää mielikuvitustaan ja löytää toimivia ratkaisuja erilaisiin pulmatilanteisiin. Partiolainen tarttuu toimeen. Partiolainen osaa antaa ja hyödyntää saamaansa palautetta. Hän suhtautuu tulevaisuuteensa toiveikkaasti ja tavoitteellisesti.

Suhde toisiin ihmisiin

Partiolainen auttaa ja pitää huolta toisista ihmisistä, vaikkei se olisi oman välittömän edun mukaista. Hän ymmärtää, että yhdessä tekemällä saa aikaan suurempaa. Partiolainen arvostaa erilaisuutta ja ymmärtää, että on monenlaisia ihmisiä ja maailmankatsomuksia. Partiolainen osaa toimia erilaisten ihmisten kanssa. Hän osaa ilmaista tunteitaan ja mielipiteitään tilanteeseen sopivalla tavalla. Partiolainen on rehti ja rehellinen. Oikeudenmukaisuus ja sen edistäminen ovat partiolaiselle tärkeitä.

Suhde yhteiskuntaan

Partiolainen osaa toimia yhteiskunnassa, ottaa selvää arkielämän asioista ja vaikuttaa niihin. Hän osaa ottaa erilaisia rooleja johtajana ja johdettavana erilaisissa organisaatioissa ja yhteisöissä. Partiolainen ymmärtää virallisia ja epävirallisia päätöksentekojärjestelmiä. Hänellä on organisaatiolukutaitoa. Partio kehittää johtamis- ja vaikuttamistaitoja, kuten aloitteellisuutta, vastuullisuutta, järjestelmällisyyttä, tavoitteenasettelua ja organisointikykyä. Partiolaista kiinnostaa yhteisten asioiden hoitaminen. Hän huomaa epäkohdat ja tarttuu niihin asioiden korjaamiseksi. Partiolainen haluaa sitoutua osaksi yhteisöjään ja yhteiskuntaa. Partiolainen tuntee ja viljelee omaa kulttuuriaan ja on kiinnostunut myös muista kulttuureista ja arvostaa niitä. Partiolainen mieltää olevansa osa ihmiskuntaa ja tuntee globaalia vastuuta.

Suhde ympäristöön

Partiolainen osaa liikkua ja toimia erilaisissa toimintaympäristöissä. Hän kunnioittaa ja tuntee luontoa. Partiolainen kokee olevansa osa luontoa ja viihtyy siellä. Partiolainen on kiinnostunut myös asuin- ja toimintaympäristönsä hyvinvoinnista, siisteydestä ja viihtyisyydestä. Hän huolehtii elinympäristön säilymisestä myös tuleville sukupolville. Hän noudattaa kestävän kehityksen periaatetta.

Ikäkausikohtaiset kasvatustavoitteet tiivistettynä

Ikäkausikohtaiset kasvatustavoitteet kertovat, mitä yleiset kasvatustavoitteet ovat kussakin ikäkaudessa. Ne siis kuvaavat sen tavoitetasoa, joka pyritään tavoittamaan ikäkauden päättyessä. Ikäkausikohtaiset kasvatustavoitteet viitoittavat polkua; miten edetään, jotta kullekin ikäkaudelle tyypilliset kasvatustavoitteet toteutuvat jatkumona. Ne kuvaavat kyseisen ikäkauden kasvuaasteen ja sen, mitä partio voi tähän tarjota. Partio-ohjelmaa kehitettäessä kasvatustavoitteet on huomioitu, ja ikäkausiohjelmat tarjoavat konkreettisen, ikään sopivan, partiomaisen tekemisen. Osa kasvatustavoitteissa toteutuu tietyissä aktiviteeteissa.

Toiset puolestaan näkyvät kokonaisvaltaisemmissa ratkaisuisissa, kuten esimerkiksi ikäkausien johtamisessa tai yleisemmissä toimintatavoissa, kuten ryhmässä toimimisen tai erilaisissa ympäristöissä toimimisen avulla. Ikäkausikohtaiset kasvatustavoitteet on kuvattu Johtajankansiossa.

2.3. PARTIOMENETELMÄ

Partiotoiminnan tehtävänä on tukea lapsen ja nuoren kasvua ja kehitystä kunkin omat lähtökohdat huomioiden ottaen. Partiomenetelmä on keino päästä partion kasvatustavoitteisiin. Partiomenetelmä vastaa kysymykseen: miten partiossa päästään päämäärään? Partiomenetelmä on johtajan työväline toiminnan suunnitteluun ja arviointiin. Suomalainen partiomenetelmä pohjautuu WAGGGSin ja WOSMin partiomenetelmiin.

Partiomenetelmä on partion valitsema kasvatuskeinojen kokonaisuus. Osan näistä keinoista, kuten toiminnan luonnossa, on jo Baden-Powell aikanaan valinnut. Toiset keinot, kuten tekemällä oppiminen, on kiteytetty myöhemmin tähän muotoon.

Partiomenetelmä kokonaisuutena on partiossa kuitenkin muodostunut jo perinteeksi. Se on suunnilleen samanmuotoinen kaikissa partiolarjestöissä.

Tärkeää on, että partiomenetelmän kaikkia keinoja käytetään lasten ja nuorten toiminnassa kohtuullisella aikavälillä. Partiomenetelmä ei toimi, jos jokin sen osa-alue ei toteudu. Sen osa-alueita ei voi laittaa tärkeysjärjestykseen. Kyseessä on kokonaisuus, ja minkä tahansa osa-alueen puuttuminen vaikuttaa kokonaisuuteen. Partiomenetelmä vastaa kysymykseen: miten partion päämäärään päästään? Mitä sellaista lapset ja nuoret partiossa tekevät, mikä auttaa heitä kasvamaan ja kehittymään kohti kasvatustavoitteita, jotka konkretisoivat päämäärää? Osa partiomenetelmän keinoista on myös partion vetovoimatekijöitä. Jotkut liittyvät partioon esimerkiksi siksi, että partiossa toimitaan luonnossa. Osa partiomenetelmän keinoista on myös partiossa pitäviä tekijöitä. Esimerkiksi toimiessaan vartiojärjestelmä pitää ryhmän jäsenet toiminnassa mukana.

Sitoutuminen partion arvoihin

Partiolaisen lupaus, ihanteet ja tunnus kuvaavat partion arvoja. Niiden kautta partiolainen sitoutuu partion arvoihin.

Mitä se on käytännössä?

Partion kasvatukseen kuuluu sitoutuminen partion arvoihin. Tämä tapahtuu konkreettisesti partiolu-

pauksen annossa. Kussakin ikäkaudessa annetaan lupaus ikäkauden alussa. Lupauksen sanamuoto on kaikille yhteinen, ikäkauden nimi vain vaihtuu. Ihanteet, joihin lupauksessa sitoudutaan, lisääntyvät ikäkausien myötä. Kullekin ikäkaudelle on valittu ihanteet, joihin ikäkauden aloittava lapsi tai nuori voi sitoutua ja jotka hän ymmärtää. Ihanteiden ja lupauksen avulla lapsille ja nuorille kerrotaan partion arvoista heille sopivalla tavalla. Lupauksenannon tapahtumana tulee olla ikäkauden näköinen.

Tähän partiomenetelmän osa-alueeseen kuuluu varsinaisen lupauksenannon lisäksi se, että lupauksenantoon valmistaudutaan ja annettuun lupaukseen ja sen merkitykseen palataan myöhemmin. Käytännön toteutus riippuu ikäkaudesta.

Symboliikka

Partiosymboliikkaan kuuluu toimintatapoja, sisältöjä ja esineitä, joilla on yhteisesti ymmärretty merkitys. Symboliikalla liitetään lapset ja nuoret omaan ryhmäänsä, lippukuntaansa sekä maailmanlaajuiseen partioliikkeeseen.

Mitä se on käytännössä?

Symboliikka sisältää merkkejä, värejä, kuvioita, sanallisia tunnuksia ja kaikkea sitä, mikä tekee partiosta partion näköistä. Symboliikka on tärkeä osa partiota. Se luo tunteen yhteisestä suuresta kertomuksesta, maailmanlaajuisesta partioliikkeestä, jonka osaksi koemme itsemme.

Osa partiossa käyttämistämme symboleista on maailmanlaajuisia, kuten partiotervehdys, eräät partiolaulut ja tapa käyttää partioasua. Tällaiset yhteiset symbolit viestivät jokaisen partiolaisen tasavertaisuudesta. Esimerkiksi partioasu on kaikille samanlainen. Osa symboleista on kansallisia, kuten Suomessa väiski, ja osa puolestaan paikallisia, kuten vartion viiri tai lippukunnan perinteinen joulujuhlaohjelma.

Partio-ohjelma sisältää paljon symboliikkaa, kuten nimityksiä, merkkejä ja värejä. Niiden lisäksi tarvitaan kuitenkin aina paikallista symboliikkaa. Lippukunnalla, sen vartioilla ja laumoilla on omat symboliset kokonaisuutensa.

Symboliikan avulla voidaan lapselle ja nuorelle kertoa vaikeasti käsitettävistä asioista, esimerkiksi partion arvoista tai partiokasvatuksesta. Symboliikan kautta partio-ohjelmassa tuetaan lasten ja nuorten mielikuvituksen ja luovuuden kehittymistä ja luodaan partioon seikkailua.

Liput, viirit, merkit, tervehdykset ja muu symboliikka lisäävät lasten ja nuorten yhteenkuuluvaisuuden tunnetta ja ryhmähenkeä. Lisäksi merkin saaminen kertoo lapselle tai nuorelle tavoitteen saavuttamisesta ja osoittaa sen muillekin.

Nousujohteisuus

Jokainen yksilö saa partiossa sopivan haasteellisia tehtäviä. Ikäkauteen sopiva ohjelma auttaa kasvamaan.

Mitä se on käytännössä?

Nousujohteisuus tarkoittaa jokaisen partiolaisen kohdalla sopivan haasteellisia tehtäviä. Partiossa jokainen yksilö otetaan huomioon, hänestä ollaan kiinnostuneita ja hän voi toimia omien edellytystensä sekä kiinnostustensa mukaan. Nousujohteisuuden kuuluu myös itsenäinen kasvu tavoitteiden, tehtävien, sitoutuneisuuden ja itsenäistymisen kautta.

Nousujohteisuus on rakennettu ohjelman sisään ikäkausijaolla, ikäkausille suunnitelluilla aktiviteeteilla sekä ikäkausiohjelmien rakenteella. Nousujohteisuuden kuuluu kuitenkin olennaisena myös ryhmä- ja henkilökohtaisen ohjelman soveltaminen kuhunkin hetkeen ja kehitysvaiheeseen sopivaksi.

Nousujohteisuus ei aina välttämättä tarkoita asian vaikeutumista vaan myös asian syvempää ymmärtämistä.

Vartiojärjestelmä

Partiossa toimitaan vertaisryhmissä, joissa päätetään yhdessä asioista ja jaetaan vastuuta. Näissä pienryhmissä lapsi ja nuori kasvavat toimimaan ryhmän jäsenenä.

Mitä se on käytännössä?

Vartio on pienryhmä, jota johdetaan käyttäen vartiojärjestelmää. Vartionjohtaja on vertaisjohtaja tai lähijohtaja, ja vartiota johdetaan vartionjohtajan kautta. Vartio suunnittelee toimintaansa ja päättää esimerkiksi tehtävistä aktiviteeteista vartioneuvostossa. Lauman toiminta ei täysin vastaa vartion toimintaa: lauma on suurempi ryhmä ja vertaisjohtajuus puuttuu.

Ryhmään kuuluminen ja sen kokeminen ovat tärkeä osa lapsen ja nuoren kasvua. Ryhmä on lapselle ja nuorelle tärkeä samastumiskohde ja oman itsen peilauspaikka. Partiossa oma pienryhmä innostaa ja tukee. Ryhmässä jokainen tuo kokonaisuuteen jotakin, ja ryhmässä harjoitellaan sekä yhdessä päättämistä että johtamistaitoja. Ryhmässä toimimalla opetellaan muiden huomioon ottamista, tilan antamista muille ja oman tilan ottamista. Ryhmän yhteishengen luomisen taitoja kartutetaan jatkuvasti, ja samalla yhteishenki kantaa ja kannustaa.

Yhdessä päättämisen ja oman ryhmän laajemman yhteyden, kuten lippukunnan, kautta ryhmässä harjoitellaan demokratiataitoja eli vaikuttamisen ja edustamisen taitoja.

Vartionjohtaja on nuori johtaja, joka ikävaiheensa mahdollistamalla tavalla johtaa vartiotaan. Vartionjohtaja ei kuitenkaan ole koskaan yksin vastuussa vartiosta, sillä vartionjohtajaa ja kaikkia vartion jäseniä tukee aikuinen sampo tai luotsi. Vartionjohtajan tehtävät ovat hyvinkin erilaisia eri ikäkausissa. Huomattava on, että vartiojärjestelmä ei kuulu vain yhteen ikäkauteen.

Tekemällä oppiminen

Tekemällä oppiminen on lapsen ja nuoren luonnollinen tapa oppia. Partiossa opitaan kokemisen ja tekemisen kautta.

Mitä se on käytännössä?

Tekemällä oppiminen on lapselle ja nuorelle luonnollinen tapa oppia asioita. Partiolainen kehittyy tekemällä oppimisen kautta. Partiolainen pääsee itse kokemaan asioita ja pohtimaan tekojensa seurauksia sen sijaan, että seisoi vain vieressä katsomassa, kun joku toinen tekee. Itse tekemällä oppii monipuolisesti, ja samalla oppiminen on myös hauskaa.

Periaatteessa kaikki tekeminen partiossa on oppimista, esimerkiksi yhteistyötaitoja opetellaan toimimalla yhdessä ja johtamista opetellaan johtamistehtävien avulla. Tekemällä oppimiseen kuuluu myös virheistä oppiminen. Aikuisen tehtävänä onkin huolehtia, ettei tällaista virheiden kautta oppimista tapahdu liian usein, sillä se saattaa lannistaa nuorta tekijää. Tärkeää on myös, että erehdykset käännetään myönteisiksi kokemuksi.

Partio-ohjelman aktiviteetit kannustavat tekemällä oppimiseen. Kaikkiin aktiviteetteihin kuuluu oleellisesti aktiviteetista päättäminen, etukäteissuunnittelu ja jälkiarviointi. Arviointiin kuuluu paitsi sen pohtiminen, miten homma toimi, myös sen pohtiminen, mitä siitä opittiin. Pohtimalla kokemuksiaan partiolainen saavuttaa syvemmän ymmärryksen oppimastaan. Tekemällä oppimista sovelletaan ikäkauden mukaan, ja kukin tekee ikäkauteensa sopivia ja riittävän haastavia aktiviteetteja. Aktiviteeteista riippuen tarvitaan myös aikuisen tukea, toimintamalleja ja työkaluja.

Aikuinen tuki

Partiossa lapset, nuoret ja aikuiset toimivat yhdessä. Aikuinen on tukemassa lapsen ja nuoren kasvua, osallistumista ja vaikuttamismahdollisuuksia.

Mitä se on käytännössä?

Aikuinen partiossa tarkoittaa 22 vuotta täyttänyttä. Aikuinen toimii partiossa lapsen tai nuoren oheiskasvattajana. Tätä tehtävää hän voi toteuttaa monella tavalla, kuten opettamalla tiettyjä taitoja, olemalla sopivalla tavalla läsnä, näyttämällä esimerkkiä, olemalla samaistumiskohde sekä luomalla puitteita, joissa nuori voi toimia.

Kasvattajana oleminen ei aina edellytä määrällisesti ja ajallisesti paljoa. Oleellista on ymmärtää partion tavoite, jossa kasvatetaan yksilöitä. Ikäkausijattelussa kasvava lapsi ja nuori nähdään ensisijaisesti tietyn ikäisenä, tietyssä kehitysvaiheessa olevana, ei esimerkiksi tietyn pestin haltijana.

Kohtaaminen ja läsnä oleminen on oleellinen osa kasvattamista. Partiossa aikuisella on erilainen tehtävä kuin kotona vanhemmalla tai koulussa opettajalla. Aikuisen tulee opetella olemaan läsnä ja saatavilla viemättä nuorelta kuitenkaan mahdollisuutta opetella johtajana toimimista tai itsenäisesti toimimista. Aikuisen tuen avulla jokaisella tulee olla mahdollisuus haasteisiin sekä jännittävään, mutta hallittuun riskinottoon.

Tämä on tapahduttava kuitenkin niin, että riittävä turvallisuudentunne säilyy ja aikuinen sitoutuu viemään tilanteet loppuun asti. Aikuisen tukirooliin kuuluu kokonaisuuksien sekä asioiden keskinäisten suhteiden näkeminen. Näitä asioita ei tule odottaa nuorelta.

Partiojohtajuus ei ole sama kuin aikuisuus. Partiojohtajavaltakirjan voi saada vähintään 18-vuotias, partiojohtajan peruskoulutuksen suorittanut. Vaeltajaikäinen voi siis saada partiojohtajan valtakirjan, jolloin hän voi toimia pestissä, jossa tarvitaan partiojohtajatasoista osaamista. Toisaalta aikuisikäinen ei välttämättä ole partiojohtaja. Partiojohtajuus ei siis sinällään ole mikään pesti, mutta se antaa valmiudet ottaa vastaan tietynlaisia pestejä.

Aikuisille ei ole omaa partio-ohjelmaa, mutta partiossa toimivien aikuisten tulee sisäistää partion arvopohja osaksi toimintaansa. Aikuinen ei saa toimia partiossa lasten ja nuorten kustannuksella, vaan hän toimii kohderyhmää varten. Myös aikuisilla saa olla hauskaa partiossa. Aikuisille suunnatussa partiokoulutuksessa toteutetaan joskus partiomenetelmää, jotta aikuinen osaisi itse käyttää sitä lasten ja nuorten kanssa toimissaan. Partiomenetelmä ei vastaa aikuisen kehityksellisiin tarpeisiin. Aikuisen tehtävä partiossa on olla sopivasti läsnä. Jokaisella lapsella ja nuorella on oikeus aikuiseen, jolle voi kertoa asioitaan ja joka välittää hä-

nestä ja hänen tekemisistään. Nuorella tulee olla tiedossa, että aikuisen apua on saatavilla. Aikuinen ei kuitenkaan tyrkytä apuaan, eli vapaus toimia säilyy. Partio toimintaa ei harrasteta aikuisten takia. Aikuisten tarpeet ja kiinnostuksen kohteet ovat toissijaisia lasten ja nuorten tarpeisiin ja kiinnostuksiin nähden. Aikuisten rooli partiossa on tukea lasten ja nuorten kasvua. Parhaassa tapauksessa aikuinen kokee tehtävän mielekkääksi, oppii sen kautta uusia asioita ja haluaa kehittyä sekä kasvattajana että johtajana tukeakseen paremmin lasten ja nuorten kehitystä.

Varsinkin nuoremmassa ikäkausissa aikuista tarvitaan jokaisessa kokoontumisessa varmistamaan turvallisuus ja partiomenetelmän toteutuminen. Vanhemmissa ikäkausissa aikuinen toimii enemmän isosiskon, isoveljen tai vanhemman ystävän tavoin.

Partio-ohjelma määrittelee aikuisen roolit näin:

Sudenpennut:

Laumaa johtaa akela (tehtävään koulutettu aikuinen tai vaeltajaikäinen) tukenaan toinen akela tai tehtävää opetteleva aikuinen, vaeltaja tai samoaja.

Seikkailijat:

Seikkailijajoukkuetta johtaa sampo (tehtävään koulutettu aikuinen tai vaeltajaikäinen) tukenaan toinen sampo tai tehtävää opetteleva aikuinen tai vaeltaja.

Tarpojat:

Vartiolla on tehtävään koulutettu aikuinen johtaja, luotsi, joka on vastuussa vartion toiminnasta, vaikkei hän osallistukaan säännöllisesti viikkotoimintaan.

Samoajat:

Vartiolla on tehtävään koulutettu aikuinen johtaja, luotsi, joka on vastuussa vartion toiminnasta, vaikkei hän osallistukaan säännöllisesti viikkotoimintaan.

Vaeltajat:

Vartiolla on tehtävään koulutettu aikuinen johtaja, luotsi. Aikuinen on vastuussa ryhmän toiminnasta, vaikkei hän osallistukaan säännöllisesti viikkotoimintaan.

Päivän hyvä työ

Partiossa lapsi ja nuori kasvavat ottamaan vastuuta itsestään ja muista. Toisten hyvinvointiin tähtäävä toiminta palvelee yhteisöllisyyttä ja yhteisöjä.

Mitä se on käytännössä?

Partion päämääränä on kasvattaa aktiivisia kansalaisia, jotka haluavat toimia epäitsekästi paremman huomisen puolesta. Tällaiseen aktiiviseen maailmankansalaisuuteen kasvaminen alkaa pienistä teoista. Päivän hyvä työ on yksi tapa viestiä, puhua ja muistaa tällaiset pienet teot. Partiossa päivän hyvä työ ohjaa partiolaista hyvään tapaan auttaa muita.

Päivän hyvän työn tekeminen myös osoittaa konkreettisesti lapselle ja nuorelle, että he pystyvät vaikuttamaan toimintaympäristöönsä ja muuttamaan sitä parempaan suuntaan. Päivän hyvä työ johtaa vanhemmissa ikäkausissa myös laajahkoihin, merkityksellisiin palveluprojekteihin.

Osa partio-ohjelman aktiviteeteista on päivän hyviä töitä: epäitsekästä toimintaa, palvelua yhteiskunnassa ja lähipiirissä.

Toiminta luonnossa

Partiossa lapsi ja nuori toimivat luonnossa. Luonto on elämysellinen toiminta- ja oppimisympäristö.

Mitä se on käytännössä?

Luonto on partiossa toimintaympäristö, jossa oppii monia asioita. Partiolainen toimii luonnossa luonnon ehdoilla. Halu toimia luonnossa sekä suojella ja varjella luontoa ja sen moninaisuutta syntyvät myönteisten luontokokemusten ja tiedostamisen kautta. Partiolainen myös ymmärtää luonnon monimuotoisuutta ja arvostaa sekä kunnioittaa sitä. Tämän lisäksi luonto on lapsille ja nuorille ympäristö, jossa syy-seuraus-suhteet näkyvät selvästi: jos jättää paidan teltan ulkopuolelle yöksi, se kastuu.

Luonnossa toimiminen ja luonnossa selviytymisen taitojen kartuttaminen kasvattavat lasten ja nuorten itsetuntemusta ja itseluottamusta. Luonto tarjoaa myös moninaisia mahdollisuuksia hiljentymiseen ja maailmankaikkeuden suuruuden kokemiseen.

2.4. PARTIO-OHJELMA

Lippukunnan ensisijainen tehtävä on partio-ohjelman toteuttaminen eli ikäkausitoiminnan järjestäminen.

Tätä tehtävää lippukunta voi mielekkäästi toteuttaa myös toisten lippukuntien ja piirin kanssa yhteistyössä. Lippukunnat ja niiden toimintaympäristöt ovat erilaisia, mutta niiden jäsenistön, eli lasten ja nuorten, kehitysvaiheet ja -haasteet ovat samat. Kasvatustavoitteet toteutuvat lippukunnassa järjestetyn toiminnan kautta.

Partio-ohjelma konkretisoi partiomenetelmää. Se antaa lippukunnalle mallin siitä, miten partiomenetelmää toteutetaan. Partiomenetelmän nousujohtisuus-osa toteutuu ohjelman aktiviteeteissa: kunkin ikäkauden aktiviteetit on suunnattu kyseiselle ikäkaudelle. Osa ohjelman aktiviteeteista on pakollisia. On nähty, että niiden kautta toteutuvat useat ja merkittävät ikäkauden kasvatustavoitteet.

Ei kuitenkaan ole tarkoitus, että lippukunnassa toteutetaan vain ohjelman kunkin ikäkauden aktiviteetteja erikseen. Esimerkiksi lippukunnan joulujuhla, vuosijuhla tai muistelemispäivätילוaisuus parhaimmillaan tarjoavat kaikille ikäkausille heidän ohjelmansa mukaisia asioita. Ikäkaudelle suunnattujen ohjelman aktiviteettien lisäksi partio tarjoaa paljon muutakin toimintaa, jotka edistävät kasvatustavoitteita. Siksi on oleellista, että lippukunnasta löytyy koulutettuja johtajia, jotka ymmärtävät ikäkausitoiminnan kokonaisuuden ja kykenevät arvioimaan yhdessä lippukunnan koko johtajiston kanssa yhteisen toiminnan kasvatuksellisuutta ja varmistamaan kaikkien ikäkausien tasapuolisen huomioimisen.

Partio-ohjelman tavoitteellinen toteuttaminen kussakin ikäkaudessa yhdessä ja erikseen on lippukunnan oleellisin tehtävä, sillä siinä toteutuvat partion kasvatuksellinen tavoite ja päämäärä. Kärjistäen voi ajatella, että kaikki mitä lippukunnassa tapahtuu, on viime kädessä ikäkausitoimintaa tai ainakin tukee sitä. Kaikki ikäkaudet ovat yhtä arvokkaita. Siten minkään ikäkauden ohjelman toteuttaminen ei saisi estää tai oleellisesti vaikeuttaa toisen ikäkauden ohjelman tavoitteellista toteuttamista. Näin ollen lippukunnan yhteinen toiminta tulisi rakentaa siten, että kaikki ikäkaudet voivat sen puitteissa toteuttaa omaa ohjelmaansa. Vanhemman ikäkauden vastuunotto nuoremman ikäkauden aktiviteetin toteuttamisesta retkellä tai leirillä on mielekkästä ja voi hyvin toteuttaa kummankin ikäkauden ohjelmaa, mutta vanhemmillekin ikäkausille tulee olla tarjolla muitakin kuin johtamisaktiviteetteja esimerkiksi leirin puitteissa.

Ikäkausien toiminnan yhteensovittamiseen tarvitaan lippukunnassa toimiva organisaatio ja riittävä, ikäkausirajat ylittävää, partio-ohjelman tuntemusta.

2.5. LUPAUS JA IHANTEET

Partiolupaus

Lupaus annetaan joka ikäkaudessa, ja sen sanamuoto on kaikille yhteinen.

Lupaani parhaani mukaan rakastaa Jumalaani, omaa maata ja maailmaa, toteuttaa <ikäkauden> ihanteita ja olla avuksi toisille.

Partiolupauksen merkitys

Partiolaisen lupaus ja ihanteet sekä tunnus kuvaavat partion arvoja. Lupaus ja ihanteet kertovat arvopohjasta nuorille ymmärrettävästi. Partiomenetelmään kuuluu sitoutuminen partion arvoihin. Lapset ja nuoret voivat konkreettisesti tehdä sen antamalla partiolupauksen. Partiolaisena oleminen on henkilökohtainen valinta joka ikäkaudessa, yhtä lailla sudenpentuna kuin vaeltajanakin. Partiolupauksen antaminen on täten merkki siitä, että partiolainen pyrkii omasta tahdostaan sitoutumaan partion arvoihin.

Lupaus annetaan joka ikäkaudessa, ja sen sanamuoto on kaikille yhteinen. Ihanteet, joihin lupauksessa sitoudutaan, lisääntyvät ikäkausien myötä. Lupauksen merkitys kuitenkin muuttuu ikäkaudesta toiseen. Lupauksen antamista ja sen merkitystä käsitellään aina ennen lupausnantotilaisuutta ikäkaudelle sopivalla tavalla, esimerkiksi tarinoiden tai keskustelujen avulla. Tärkeää on, että lupauksen antaja ymmärtää, mitä lupaa. Lupaukseen on myös hyvä silloin tällöin palata. Pohtikaa esimerkiksi, miten lupaus vaikuttaa omaan toimintaan ja millä tavoin.

Mitä partiolupauksessa luvataan?

Lupaani rakastaa Jumalaani

Lupauksessa partiolainen lupaa rakastaa Jumalaansa. Partion ihmiskäsitykseen kuuluu olennaisena osana usko korkeampaan, johonkin ihmistä suurempaan, johon voi turvautua. Jumala kuvaa helpoimmin ymmärrettävällä tavalla tällaista korkeampaa. Sen merkitys voi kuitenkin olla erilainen eri lupausantajille.

Lupausnantaja lupaa rakastaa sitä Jumalaa, johon hän itse uskoo – ei muiden jumalia. Lupauksessa korostetaan henkilökohtaista uskoa, joka lupauksen antajalla on. Kaikki partiolaiset eivät usko samaan jumalaan; luultavasti partiolaisia kuuluu kaikkiin maailman uskontokuntiin. Siksi Jumala kirjoitetaan isolla alkukirjaimella ja sen perässä on omistusliite: ”Jumalaani”.

Maailmassa ja myös Suomessa on monta uskontokuntaa, ja eri uskonnoissa käytetään erilaisia nimityksiä jumalalle. Uskonnoissa saattaa olla useita jumalia, joista esimerkiksi valitaan yksi perheen perinteen tai muun syyn takia. Lupauksen antaja, joka kuuluu uskontokuntaan, jossa korkeampaa, ihmistä suurempaa tahoja kutsutaan muuksi kuin jumalaksi, korvaa sanan ”Jumalaani” omalla jumalan nimellä.

Aikuisen tehtävänä on ennen lupausnantoa selvittää tulevien lupauksen antajien uskonnolliset vakaumukset ja kunnioittaa niitä. Ottakaa esimerkiksi yhdessä lupauksen antajan kanssa selvää, mikä olisi sopiva korvaava nimi Jumalalle. Lasten ja nuorten vakaumusten kunnioittaminen on tärkeää.

Ihmisen kasvuun ja myös partiokasvatukseen kuuluu jumalasuhteen etsiminen. Partion tehtävänä on antaa työkaluja jumalasuhteen pohtimiseen. Eri ikäkausien aktiviteeteista löytyy elämäkatsomukseen ja jumalasuhteeseen liittyviä aktiviteetteja. Partiolle ominaisia tapoja jumalasuhteen pohtimiseen ovat luonnossa toiminta ja luontokokemukset. Baden-Powell korostaa luontoa Jumalan kasvoina – luonnosta ihminen löytää Jumalan. Hiljentyminen on toinen partion perinteinen käytäntö. Molempia voi käyttää tässä mielessä myös lupausnantoon valmistautuessa. Näiden lisäksi erityisesti nuorille avoin ja rakentava keskustelu on usein paras työkalu. Hyvässä yhteisössä keskustelut syntyvät itsestään.

Lupaani rakastaa omaa maata ja maailmaa

Alkuperäisessä partiolupauksessa luvattiin ”To do my duty to God and the King.” Tämä velvollisuus kuningatarta kohtaan ilmensi sitä isänmaallisuutta, joka on ollut ja on nykyin mukana kaikissa partiolupauksissa ympäri maailmaa. Lupaus rakastaa omaa maata ja maailmaa sisältää isänmaan kunnioittamisen ja palvelemisen – uhrautumisen isänmaan puolesta. Lisäksi se kattaa laajemman näkemyksen: sen yhteisön, johon kuuluu, suomalaisen yhteiskunnan kokonaisuudessaan ja lopulta koko maailman, myös eläimet, kasvit ja muun luonnon.

Lupaani toteuttaa ihanteita

Partiolupauksessa luvataan toteuttaa ikäkauden ihanteita. Ihanteet ilmaisevat ikään kuin elämänohjeen, jota kohti partiolainen voi pyrkiä. Ne eivät käske tai velvoita kuten laki, vaan tarjoavat ihanteellisia kasvu-kohteita. Kullekin ikäkaudelle on valittu ihanteet, joihin ikäkauden aloittava lapsi tai nuori voi sitoutua ja jotka hän ymmärtää. Partioihanteet näyttäytyvät nousujohteisina – ne lisääntyvät ikäkausien myötä.

Lupaan olla avuksi toisille Lupauksessa näkyy partiolaisen pyrkimys auttamiseen ja palvelemiseen. Auttaminen ja palveleminen löytyvät myös partiomenetelmästä. Sen osanen, päivän hyvä työ, konkretisoi partiolaisille oman toiminnan merkityksen joka päivä. Palvelu on ollut aina osa partiota. Päivän hyvät työt kasvattavat epäitsekkyteen, joka on luonteenpiirre, joka Baden-Powellin aikana nähtiin tärkeäksi jokaisessa kansalaisessa. Päivän hyvä työ ohjaa auttamaan toisia joka päivä. Teot voivat olla pieniäkin, mutta niiden vaikutukset yllättävänkin suuria. Partiolupaus sitouttaa lapsen ja nuoren tällaiseen epäitsekkyteen toimintaan. Päivän hyvä työ näkyy partio-ohjelman aktiviteeteissa, mutta ennen kaikkea kyse on laajemman perspektiivin omaksumisesta. Siksi partiolainen lupaa auttaa toisia – eli toimia aktiivisesti paremman huomisen puolesta.

Partioihanteet

Partioihanteet yhdessä partiolupauksen kanssa kuvaavat lapselle ja nuorelle sopivalla tavalla partion arvoja. Partioihanteet ovat konkreettinen ja käytännöllinen tapa nuorille ymmärtää ne arvot, joita partioliike ehdottaa kunkin partiolaisen arvojen perustaksi. Partioihanteet uusittiin vuonna 2008.

Partiolupauksen antaminen ja siinä sitoutuminen partion arvoihin ovat yhdessä osa partiomenetelmää, joka on keino päästä partion päämäärään. Lupaus ja ihanteet ovat siis yksi keino päästä partion päämäärään, mutta ne eivät ole partion päämäärä tai kasvatustavoite. On tärkeää, että lupaus ja ihanteet ovat mukana kunkin partiolaisen partiopolulla, mutta ihanteet pelkästään eivät tee partiota. Tarvitaan tietysti kaikkia partiomenetelmä osia.

Partiolaisen ihanteena on:

kunnioittaa toista ihmistä
rakastaa luontoa ja suojella ympäristöä
olla luotettava
rakentaa ystävyyttä yli rajojen
tuntea vastuunsa ja tarttua toimeen
kehittää itseään ihmisenä
etsiä elämän totuutta

Partiotunnus

Kaikkien ikäkausien tunnuksena on: Ole valmis. Ympäri maailmaa käytössä oleva tunnus viestii partiolaisen auttamis- ja palvelemishalukkuudesta. Vanhaan ja perinteikkääseen kutsuun: ”Ole valmis”, partiolainen vastaa: ”Aina valmiina.” Partiotunnus kertoo ennen kaikkea partiolaisen asenteesta. Hän on aina valmiina palvelemaan ja täyttämään velvollisuudet. Tunnus löytyy tarpojien päätösmerkistä Kimin hymystä sekä partioyön soljesta.

Ihanteet ikäkausittain

Sudenpennut:

kunnioittaa toista ihmistä
rakastaa luontoa ja suojella ympäristöä

Seikkailijat:

kunnioittaa toista ihmistä
rakastaa luontoa ja suojella ympäristöä
olla luotettava

Tarpojat:

kunnioittaa toista ihmistä
rakastaa luontoa ja suojella ympäristöä
olla luotettava
rakentaa ystävyyttä yli rajojen

Samoajat:

kunnioittaa toista ihmistä
rakastaa luontoa ja suojella ympäristöä
olla luotettava
rakentaa ystävyyttä yli rajojen
tuntea vastuunsa ja tarttua toimeen

Vaeltajat:

kunnioittaa toista ihmistä
rakastaa luontoa ja suojella ympäristöä
olla luotettava
rakentaa ystävyyttä yli rajojen
tuntea vastuunsa ja tarttua toimeen
kehittää itseään ihmisenä
etsiä elämän totuutta

Symboliikka

Symboliikka näkyy kaikessa tekemisessä

Symboliikka on osa partiomenetelmää. Symboliikka sisältää esimerkiksi merkkejä, värejä, kuvioita, rituaaleja ja sanallisia tunnuksia eli kaikkea sitä, mikä tekee partiosta partion näköistä ja tuntuista. Symboliikan yksi tärkeimmistä tehtävistä on tuoda tietyt asiat esille helposti ja nopeasti. Symboliikka myös osaltaan liittii lapset ja nuoret omaan ryhmäänsä, lippukuntaansa ja maailmanlaajuiseen partioliikkeeseen. Symbolilla itsellään on aina oltava merkitys. Esimerkiksi valkoinen kangas, jossa on sininen risti, on Suomen lippu. Sen merkitys on suurempi kuin pala kangasta.

Symboliikan monet kasvot

Symboliikan merkitystä partio-ohjelmassa tulee harvemmin mietittyä. Totuus on kuitenkin se, että symbolit elävät hyvin vahvasti esimerkiksi jokaisen merkin takana. Symboliikan avulla lisätään partion kiehtovuutta ja luodaan elämyksiä kiehtovilla ja salaperäisillä tarinoilla ja toimintatavoilla. Symbolit kertovat myös partion kasvatuksellisesta puolesta. Symboliikan keinoin pinnallisistakin asioista kasvaa huomaamatta ikä-

kaudelle sopivaa syvällistä pohdintaa. Symboliikka on siis portti syvempiin, huikaisiin maailmoihin, joissa voidaan käsitellä hyvin monentyyppisiä asioita.

Jokaisella ikäkauden aikuisella on merkittävä rooli symboliikan toteutumisessa. He valvovat, että kaikissa ikäkausissa käytetty symboliikka kytkeytyy riittävästi sen laajempaan kehykseen ja painottaa samalla sen olennaisia asioita. Lisäksi aikuiset huolehtivat uusista jäsenistä. Aikuisen tehtävänä on huolehtia siitä, että jokainen uusi jäsen tuntee olonsa tervetulleeksi ja että hänet perehdytetään partioperinteisiin ja -tapoihin.

Lippukunnan ja ryhmien symbolit

Symbolit yhdistävät erilaisia ja -kokoisia ryhmiä

Partiossa käytettävät symbolit voidaan helposti jakaa erilaisiin kategorioihin. Osa symboleista on maailmanlaajuisia, kuten partiotervehdys tai partiopaidan käyttäminen. Jo partion perustaja Robert Baden-Powell ymmärsi symboliikan merkityksen. Hän muun muassa puki kaikki partiopojat samantyyppisiin partiolasuihin, jotta kaikki olisivat pukeutumiseltaan tasavertaisia. Eräs suomalaisten oma kansallinen partiosymboli on väiskipähine, joka onkin hyvin tunnettu ulkomaalaisten partiolaisten keskuudessa.

Lippukunnilla ja lippukuntaan kuuluvilla laumoilla ja vartioilla on usein monia omia symboleja. Jokainen lippukunnan jäsen kantaa huivissaan lippukunnan merkkiä, paraatissa kaikuvat lippukuntahuudot ja lauman kokous voidaan aloittaa omalla laumahuudolla. Juuri tämän kaltaiset symbolit lisäävät yhteenkuuluvuuden tunnetta ja ryhmähenkeä lasten ja nuorten keskuudessa. Tuttu symboliikka luo myös turvallisuuden tunnetta, sillä sen avulla lapsi tai nuori pääsee helposti tilanteen tasalle.

Oman ryhmän symboliikka

Symboliikan luominen esimerkiksi oman ryhmän sisällä on lapselle ja nuorelle opettava paikka. Kun uusi lauma miettii ryhmälleen nimeä, on se monelle sudenpennulle tärkeä hetki. Myös seikkailijanuori haluaa olla vaikuttamassa joukkueensa viirin väriin, ja samoajanuori haluaa takuulla painaa itselleen samanlaisen t-paidan kuin muillakin vartion jäsenillä on. Tärkeää on, että jokainen lapsi ja nuori pääsee itse vaikuttamaan ja tuomaan esille omia ideoitaan. Samalla hän oppii kuuntelemaan ja arvostamaan myös muiden mielipiteitä.

Yhdessä päättäminen vaikuttaa myös ryhmähenkeen myönteisesti. Varsinkin pienempien partiolaisten kanssa on tärkeitä muistaa luoda symboliikan ympärille myös tarina. Ryhmän on yhdessä pohdittava, mitä lau-

man nimi Ketut merkitsee: mihin se liittyy, mitä se kertoo meistä, minkälaisen mielikuvan se herättää lauman jäsenissä ja muissa partiolaisissa.

Lapsille kaikenlaiset merkit ja tunnustukset ovat hyvin merkittävä osa partiota. Kokouksessa on tärkeää päästä laittamaan oma leima läsnäolotauluun, ja johtajan puumerkkiä sudenpennunkirjassa esitellään kotona useaan otteeseen. Saadut partiomerkit kertovat puolestaan tavoitteiden saavuttamisesta sekä lapselle itselleen että muille.

Ikäkausien omia symboleja

Ikäkausimerkit kertovat lapsille ja nuorille kuulumisesta tiettyyn ikäkauteen sekä kytkevät heidät samanikäisten joukkoon ja luovat yhteishenkeä. Merkit kertovat lapsille ja nuorille tavoitteiden saavuttamisesta ja näyttävät sen myös muille. Ikäkauden päätösmerkit kertovat puolestaan kokonaisuuden loppuun saattamisesta ja uuteen ikäkauteen siirtymisestä. Vanhaan ikäkauteen kuuluvat asiat on saatu valmiiksi, ja on mahdollisuus omaksua uutta tietoa.

Sudenpennut saavat jälkimerkkejä konkreettisenä osoituksena opettelemistaan taidoista. Merkit on tärkeä jakaa mahdollisimman pian niiden tekemisen jälkeen. Myös seikkailijat saavat konkreettisen merkin, taitomerkin, opettelemistaan taidoista melko pian aktiiviteettien tekemisen jälkeen. Tämä houkuttelee jatkaamaan ja pysymään partiossa.

Seikkailijoissa toimiva vartionjohtaja kantaa pillinarua, joka kiertää vartiossa. Tähän voidaan luoda selvä rituaali, joka kertoo vartionjohtajuuden vastaanottamisesta ja luovuttamisesta eteenpäin. Tarpojavartiossa samoajakaudesta tuleva vartionjohtaja erottuu oman ikä kautensa pillinarun värillä tarpojaryhmässä vartionjohtajaksi. Samoaja- ja vaeltajavartioissa vartionjohtajilla on samanväriset pillinarut kuin muillakin ikäkauden edustajilla. Tällä korostetaan yhteistä porukkaa ja sitä, että vastuu on kaikilla, vaikka onkin nimetyt vartionjohtajat.

Vaeltajan symbolien ja partiojohtajan peruskoulutuksen symbolien käytön pääsääntö on, että vaeltajat käyttävät vaeltajan symboleita. Jos he ovat suorittaneet partiojohtajan peruskoulutuksen, he voivat käyttää sen tuomaa symboliikkaa toimiessaan pestissä, jossa tarvitaan partiojohtaja-tasoisista osaamista. Mutta esimerkiksi vaeltajavartion projektissa he käyttävät vaeltajan symboleita.

Lue lisää symboliikasta ja sen kehittamisestä *Johtajan-kansiosta*.

2.6. RYHMÄT, TOIMIJAT JA JOHTAMINEN

Ikäkausista yleensä

Koska partion tavoitteena on olla mukana kasvattamassa lapsista ja nuorista yhteiskuntaa rakentavia aikuisia, on partion kohderyhmää katsottu tarpeelliseksi nyky-Suomessa laajentaa nuoriin aikuisiin. Harva 18-vuotias kokee vielä olevansa täysivaltaisesti aikuinen. Aikuistuminen ei tapahdu päivässä, viikossa tai edes vuodessa. Lain määrittelemästä täysi-ikäisyydestä usein vasta alkaa aikuistumisprosessi, jota partio haluaa vielä olla tukemassa. Niinpä ohjelma on ulotettu noin 22 vuoden ikään, jonka muun muassa nuorisopsykiatria näkee psyykkisen aikuistumisen iäksi.

Ikäkaudet on jaettu viideksi siten, että fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen kehitys huomioon ottaen mahdollisimman samankaltaisessa kehitysvaiheessa olevat kuuluisivat samaan ikäkauteen. Siten heidän kehitystarpeensa ja haasteensa ovat siinä määrin samanlaisia, että niihin voidaan vastata samoissa toimintaryhmissä samantapaisin keinoin. Tämä on toki haastavaa: tiedetäänhän kehityksen nopeatahtiset vaihtelut erityisesti nuoruusiän kynnyksellä, yksilöllisen kehityksen suuret vaihtelut sekä poikien ja tyttöjen kehityksen eritahtisuus. Sen vuoksi ohjelman sisään on tiettyihin kohtiin rakennettu joustovaraa lippukunnan soveltamista varten.

Ikäkaudet ovat kokonaisuus. Ne yhdessä muodostavat partiopolun, joka jatkuu katkeamattomana ikäkaudesta toiseen. Tälle polulle voi liittyä missä tahansa iässä ja kulkea siitä alkaen toisten samanikäisten ja siten samoja kehityskaskia ottavien matkakumppaneiden kanssa. Polulta toki voi myös erkaantua missä tahansa vaiheessa ja voimme luottaa partiopolulta tarttuneen kaikenlaista kulkijan kengänpohjiin tuleville toisille taipaleille.

Huomioitavaa ikäkausissa

Ikäkaudet perustuvat lasten ja nuorten luontaisiin kehitysvaiheisiin. Jokainen kuuluu tiettyyn ikäkauteen ikänsä ja kehitysvaiheensa perusteella, tekipä hän sitten partiossa mitä tahansa. Jokaisella tulee olla mahdollisuus kuulua oman ikäistensä ryhmään. Jokainen partiolainen toimii ryhmässä, mutta samalla oma, henkilökohtainen kehittyminen on tärkeä osa toimintaa. Johtaminen ei ole ikäkausi vaan taito, joka on kaikkien opittavissa.

Johtaminen tulee esiin jokaisessa ikäkaudessa osana muuta ohjelmaa. Jo sudenpennut tekevät pieniä johtamisharjoituksia. Kaikki johtamistehtävät tulee kuitenkin järjestää niin, että ne palvelevat partiolaisen omaa

kasvua, tarjoavat onnistumiskokemuksia ja ovat mielenkiintoisia sekä hauskoja. Jokaisella johtamistehtävässä olevalla lapsella ja nuorella on takanaan vahva aikuisen tuki.

Lippukunnan toimintaa suunniteltaessa on tärkeää muistaa, että kaikki ikäkaudet ovat yhtä arvokkaita. Esimerkiksi lippukunnan yhteisen toiminnan pitäisi olla kaikkia ikäkausiohjelmia tukevaa. Koska jokainen lippukunta on kuitenkin omanlaisensa, on annettu ohjeita suorastaan suositeltavaa soveltaa. Ainoastaan lippukunnan omat aikuiset tietävät, mikä heidän lippukunnassaan parhaiten toimii. Toimintaa voi toteuttaa yhteistyössä muiden lippukuntien ja piirin kanssa.

Ikäkaudet lyhyesti

Innokkaat sudenpennut ovat aina valmiina (7–9-vuotiaat)

Sudenpentu on innokas ja reipas uusi partiolainen, mutta hän on vielä kovin herkässä iässä. Sudenpentujen toiminta koostuu yhdessä puuhaamisesta ja erilaisten taitojen harjaannuttamisesta tarinoiden maailmassa.

Sudenpentujen ryhmää kutsutaan laumaksi, ja tässä viikoittain kokoontuvassa laumassa on 8–12 sudenpentua. Tytöt ja pojat voivat kokoontua myös samassa laumassa. Pieni sudenpentu kaipaa lähelleen vielä aikuisen turvaa, joten johtajina toimivat kaksi aikuista tai vaeltaikäistä. Johtajaa kutsutaan akelaksi. Lisäksi sudenpennuilla itsellään voi olla pienimuotoisia johtamistehtäviä, kuten leikin johtaminen lauman kokouksessa.

Sudenpentujen ohjelma koostuu 35 erilaisesta jäljestä, jotka on jaoteltu alaryhmiin kasvatustavoitteiden mukaisesti. Ensin tehdään tervetuloa-jälki, jonka jälkeen akela ja sudenpennut yhdessä valitsevat tehtävät jäljet. Sudenpentujen päätösmerkki on pennunkäpälä.

Seikkailijat kaipaavat toimintaa ja retkiä (10–12-vuotiaat)

Seikkailija on jo sudenpentua huomattavasti kokeenempi partiolainen, ja hän kaipaakin selkeästi erilaisia ja haastavampia aktiviteetteja kokouksiin ja retkille. Seikkailijalla on jo kokemusta ryhmässä toimimisesta, joten myös pienryhmätoiminta tulee tutuksi tässä ikäkaudessa.

Seikkailijat kokoontuvat viikoittain isoissa 10–15 hengen ryhmissä, joita kutsutaan joukkueiksi. Joukkue jakaantuu lisäksi 2–3 pienryhmään eli vartioon. Samassa joukkueessa voi kokoontua sekä tyttöjä että poikia. Seikkailijajoukkuetta vetää kaksi aikuista tai vaeltajaa. Lisäksi jokainen seikkailija saa olla vuorollaan muutama kuukauden vertaisjohtajana eli vartionjohtajana

vastaamassa oman vartionsa toiminnasta. Tarpojat tekevät lisäksi muutamia johtamisharjoituksia seikkailijoiden kanssa.

Seikkailijavaihe kestää lippukunnasta ja joukkueesta riippuen 2–3 vuotta. Ohjelman aloittaa tervetuloavaihe, jonka jälkeen tehdään neljä varsinaista ohjelmapaksoa. Kukin niistä kestää puoli vuotta, ja jokaiseen jaksoon sisältyy noin 20 aktiviteettia, kaksi retkeä, osallistuminen partiotaitokisoihin sekä vähintään yksi taitomerkki. Seikkailijoiden päätösmerkki on kompassiruusu.

Jos seikkailijaohjelman halutaan kestävän kolme vuotta, tehdään kolmantena vuonna väli-ilmansuuntia. Väli-ilmansuunnat sisältävät erilaisia aktiviteetteja, jotka syventävät jo opittua ja opettavat uusia taitoja. Kolmannen vuoden aikana kannattaa väli-ilmansuuntien lisäksi tehdä lisää seikkailijoita kiinnostavia taitomerkkejä.

Tarpojilla murrosikä tuo omat haasteensa (12–15-vuotiaat)

Tarpojat ovat seikkailijoiden tavoin innostuneita toiminnallisuudesta, joskin kokeilunhalu on entistä vahvempaa. Tarpojat ovat usein murrosiässä, joka vaikuttaa paljon heidän tarpeisiinsa ja innostumiseensa. Tarpojat pystyvät jo hyvinkin itsenäiseen toimintaan sekä ryhmässä että itsekseen. Tarpojat toimivat 4–12 hengen vartioissa, tytöt ja pojat omissaan. Vartio koostuu kerran viikossa. Lisäksi koko ikäkauden tapaamisia järjestetään 1–2 kuukauden välein esimerkiksi yhteisen kokouksen tai retken merkeissä.

Tarpojien vartionjohtajana toimii samoaja. Lisäksi tarpojilla itsellään on tilapäisiä vastuutehtäviä eri tilanteissa. Erityisen tärkeä tehtävä tarpojaryhmässä on luotsilla, joka on koulutettu aikuinen johtaja. Luotsi suunnittelee toimintaa yhdessä vartionjohtajan kanssa ja on hänen tukenaan.

Tarpojaohjelma kestää 2–3 vuotta, riippuen seikkailijaikäkauden pituudesta. Tarpojien ohjelma koostuu neljästä puolen vuoden tarpostä, joissa jokaisessa on pakollisia ja valinnaisia aktiviteetteja. Kunkin jakson lopussa järjestetään majakka, jossa testataan opittuja taitoja. Tarpojien päätösmerkki on Kimin hymy.

Jos tarpojaikäkausi on lippukunnassa kolmivuotinen, kahden vuoden perusohjelman jälkeen tarpojat osallistuvat lisäohjelmaan. Lisäohjelma koostuu 4 jatkotarpostä, joiden tarkoituksena on laajentaa ja kerrata perusohjelmaa ja antaa nuorelle aikaa omaksua tarpojaikäkauden tiedot ja taidot. Lisäohjelmassa harjoitellaan erityisesti vastuun ottamista ja johtamista erilaisen projektien kautta.

Seikkailija- ja tarpojaohjelma kestävät yhteensä viisi vuotta. Lippukunta saa itse valita, kumman ohjelman se toteuttaa kolmevuotisena. Siirtymän seikkailijoista tarpojiin voi sijoittaa myös vuoden vaihteeseen, jolloin molemmat ohjelmat kestävät yhtä kauan eli 2,5 vuotta. Seikkailijaohjelma kestää kuitenkin korkeintaan kolme vuotta. Yläkouluikäiset kuuluvat jo tarpojiin. Lisätietoa siirtymästä löytyy seikkailijoiden ja tarpojien ikäkausikohtaisista luvuista.

Samoajat kaipaavat toimintaa ja samanhenkisiä ihmisiä ympärilleen (15–17-vuotiaat)

Samoaja on aktiivinen ja energinen partiolainen, joka osaa opettaa asioita myös muille. Samoaja myös ymmärtää partioaatteen merkityksen, vaikkakin hän myös kyseenalaistaa herkästi monia asioita. Erityisen tärkeää samoajalle on ryhmäytyminen samanhenkisten kanssa. Samoajavartiosta on 4–12 jäsentä. Tyttöillä ja pojilla on omat ryhmänsä. Kaikkien vartioiden yhteistä toimintaa voidaan järjestää 1–2 kuukauden välein. Vartionjohtajana toimii vertaisjohtaja eli yksi samoajista. Vaikka samoaja on jo hyvin itsenäinen, tarvitsee hän silti aikuista tukemaan ja kannustamaan. Luotsin tehtävänä onkin auttaa toiminnan suunnittelussa ja vastata koko ikäkauden yhteisistä tapahtumista. Samoajilla itsellään on vastuullaan myös tarpojavartion vetäminen.

Samoajien ohjelma kestää kolme vuotta. Ohjelma koostuu erimittaisista aktiviteeteista, joista osa on pakollisia ja osa vapaavalintaisia. Kokonaisuudet voivat muodostua hyvin erilaisiksi samoajavartion valintojen mukaan. Samoajaohjelman päätösmerkki on liljaleijona.

Vaeltajat matkaavat kohti suurempia haasteita (18–22-vuotiaat)

Vaeltaja on jo aikuisuuden kynnyksellä, ja hän on sisäistänyt partiossa opitut tiedot ja taidot mainiosti. Vaeltaja on vastuullinen ja osaa suunnitella toimintaa myös itsenäisesti. Hän ottaa mielellään vastaan uusia haasteita.

Vaeltajat muodostavat 3–5 hengen vartioita, jotka voivat olla myös yhteisryhmiä. Vartiosta käytetään vertaisjohtajuutta eli yksi vaeltajista toimii porukan vetäjänä. Luotsin eli ikäkauden aikuisen tehtävänä on ohjata vaeltajan henkilökohtaisen kehityssuunnitelman tekemistä ja toteutumista. Vaeltajat kokoontuvat 1–2 kertaa kuussa tekemään omia aktiviteettejaan. Lisäksi vaeltajalla voi olla johdettavanaan oma sudenpentu- tai seikkailijaryhmänsä.

Vaeltajien ohjelma on jaettu 33 aihealueeseen, joista jokaisesta tulee tehdä vähintään yksi aktiviteetti neljän

vuoden aikana. Kukin vaeltaja tekee henkilökohtaisen suunnitelman eli vaelluskartan, johon valitaan itselle sopivimmat aktiviteetit. Vaelluskartta tarkistetaan ja päivitetään vähintään kerran vuodessa luotsin kanssa tarkistuspisteillä. Ohjelmaan kuuluvat myös vaeltajuuden aluksi tehtävää Suomi-projekti sekä viimeisenä vaeltajavuotena tehtävä ulkomaanprojekti. Vaeltajaohjelma loppuu päätösseremoniaan. Vaeltajien päätösmerkissä on kuvattuna apila ja lilja.

Siirtymävaihe on tärkeä huomioida

Ikäkaudesta toiseen siirtyminen on lapselle ja nuorelle tärkeä paikka. Sen vuoksi siihen tulee kiinnittää erityistä huomiota. Siirtymävaiheessa moni asia muuttuu nuoren partiolaisen harrastuksessa. Tällaisia asioita voivat olla esimerkiksi ikäkausikohtaiset kasvatustavoitteet, ohjelman luonteen ja rakenteen muuttuminen sekä ryhmän rakenteen ja johtajuuden muuttuminen. Jokaisella ikäkaudella on omia siirtymään liittyviä tapojaan. Tällaisia ovat esimerkiksi siirtymätapahtuman järjestäminen, siirtymäaktiviteettien tekeminen, uusiin johtajiin tutustuminen ennakkoon ja siirtymäkaste. Lisää tietoa kunkin ikäkauden siirtymästä löydät ikäkausikohtaisista oppaista kohdasta siirtymä.

Johtajat ja aikuisen rooli

Ikäkausitoiminnan johtaminen

Ikäkausitoiminnan johtamisessa johtajuus näyttäytyy ainakin kahdesta eri näkökulmasta.

Ensinnäkin partio-ohjelman sekä ikäkauden lapsen ja nuoren kannalta johtamistaito on vain yksi partio-ohjelman sisällöistä, siinä missä erätaidot tai ensiaputaidotkin. Johtaminen on edellä mainitun tavoin opeteltavissa oleva asia, joka koskee jossain määrin kaikkia. Se on osa vastuunottoa yhteisistä asioista. Se on palvelua tilanteessa, jossa jotain täytyy saada tehtyä. Se on sosiaalista vuorovaikutustaitoa.

Näin ollen johtamistehtäviä sisältyy kaikkien ikäkausien ohjelmaan. Kuten muitakin partio-ohjelman osia, tätä voi painottaa eri tavoin. Halutessaan siihen voi erityisesti paneutua, etenkin vanhemmissa ikäkausissa. Missään tapauksessa johtaminen ei kuitenkaan saa jäädä ohjelman ainoaksi tai pääasialliseksi sisällöksi. Johtamistehtävien tulee olla oikean kokoisia, riittävästi ohjattuja ja tuettuja, jotta niissä voi kokea onnistuvansa.

Toisaalta johtamista voi tarkastella ikäkausitoimintaa tuottavan lippukunnan näkökulmasta. Lippukunta

tarvitsee johtajia toteuttamaan ja mahdollistamaan toimintaa. Johtajia tarvitaan sopiva määrä, ja heidän tulee olla sopivasti koulutettuja sekä motivoituneita tehtäviensä hoitamiseen. Näitä näkökulmia yhteen sovittamalla on koottu näkemys siitä, miten ikäkausitoimintaa johdetaan.

Millaisia johtamistehtäviä ikäkausien lapset ja nuoret voivat ottaa? Milloin vastuu kuuluu aikuiselle mahdollistajalle?

Ikäkausien johtajat

Sudenpennut (7–9-vuotiaat)

Laumaa johtaa akela, joka on tehtävään koulutettu aikuinen tai vaeltajaikäinen. Akelan apuna voi olla toinen akela tai tehtävää opetteleva aikuinen, vaeltaja tai samoaja. Johtajat ovat vastuussa laumatoiminnasta, he suunnittelevat ja johtavat viikoittaisia kokouksia ja osallistuvat retkien järjestämiseen. Mikäli akela on vaeltajaikäinen, hänellä tulee olla aikuisen tuki, esimerkiksi oman vaeltajaluotsinsa tai ikäkausivastaavan eli vastaavan akelan tuki.

Seikkailijat (10–12-vuotiaat)

Seikkailijajoukkuetta johtaa sampo, joka on tehtävään koulutettu aikuinen tai vaeltajaikäinen. Sammon tukena voi olla toinen sampo tai tehtävää opetteleva aikuinen tai vaeltaja. Johtajat ovat vastuussa joukkueen toiminnasta, he suunnittelevat ja johtavat viikoittaisia kokouksia ja osallistuvat retkien järjestämiseen. Mikäli sampo on vaeltajaikäinen, hänellä tulee olla aikuinen tukijohtaja, esimerkiksi oma vaeltajaluotsi tai ikäkausivastaava eli vastaava sampo.

Myös seikkailijat itse saavat johtamistehtäviä. Seikkailijat opettelevat vartiojärjestelmää tilanteissa, joissa joukkue jakaantuu vartioihin. Kukin seikkailija toimii vuorollaan vartionsa johtajana. Tehtävä vaihtuu 1–2 kuukauden välein. Vartionjohtajien tehtävät ovat sopivan kokoisia ja tilanteeseen soveltuvia johtamisharjoitteita. Vartionjohtaja voi esimerkiksi sammolta ohjeet saatuaan opettaa asian vartiolle tai vastata leikin vetämisestä. Vastuu toiminnasta on aina aikuisella samolla.

Tarpojat (12–15-vuotiaat)

Tarpojilla on kahdenlaisia johtajia: vartionjohtaja sekä koko ikäkauden toiminnasta vastaava aikuinen johtaja, luotsi.

Tarpojen vartionjohtajat tulevat samoajaikäkaudesta. Heitä voi olla yksi tai kaksi. Vartionjohtajien tehtävänä on osana omaa samoajaohjelmaansa vastata tarpojarhmän viikoittaisesta toiminnasta. Vartionjohtajan

tehtävä vaihtuu määräajoin, mutta tukena ja vartion toiminnasta vastaavana pysyy sama aikuinen johtaja, tarpojaluotsi. Luotsi on tukena erityisesti alussa ja vartionjohtajien vaihtuessa sekä toiminnan suunnittelussa, mutta hän ei kuitenkaan ole läsnä joka kokouksessa. Mikäli lippukunnassa ei ole samoajia, aikuinen voi tällöin toimia sijaisjohtajana tarpojavartiolle.

Samoajat (15–17-vuotiaat)

Myös samoajilla on kahdenlaisia johtajia: vartionjohtajat sekä pysyvä, koko ikäkauden toiminnasta vastaava aikuinen johtaja, luotsi.

Samoajien vartionjohtajina toimivat samaan ikäkauteen kuuluvat määräajoin vaihtuvat vertaisjohtajat. Vartionjohtaja vastaa ryhmän viikoittaisesta toiminnasta osana omaa ohjelmaansa. Tukena vartionjohtajilla on samoajaluotsi, tehtävään koulutettu aikuinen johtaja.

Vaeltajat (18–22-vuotiaat)

Vaeltajien vartionjohtaja on vertaisjohtaja samasta ikäkaudesta. Hänen tehtävänä on suunnitella ja johtaa vaeltajien toimintaa. Tehtävä voi olla projektikohtainen tai pitkäaikainen ja siinä voi toimia yhdessä toisen samanikäisen kanssa. Ikäkauden aikuinen, vaeltajaluotsi, ohjaa kunkin vaeltajan henkilökohtaisen kehittämissuunnitelman eli vaelluskartan tekemistä ja toteutumista. Käytännön tilanteissa täysi-ikäiset vaeltajat ovat itse vastuussa itsestään vartiona.

Eri johtajien tehtävänkuvista

Ikäkausijohtaja

Akela, sampo ja luotsi ovat ikäkausijohtajia ja vastaavat kyseisen ikäkauden toimintaryhmistä. He ovat yli 22-vuotiaita aikuisia tai vaeltajikäisiä. He ovat suorittaneet johtamansa ikäkauden ikäkausijohtajan koulutuksen ja osallistuvat ikäkauden ohjelman määrittämällä tavalla toimintaan. He vastaavat siitä, että ryhmän toiminta on ikäkauden mukaista kasvattavaa partiotoimintaa. Ikäkausijohtaja tuntee ryhmänsä jäsenet ja vartionjohtajat. Ikäkausijohtajien pestit ovat kuitenkin hyvin erilaisia. Akela ja sampo vastaavat ryhmänsä viikoittaisesta toiminnasta toimien itse ryhmänjohtajina, kun taas luotsien tehtävä on tukea vartionjohtajia viikoittaisen toiminnan järjestämisessä.

Vartionjohtaja

Vartionjohtajan tehtävänk kuva on erilainen eri ikäkausissa: mitä nuorempi vartionjohtaja on, sitä enemmän hän toimii tilannekohtaisena johtajana ja harjoittelee johtamista. Seikkailijoissa vartionjohtajien tehtävät ovat pieniä ja tilapäisiä ja toimivat vertaisjohtajuusperiaatteella: yksi jäsen seikkailijavartiosta toimii vartion-

johtajana saaden pieniä johtamistehtäviä sammon toimissa vastuullisena ikäkausijohtajana.

Tarpojavartioiden vartionjohtajina toimivat samoajat. Samoajat toimivat myös oman samoajavartiionsa vertaisjohtajina samoin kuin vaeltajat oman vaeltajavartiionsa. Vartionjohtaja ei ole yksin vastuussa ryhmänsä toiminnasta, vaan vastuu on pääosin tai ainakin jaetusti ikäkausijohtajalla, luotsilla.

Tarpoja-, samoaja- ja vaeltajaluotsi

Luotsi on tehtävään koulutettu aikuinen johtaja, joka vastaa tarpoja-, samoaja- tai vaeltajatoiminnasta lippukunnassa ja tukee vartionjohtajia tehtävissään. Hän toimii ikäkausijohtajana, kun taas vartionjohtaja toimii vartionjohtajana. Luotsi auttaa toiminnan suunnittelussa, huolehtii vartionjohtajien osaamisesta, on läsnä silloin kun tarvitaan ja toteuttaa vaativampia aktiviteetteja. Luotsi järjestää myös ikäkaudelle yhteistä toimintaa. Luotsi osallistuu viikkotoimintaan tarpeen mukaan. Hänen tulee olla tietoinen ryhmien tilanteista ja käytettävissä aina tarvittaessa, mutta jatkuvaa läsnäoloa ei luotsilta välttämättä vaadita.

Luotsin tehtävänk kuva vaihtelee ikäkausittain ja tietysti myös ryhmittäin. Tarpojaluotsin tulee tarvittaessa pystyä olemaan selvästi läsnä ja apuna. Vaeltajaryhmä puolestaan ei välttämättä tarvitse niin paljon tukea, mutta senkin tulee saada apua aikuiselta luotsiltaan aina sitä kaivatessaan. Vaeltajaluotsin pääasiallinen tehtävä on ohjata vaeltajan henkilökohtaisen kehittämissuunnitelman eli vaelluskartan tekemistä ja toteutumista.

Luotsien on usein tarpeellista olla yhteistyössä keskenään. Esimerkiksi tarpoja- ja samoajaluotsi molemmat tukevat samoajaa johtamistehtävässään. Kun tarpojavartion vartionjohtajana toimii samoaja, hän saa apua sekä tarpojaluotsilta että omalta samoajaluotsiltaan. Tarpojaluotsi tuntee tarpojavartion ja on ehkä useammin kokouksissa läsnä, jolloin hän voi esimerkiksi antaa konkreettisia vinkkejä vartionjohtajana toimivalle samoajalle. Samoajaluotsi puolestaan tietää vartionjohtajana toimivan samoajan vahvuudet ja osaa antaa tälle tarvittavaa ryhmänjohtamiskoulutusta.

Ikäkausivastaava

Ikäkausivastaava on ikäkauden toiminnasta kokonaisuutena vastaava aikuinen johtaja. Hän on yli 22-vuotias ikäkausivastaavan koulutuksen suorittanut partiujohtaja, jolla on ymmärrystä ikäkausitoiminnasta kaikkien ikäkausien osalta ja kykyä tukea johtajia näiden pesteissä. Ikäkausivastaavana voi toimia joku ake-loista, sammoista tai luotseista, tai joku muu aikuinen johtaja. Ikäkausivastaavaa kutsutaan sudenpentuikä-

kaudessa vastaavaksi akelaksi, seikkailijaikäkaudessa vastaavaksi sammoksi ja tarpoja-, samoaja- sekä vaelta- jaikäkausissa vastaavaksi luotsiksi.

Jos ikäkaudessa on vain yksi ryhmä, akela, sampo tai luotsi on usein samalla kyseisen ikäkauden ikäkausivastaava. Sama johtaja voi toimia tarvittaessa useamman kuin yhden ikäkauden johtajana, jolloin kyseessä ovat erilliset pestit.

Ikäkausivastaavan tehtävistä löydät lisää *Partiojohtajan käsikirjasta*.

Aikuisen rooli

Aikuinen partiossa tarkoittaa yli 22-vuotiasta, joka ei siis enää ole partio-ohjelman varsinaista kohderyhmää eikä kuulu mihinkään ikäkauteen. Aikuisen tehtävä partiossa on mahdollistaa lasten ja nuorten toiminta. Ennen kaikkea aikuinen on kasvattaja. Hän sitoutuu partion arvoihin ja johtaa esimerkillään, hän toimii toiminnan mallina ja samastumiskohteena. Aikuinen on tarvittaessa läsnä. Hän on sudenpennulle turvallinen johtaja ja vanhemmille ikäkausille enemminkin isosisko tai isovelji.

Aikuinen luo puitteet, joissa nuori voi turvallisesti harjaantua johtajaksi. Aikuinen osaa antaa nuorelle myös tilaa. Hän toimii ikäkausien ehdoilla ja kohderyhmää varten tukien lasten ja nuorten kasvua. Aikuinen oppii tehtävässään uutta ja kehittyy kasvattajana ja johtajana. Toki aikuisella saa olla partiossa myös hauskaa!

Aikuisen roolista voit lukea lisää tämän kansion luvusta 4 sekä *Johtajankansiosista*.

2.7. KESKUSJÄRJESTÖN JA PIIRIN OHJELMATAPAHTUMAT

Oman tutun ympäristön laajentaminen ja uusiin ihmisiin tutustuminen ovat tärkeä osa partio-ohjelmaa. Ainnuolaisuuden tilaisuuden tähän tarjoavat piirien ja keskusjärjestön järjestämät tapahtumat. Niitä järjestetään paitsi nuorten partiolaisten sosiaalisen verkon kasvattamiseksi, ennen kaikkea siksi, että myös pienet lippukunnat voisivat tarjota jäsenilleen riittävästi tapahtumia.

Seuraavassa esitellään piirien ja keskusjärjestön vastuulla olevat ohjelmatapahtumat. Lisää tietoa ikäkausikohtaisista tapahtumista löydät kunkin ikäkauden omasta osuudesta. Yleensä tapahtumat on tarkoitettu kaikille lippukunnille. Joissain tapauksissa, esimerkiksi piirimajakoiden kohdalla, tapahtuma on kuitenkin suunnattu ensisijaisesti niille lippukunnille, joilla ei ole resursseja järjestää omaa vastaavaa tapahtumaa.

Sudenpentutapahtuma

Sudenpentutapahtuma järjestetään kerran vuodessa. Tapahtuma kestää yhden päivän, ja sen voi liittää esimerkiksi paraatin tai piiripäivän ohjelmaan. Tavoitteena on, että sudenpentu uskaltaa lähteä kotipesästään tutustumaan muihin piiriin sudenpentuihin. Luonnollisesti sudenpentu oppii päivän aikana myös uusia partiotaitoja.

Sudenpentukilpailu

Sudenpentukilpailu toteutetaan leikkimielisenä tehtäväratana, jonka sudenpennut kulkevat pentueensa kanssa. Jokaisella pentueella on mukanaan myös aikuinen saattaja, joka ei kuitenkaan osallistu tehtävien tekemiseen. Pentueet järjestetään paremmuusjärjestykseen tehtävistä saatujen pisteiden mukaisesti. Jokaisella sudenpennulla tulee olla mahdollisuus osallistua yhteisen kilpailuun vuodessa. Kilpailussa sudenpennut pääsevät testaamaan vuoden aikana oppittuja taitoja ja oppivat liikkumaan luonnossa.

Seikkailijakilpailu

Seikkailijoille tarkoitettu kilpailu kestää yhden päivän. Päivän aikana seikkailijat kiertävät helpohkon radan, jonka varrella on tehtäviä. Seikkailijavartiolla saa olla mukana aikuinen saattaja, joka ei kuitenkaan osallistu tehtävien tekoon. Tavoitteena on, että seikkailija oppii toimimaan ryhmässä ja oppii yhdessä tekemisen merkityksen. Kilpailuja suositellaan järjestettäväksi 1–2 kertaa vuodessa, ja ne voidaan toteuttaa esimerkiksi alueellisesti.

Tarpojen taitopäivät

Tarpojen taitopäivien tavoitteena on tarjota tarpojavartiolle mahdollisuus tehdä sellaisia aktiviteetteja, joiden toteuttaminen omassa lippukunnassa on haastavaa. Tapahtuman aikana voidaan tehdä yhden tai useamman tarpon aktiviteetteja. Taitopäivät kestävät yhden päivän tai viikonlopun, ja ne voidaan järjestää tilanteesta riippuen kaupunkiolosuhteissa tai maastossa. Tapahtuman tavoitteena on opettaa tarpojille uusia asioita ja tutustuttaa heitä muihin, samanhenkisiin nuoriin.

Piirimajakka

Tarpojen kaikki puolen vuoden mittaiset ohjelmakokonaisuudet huipentuvat majakkaan. Pääasiallisesti lippukunnat itse järjestävät majakat, mutta myös piiri voi järjestää lippukunnan tueksi niin sanottuja piirimajakoita. Nämä majakat kestävät 3–7 vuorokautta, ja ne on tarkoitettu ensisijaisesti niille tarpojille, joiden lippukunnalla ei ole resursseja omaa majakkaa järjestää. Piirimajakkan voi toteuttaa leirinä tai vaelluksena, ja järjestetyn majakan teeman täytyy olla lippukunnissa hyvissä ajoin tiedossa. Majakan pääasiallisena tavoit-

teena on, että tarpojat pääsevät testaamaan kauden aikana oppimiaan taitoja.

Partiotaitokilpailut

Varsinaisia partiotaitokilpailuja eli pt-kisoja järjestään tarpojille, samoajille ja vaeltajille. Kilpailut kestävät sarjasta riippuen päivän tai yön yli. Oleellista pt-kisoissa on, että tehtävät perustuvat partio-ohjelmaan ja ovat kullekin ikäkaudelle sopivia. Erityistä huomiota on kiinnitettävä myös sääntöjen noudattamiseen ja tasa-puolisuuteen. Kilpailuja järjestetään kullekin sarjalle 1–2 kertaa vuodessa.

SM-partiotaitokilpailut

Piirit järjestävät vuorotellen SM-partiotaitokilpailuja, joihin kokoontuvat kunkin piirin parhaat kisavartioid. SM-kisoissa perusasiat ovat samat kuin piirien kisoissa, joskin tehtävät ja reitti voivat olla hieman haasteellisempia. SM-kisoille on lisäksi olemassa omat sääntönsä.

Piirin samoajatapahtuma

Piirin samoajatapahtuma järjestetään vähintään kerran vuodessa. Tapahtuma on olennainen osa samoajaohjelmaa, sillä oman partioympäristön laajentuminen on tässä ikäkaudessa erityisen tärkeää. Samoajatapahtuman toteutus on hyvin vapaa. Se voi kestää yhdestä päivästä viikonloppuun ja sisältää esimerkiksi kaupunkisuunnistusta tai palvelutempaukseen osallistumista. Tavoitteena on, että samoajat saavat tukea ja ideoita oman ryhmänsä toimintaan sekä tutustuvat muihin, samanikäisiin partiolaisiin.

Valtakunnallinen samoajatapahtuma

Valtakunnallinen samoajatapahtuma järjestetään kolmen vuoden välein kaupunkiympäristössä. Viikonlopun ohjelmassa voi olla esimerkiksi messut, partiobändifestarit tai extremelajeja. Samoajien tulee myös valmistautua tapahtumaan etukäistehtävillä, kuten suunnittelemalla toimintapisteitä. Tavoitteena on, että samoajat kokevat viikonlopun aikana huikeita elämyksiä ja kokevat yhteenkuuluvuutta muiden osallistujien kanssa.

Piirin vaeltajatapahtuma

Vaeltajille tarkoitettu viikonloppu järjestetään kerran vuodessa ja aina talvella. Tahdiltaan viikonloppu on rauhallinen, ja ohjelma vahvistaa yhdessäolon tunnetta. Viikonloppuun tulee kuulua talviolosuhteissa yöpyminen ja niin kutsuttu asiaisuus, joka on mahdollisuuksien mukaan teemaltaan valtakunnallisesti sama. Tapahtuman tavoitteena on vaalia lippukuntien talvi-leiriperinteitä ja kannustaa partiolaisia olemaan ulkona myös talvella.

Valtakunnallinen vaeltajatapahtuma

Valtakunnallinen vaeltajatapahtuma toteutetaan viikonlopun kestävässä teemallisena ikäkausitapaamisena. Viikonloppu sisältää vaeltajaohjelman päätösseremonian. Tapahtumassa ovat mukana myös erilaisten projektien ja tulevien ohjelmatapahtumien esittelyt. Tapahtuma järjestetään kerran vuodessa kaupunkiympäristössä. Tärkeimpinä tavoitteina on, että vaeltajat saavat tukea ja ideoita piirinsä ja lippukuntansa vaeltatoimintaan. Vaeltajat voivat osallistua myös yhteiskunnalliseen keskusteluun ja itseään koskevaan päätöksentekoon.

Niin sanottujen pakollisten tapahtumien lisäksi on olemassa myös tapahtumia, joiden järjestäminen ei ole pakollista. Nämäkin tapahtumat ovat kuitenkin osa partio-ohjelmaa, ja ne ovat hyödyksi lapsen ja nuoren kasvulle. Seuraavassa esitellään lyhyesti vapaaehtoiset ohjelmatapahtumat.

Kaupunkikisa

Kaupunkikisa on ulkona tapahtuva päivän kestävä kilpailu (rastikierron), jonka varrella tehdään arvosteltavia tehtäviä. Tapahtumassa opitaan toimimaan osana ryhmää ja ryhmän johtajana. Kaupunkikisa voidaan toteuttaa esimerkiksi erilaisilla teemoilla, kuten salapolii-siteemalla. Tapahtuma antaa mahdollisuuden tavata muita partiolaisia yli lippukunta- ja aluerajojen.

Suunnistuskilpailut

Piirien ja keskusjärjestön suunnistuskilpailut ovat vuosittaisia tapahtumia, joilla pidetään yllä partiolaisten suunnistustaitoja ja kannustetaan hankkimaan suunnistuskokemusta. Suunnistuskilpailussa on sarjoja nuorista veteraanisarjoihin, viestiä unohtamatta. Suunnistuskisoissa on mahdollisuus nähdä tuttuja, testata opittuja taitoja ja kokea yhdessäolon ja onnistumisen hetkiä.

Partiolaisten kirkkopyhä

Partiolaisten kirkkopyhä järjestetään esimerkiksi oman lippukunnan tai alueen kanssa. Lisäksi kirkkopyhän pää-tapahtuma järjestetään yhdessä piirissä kerrallaan. Ajankohdaltaan tapahtuma on aina partioviikolla, Yrjönpäivää lähinnä olevana sunnuntaina. Kirkkopyhä pyrkii tarjoamaan partiolaisille hengellistä ja henkistä ohjelmaa sekä edistämään yhteenkuuluvuuden tunnetta.

Satahanka

Satahanka on meripartiolaisten suurleiri, joka järjestetään kuuden vuoden välein. Leirillä on mahdollisuus kokea paljon sellaista ohjelmaa, jota tavallisella lippukuntaleirillä ei ole mahdollista järjestää. Tapahtuman tavoitteena on testata aiemmin opittuja vesillä liikku-

misen taitoja, opettaa uutta sekä tarjota elämyksiä. Leiri kestää noin viikon.

Finnjamboree eli keskusjärjestön suurleiri

Finnjamboree on yli viikon kestävä leiri, joka järjestetään kuuden vuoden välein. Tavoitteena on, että leiriläiset saavat kokea suurleiriolosuhteiden mahdollistamia erilaisia aktiviteetteja. Vanhemmille ikäkausille tarjotaan puolestaan mielenkiintoisia pestejä leirin järjestelytehtävissä. Lisäksi jokaisella leirillä on omat, erikseen määritellyt tavoitteensa.

Veneohjaajakurssi (VOK)

Veneohjaajakurssi on tarkoitettu samoajille, ja se koostuu teoriaosasta ja käytännönosasta, joista molemmat kestävät yhden viikonlopun. Tapahtuman tavoitteena on antaa riittävät tiedot ja taidot toimimiseen aluksen vahtipäällikkönä saaristovesialueilla kaikissa keliolosuhteissa.

JOTI, JOTA JA JOTT

Jamboree on the internet (JOTI), Jamboree on the air (JOTA) ja Jamboree on the trail (JOTT) tarjoavat partiolaisille mahdollisuuden tutustua partiolaisiin ympäri maailman. JOTI:ssa partiolaiset ottavat yhteyttä toisiinsa internetin välityksellä ja suurin osa osallistujista käyttää tähän IRC-verkkoa. JOTAssa tutustumiseen käytetään puolestaan radioamatöörien taajuuksia. JOTTin ideana on puolestaan se, että partiolaiset ympäri maailman lähtevät patikoimaan samana päivänä. Tavoitteena on, että näin he tuntevat olevansa osa isoa, kansainvälistä partioliikettä.

Siirtymät

Siirtymävaihe on tärkeä huomioida

Ikäkaudesta toiseen siirtyminen on lapselle ja nuorelle tärkeä paikka. Sen vuoksi siihen tulee kiinnittää erityistä huomiota. Siirtymävaiheessa moni asia muuttuu nuoren partiolaisen harrastuksessa. Tällaisia asioita ovat esimerkiksi ikäkausikohtaiset kasvatustavoitteet, ohjelman luonteen ja rakenteen muuttuminen sekä ryhmän rakenteen ja johtajuuden muuttuminen. Jokaisella ikäkaudella on omia siirtymään liittyviä tapojaan. Tällaisia ovat esimerkiksi siirtymätapahtuman järjestäminen, siirtymäaktiviteettien tekeminen, uusiin johtajiin tutustuminen ennakkoon ja siirtymäkaste. Lisää tietoa kunkin ikäkauden siirtymästä löydät ikäkausikohtaisista oppaista kohdasta siirtymä.

Partio-ohjelman toteuttaminen ja soveltaminen

Lippukunnan tapahtumat

Partio ei ole yhtä kuin aktiviteettilista – partiossa tehdään paljon muutakin. Kaikkia aktiviteetteja ei ole mainittu aktiviteettilistoissa. Esimerkiksi lipunnosto, iltanuotio tai kolon siivous kuuluvat olennaisina osina kaikkien ikäkausien toimintaan. On oikein retkeillä tai käydä purjehduksilla useammin kuin ohjelmassa vaaditaan tai käydä teatterissa useammin. Ryhmän ja lippukunnan oma toiminta yhdistettynä ikäkauden ohjelman aktiviteetteihin muodostaa sen nousujohtaisen tekemisen, joka on partiomenetelmän osa.

Partio-ohjelmassa opetellaan erilaisia taitoja ja tietoja, toimitaan ryhmässä ja luonnossa. Lisäksi siihen liittyvät olennaisesti lupaaminen, symboliikka, aikuinen tuki ja vartiojärjestelmä. Taitoja opitaan viikoittaisissa kokouksissa, mutta todellisia kasvun paikkoja ovat partioon kiinteästi kuuluvat retket, leirit ja purjehdukset. Toiminta luonnossa on osa partiomenetelmää, ja siksi se on partiossa tärkeää. Retkillä, leireillä ja purjehduksilla monet partiomenetelmän osat toteutuvat luonnostaan.

Retkillä ja leireillä sekä purjehduksilla toimitaan yhdessä luonnossa ja opitaan muun muassa ryhmän toimintaa, kädentaitoja, luonnontuntemusta ja selviytymistaitoja. Toiminnassa noudatetaan Suomen Partiolaisten turvallisuusohjeita ja turvallisuusohjeita vesille sekä jokamiehenoikeuksia ja -velvollisuuksia. Retkiä, leirejä ja purjehduksia järjestettäessä ympäristövaikutukset minimoidaan ja luonnossa ollaan luonnon ehdoilla. Luonto ei ole vain välineellinen toimintaympäristö. Niinpä sen merkitys viihtymisen paikkana ja olemassaolomme perustana pyritään välittämään omien kokemusten ja elämysten kautta. Partio toiminnan tavoitteena on osaltaan kasvattaa luontoa ja sen monimuotoisuutta kunnioittavia partiolaisia.

Perinteiset tapahtumat

Partiovuoteen mahtuu retkeilyn ja leireilyn lisäksi monia muitakin partiotapahtumia. Ne on hyvä ujuttaa oman ryhmänkin toimintasuunnitelmaan, jotta lippukuntakulttuuri välittyy eteenpäin.

Muistelemispäivä eli Thinking Day (22.2.)

Muistelemispäivä on Baden-Powellin ja hänen vaimonsa Lady Olaven yhteinen syntymäpäivä. Lippukunta voi viettää muistelemispäivää eri tavoin. Yleensä ryhmän kokous tai lippukunnan järjestämä erillinen juhla liittyy kansainvälisyyskasvatukseen. Ajatuksena

on herättää kiinnostus muiden maiden partiotöihin ja elinoloja kohtaan. Tapana on myös auttaa partio-toimintaa eri puolilla maailmaa, varsinkin köyhien maiden partiolaisten. Tämän voi tehdä esimerkiksi osallistamalla johonkin tempaukseen ja keräämällä lahjoitus kansainväliseen muistelemispäivärahastoon (Thinking Day Fund).

Yrjöpäivä (23.4.)

Yrjöpäivä on partiolaisten tärkein juhlapäivä. Silloin muistetaan suojeluspyhimystämme. Baden-Powell valitsi Pyhän Yrjön eli Pyhän Yrjänän partiolaisten esikuvaksi, sillä tämä oli rohkea ja uskollinen ritari, joka taisteli lohikäärmettä vastaan. Kertomus Pyhän Yrjön vaiheista on keskeisimpiä partiotarinoita, ja toisinaan se toimii myös lippukunnassa järjestettävän juhlan käsikirjoituksena. Usein yrjöpäiväjuhlassa on annettu partiolupauksia ja jaettu ansiomerkkejä. Yrjöpäivää on vietetty partiotöiden alkuaikojen lähtien Baden-Powellin ohjeen mukaan.

Partioviikko (huhtikuussa)

Partioviikkoa vietetään viikolla, jolle yrjöpäivä osuu, ja se päättyy partiolaisten kirkkopyhään. Partioviikolla partiolaisten käyttävät partioasua tai huivia koko viikon – tällä tavoin voi tuoda esille omaa aatettaan kouluissa ja työpaikoilla. Aikuisten kannattaa kertoa partioasun käytöstä ja toimia yleinen esimerkkeinä, niin ehkäpä pienimmätkin sudenpennut uskaltavat esitelmään luokkalaisilleen partioasua ja tarpojat rohkaistuvat käyttämään huivia koulussakin. Partioviikolla järjestetään usein myös erilaisia palvelutempauksia ja tehdään partiota muutenkin näkyväksi.

Rauhanpäivä (syyskuun kolmas tiistai)

Partiolaisten maailmanjärjestöt ovat nimenneet syyskuun kolmannen tiistain partiolaisten kansainväliseksi rauhanpäiväksi. Partioon ovat alusta alkaen kuuluneet rauha ja rauhankasvatus. Jo Baden-Powellin ajatuksissa partioliike pyrki maailmanlaajuiseen veljeyteen. Suomeen idea syksyisestä rauhanpäivästä tuli Ruotsista, ja sen keskeinen teema on erilaisuuden hyväksyminen. Ennakkoluulojen torjuminen, tasa-arvon edistäminen ja oikeudenmukaisuus kuuluvat rauhanpäivän sanomaan. Rauha ei ole vain sodan puuttumista. Rauhan tulisi vallita niin kansakuntien kuin yksittäisten ihmistenkin välillä. Rauha on myös mielenrauhaa ja työrauhaa. Se takaa, että saamme elää sovussa itsemme ja toistemme kanssa.

Itsenäisyyspäivä (6.12.)

Itsenäisyyspäivää vietetään monin eri tavoin. Lippukunnan perinteisiin voi kuulua sankarihaudoilla käyminen tai soihtukulkueet, itsenäisyyspäivän juhlan järjestäminen tai jumalanpalvelukseen osallistuminen.

Jumalanpalvelus voidaan toteuttaa yhteistyönä, jolloin partiolaisten auttavat seurakuntaa esimerkiksi koulun keräämisessä ja esirukousten lukemisessa. Juhlavaan seremoniaan kuuluvat tietysti myös lippujen tuominen kirkkoon ja lippuvartiosta toimiminen. Usein jumalanpalveluksen yhteydessä on partiolaisten lupauskanto, ja tilaisuus onkin arvokkuudessaan mieleenpainuva.

Lupauskanton tilaisuus

Lippukunnan perinteiden mukaan lupaus on usein annettu yrjöpäiväjuhlassa tai joulujuhlassa. Partio-ohjelman mukainen tavoite on antaa lupaus kunkin ikäkauden alussa tai alkupuolella. Jos ikäkausi alkaa tai vaihtuu jouluna, lupauskanto voinee olla yrjöpäiväjuhlassa. Ikäkauden alkaessa syksyllä lippukunta voi kehittää uusia perinteitä lupauskanton antamiseen. Järjestää syksyllä esimerkiksi partiojumalanpalvelus yhteistyössä seurakunnan kanssa tai pitää koko lippukunnan syysretkipäivä, jossa ikäkaudet antavat lupauksensa. Lupauskanton tilaisuuden on tarkoitus olla ikäkauden näköinen tapahtuma. Kaikkien ikäkausien ei siis välttämättä kannata antaa lupaus samaan aikaan kirkossa.

2.8. OHJELMAN SOVELTAMINEN

Erilaiset lippukunnat

Lippukunnat ja niiden toimintaympäristöt ovat erilaisia, mutta niiden jäsenistön kehitysvaiheet ja -haasteet ovat samat. Lippukunnan toiminnan ensisijainen tarkoitus on toteuttaa partio-ohjelmaa eli järjestää ikäkausitoimintaa. Ikäkausijaon pohjalta löytyvät kasvatusta- ja kehityspsykologiset ratkaisut. Partio-ohjelma puolestaan perustuu kasvatustavoitteisiin. Partio-ohjelma on rakennettu niin, että sitä voi toimivasti käyttää sinällään.

Käytännössä lippukunnan resurssit toteuttaa suositusten mukaista ohjelmaa kuitenkin vaihtelevat. Niinpä ohjelman soveltaminen on täysin sallittua! Lippukunnan tehtävä onkin soveltaa ikäkausijakoa näiden periaatteiden puitteissa toimintaympäristön todellisuuteen ja tilanteeseen sopivaksi. Sovellustarpeita voivat aiheuttaa esimerkiksi tyttö- tai poikalippukunnat, paikkakunnan koulujärjestelyt ja opiskelumahdollisuudet, arkena ja viikonloppuna käytettävissä olevat johtajaresurssit ja lähilippukuntien tuki.

Partio-ohjelmaa sovelletaan lippukunnan lasten ja nuorten tarpeiden sekä lippukunnan toimintaolosuhdeiden mukaisesti. Kaikissa lippukunnissa ei välttämättä ole lapsia ja nuoria jokaiseen ikäkauteen. Huomioi kuitenkin, että mikäli lippukunnassanne on yksikin ikäkauteen kuuluva lapsi tai nuori, lippukunnastanne

löytyy tällöin kyseinen ikäkausi! Mikäli lippukunnassa on vain yksi tai muutama ikäkauteen kuuluva nuori, kannattaa ryhmiä perustaa yhdessä alueen lippukuntien kanssa. Esimerkiksi vaeltajaikäisten vartio voi toimia hyvinkin koostettuna muutaman eri lippukunnan jäsenistä.

Ikäkausijakoa voi soveltaa tarpeen mukaan. Mikäli esimerkiksi tarpojavartiolle ei löydy samoajista vartionjohtajaa, voi tehtävään soveltuva tarpojaikäinen halutessaan siihen ryhtyä. Soveltaminen on siis sallittua, mutta tällaisissa tilanteissa tulee miettiä, kuinka jokaisen ikäkauden omat tavoitteet saavutetaan. Jokaisen tulisi siis saada edetä omien kehitysvaiheidensa mukaisesti, ja jokaiselle tulisi myös järjestää oman ikäkauden ohjelmaa.

Jotkut aikuiselle (eli yli 22-vuotiaalle) tarkoitetut johtamispestit ovat sellaisia, että vaeltajaikäinen voi tuettuna toimia niissä yhtä lailla. Tällaisia ovat esimerkiksi ake-lan ja sammon pestit. Joskus pestin luonne muuttuu, mutta ratkaisu voi silti olla parempi kuin esimerkiksi ikäkauden toiminnan yhdistäminen toiseen ikäkauteen. Jos esimerkiksi tarpoja- tai samoajaluotsi on vaeltajaikäinen, hänen roolinsa on todennäköisesti olla enemmänkin toimintaa tukeva isovelvi tai isosisko. Aikuisen toimiessa luotsina tehtävä saattaa painottua enemmän kasvatuksellisesti tukevaksi. Joissakin tehtävissä yli 22-vuoden ikä on välttämätön, vaikkei silti vielä riittävä edellytys onnistumiselle. Vaeltajaikäinen ei voi esimerkiksi toimia vaeltajaluotsina. Myöskin ikäkausivastaavan pesti, johon kuuluu koko ikäkausitoiminnasta vastaaminen lippukunnassa, voi olla haastava.

Erilainen ohjelma

Aktiviteeteissa on usein varaa soveltaa ja kehittää niitä lasten ja nuorten edellytysten ja paikallisten olosuhteiden mukaisesti. Oman paikkakunnan suomat mahdollisuudet tai ryhmän jäsenten omat ja heidän vanhempiensa erityistaidot kannattaa tietysti hyödyntää. Aktiviteeteissa on aina mainittu jokin tavoite tai kuvaus, johon aktiviteetilla pyritään. Tapoja siihen pääsemiseksi saattaa siis olla useita. Esimerkiksi seikkailijoiden taitomerkeissä ei ole välttämätöntä seurata mainittuja tehtävänantoja, jos mielessäsi on parempi keino, jolla seikkailijat saavat vaaditut tiedot ja taidot.

Partio-ohjelma konkretisoi partiomenetelmää, jonka avulla pyritään partion päämäärään, jota puolestaan kasvatustavoitteet ilmaisevat. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että kun johtajalla on partiomenetelmä hallussa ja kasvatustavoitteet tiedossa, voi hän helposti soveltaa ohjelmaa ja aktiviteetteja partion puitteissa. Partiota ei ole kuitenkaan ihan mikä tahansa, eikä toi-

saalta pelkkää partio-ohjelmaa orjallisesti seuraamalla välttämättä päästä asetettuihin tavoitteisiin. Tutustu siis kunnolla partiotöiminnan peruseriaatteisiin, ennen kuin alat soveltaa ohjelmaa.

Erilaiset lapset ja nuoret

Jokainen lapsi ja nuori on yksilö. Tämä huomioidaan myös partiossa. Partiossa opetetaan arvostamaan erilaisuutta ja toimimaan ryhmässä. Jokaiselle tarjotaan mahdollisuus osallistua omien kykyjensä mukaan. Jokaisella on vahvuuksia, jotka tulisi löytää, ja jokaisella on myös heikkouksia, joiden kanssa pitää työskennellä. Positiivinen palaute on tärkeää: kun löydetään yksilön hyvät puolet ja vahvistetaan niitä, vahvistetaan lapsen ja nuoren positiivista minäkuvaa. Ohjelmaa saa ja pitää soveltaa oman ryhmän ja sen jäsenten tarpeisiin.

Toiminnan tulee olla sellaista, että jokaisella on mahdollisuus osallistua. Huomioi esimerkiksi ryhmäsi jäsenten kielitaito, vakaumus, kulttuuritausta, allergiat ja henkilökohtaiset kyvyt ja rajoitukset. Partiossa on monenlaisia ihmisiä. Toiset osaavat johtaa, ja toiset osaavat tehdä solmuja. Toisilla on erilainen kulttuuritausta kuin toisilla, ja jollakin voi olla elämää vaikeuttava vamma. Kuitenkin kaikki ovat partiolaisia. Tavoitteena on tukea lasta tai nuorta saamaan onnistumisen kokemuksia. Osa lapsista ja nuorista saattaa vaatia huomiota tai tukitoimenpiteitä enemmän. Lapsella voi esimerkiksi olla vaikeuksia keskittymisen kanssa tai hankaluuksia toimia ryhmässä. Jos lapsen erityisen tuen tarpeet on tunnistettu ja diagnosoitu, saattaa diagnoosin tietäminen ja aiheeseen perehtyminen auttaa johtajaa tehtävässään.

Parhaiten saat tietoa juuri oman ryhmäsi jäsenestä ottamalla asian puheeksi reilusti vanhempien kanssa. Vanhemmat tai huoltajat pyrkivät useimmiten lapsen parhaaseen, mutta keinot voivat vaihdella. Älä siis hämmenny, jos mahdollisista vaikeuksista tai sairauksista puhumista vältetään esimerkiksi leimaantumisen pelossa. Muista, että vanhemmilla on oikeus olla kertomatta lapsensa asioista. Esimerkiksi retkelle lähtiessä on kuitenkin jotkin asiat turvallisuuden takia tiedettävä. Alan kirjallisuuden ja internetin avulla voit perehtyä aiheeseen paremmin. Muut ryhmän jäsenet eivät yleensä tätä tietoa kaipaa, joten sen voit olla jakamatta heidän kanssaan.

Leimaaminen on turhaa. Ota sen sijaan kaikki rohkeasti ja ennakkoluulottomasti mukaan toimintaan! Kun ryhmäsi jäsen tarvitsee erityistä tukea, anna sitä tilanteen vaatimalla tavalla. Helpota, selkeytä ohjeita, anna myönteistä palautetta. Positiivinen palaute johtajalta ja toisilta ryhmän jäseniltä on usein tehokasta.

Kokeilemalla selviää, mitkä ovat parhaat tavat toimia.

Sisupartio

Sisupartiotoiminta on aisti-, liikunta- ja kehitysvammaisille suunnattua ja sovellettua partiotoimintaa. Toiminnan tunnuksena on sisukkuutta kuvaava sammakko.

Partioryhmään voi tulla hyvin erilaisia lapsia tai nuoria, joten kantavana ajatuksena on ohjelman toteuttaminen kunkin partiolaisen yksilölliset edellytykset huomioiden. Johtajalta sisupartiolainen vaatii usein enemmän huomioimista, ja ryhmään ehkä kannattaa ottaa useampi johtaja tai sisulle oma avustaja. Lippukunnassa voi myös olla erillinen sisuryhmä erityistä tukea tarvitseville partiolaisille.

Sisupartiotoiminnassa on tärkeää soveltaa toimintaa kunkin jäsenen kykyjen mukaan. Partio-ohjelma toimii ohjenuorana ja sitä muokataan tarpeen mukaan. Periaatteet, tavat ja toimintamuodot ovat siis samat kuin muussakin partiotoiminnassa. Partio-ohjelmaa sovelletaan ryhmän jäsenten oppimis- ja liikkumiskykyä vastaavaksi. Voitte esimerkiksi tehdä toisen ikäkauden mukaisia aktiviteetteja tai tarvittaessa esimerkiksi helpottaa ja muunnella aktiviteetteja juuri omalle ryhmälle soveltuviksi. Asioita kannattaa opetella pienissä erissä sekä kokeilla erilaisia tapoja. Sisupartiolainen voi hyvin osallistua ryhmän toimintaan, kun toiminta ja ympäristö mukautetaan soveltuviksi. Tärkeintä on, ettei ketään jätetä toiminnan ulkopuolelle. Suunnittele ohjelma niin, että kaikki voivat osallistua. Jos jokin asia on liian vaikea, keksi vaihtoehto!

Johtajan kannattaa keskustella sisupartiolaisen vanhempien kanssa siitä, mitä pitäisi ottaa huomioon. Kysy neuvoa lippukunnan kokeneemmilta johtajilta sekä partiolaisen vanhemmilta tai huoltajilta. Tietoa saa myös alan kirjallisuudesta ja internetistä. Se, että otat selvää ja tiedät, helpottaa sinua suunnittelemaan sopivan haasteellista toimintaa ja tuottamaan onnistumisen elämyksiä jokaiselle! Muista kuitenkin, että tietojen sijaan johtajan tärkein ominaisuus on taito nähdä jokainen ihminen arvokkaana yksilönä ja kyky toimia luontevasti kaikkien kanssa.

Sisulauma tai -vartio

Aina sisupartiolaisen oleminen mukana oman ikäistensä ryhmässä ei onnistu. Kokonaan oma sisuryhmä, jota kutsutaan sisulaumaksi tai -vartioksi, voi tarjota mahdollisuuden sekä toimia omana turvallisena ryhmänä että osallistua lippukunnan toimintaan yhdessä muiden partiolaisten kanssa. Sisuryhmän jäsenet voivat olla hyvin eri-ikäisiä ja toiminnassa voi olla mukana myös aikuisia. Sisujohtajana voi toimia aikuinen tai vä-

hintään 15-vuotias partiolainen. Yleensä johtajia tarvitaan enemmän kuin yksi. Lisäksi esimerkiksi retkille ja leireille voi osallistua myös avustajia. Avustajina voivat toimia muutkin kuin partiolaiset. Vaikka sisupartiolaisilla olisi omat johtajansa, heidän tulee voida osallistua turvallisin mielin myös muiden johtajien vetämiin ohjelmiin tai tapahtumiin.

Sisulauma tai -vartio voi seurata oman ikäryhmänsä partio-ohjelmaa tai tehdä jonkin muun ikäkauden mukaisia aktiviteetteja. Sisupartiolaisen partiopolku voi erota ikätoverin polusta. Jokainen partiolainen kuitenkin kaipaa paitsi itselleen soveltuvaa ohjelmaa, myös oman ikäistensä seuraa. Vaikka sisupartiolaiset toimisivat lippukunnassanne erillisessä sisuryhmässä, pyrkikää tarjoamaan myös mahdollisuuksia partiotoimintaan oman ikäryhmän kanssa. Sisupartiolaisten integroiminen kaikkeen mahdolliseen lippukunnan toimintaan rikastuttaa varmasti partioarkeanne. Ottakaa tavoitteeksenne se, että kaikki partiolaiset lippukunnassanne ovat aidosti yhdenvertaisia!

Lue lisää sisupartiosta *Partiojohtajan käsikirjasta* ja Suomen Partiolaisten internetsivuilta löytyvästä *Sisupartio-oppaasta*.

Maahanmuuttajat partiossa

Partioliike on kansainvälinen: partiolaisia löytyy joka puolelta maailmaa. Suomessa partiolla on mahdollisuus olla aidosti monikulttuurinen harrastus, sillä partio on kaikille avointa ja puoluepoliittisesti sitoutumaton toiminta. Mukaan pääsevät niin lapset, nuoret kuin aikuisetkin, sukupuolesta, uskontokunnasta tai kulttuuritaustasta riippumatta. Partio on hyvä harrastus – jokaiselle.

Maahanmuuttaja on yleiskäsite, jolla tarkoitetaan ulkomaalaista syntyperää olevaa ihmistä, joka syystä tai toisesta muuttaa toiseen maahan. Maahanmuuton syyt ovat moninaisia. Uuteen maahan voidaan tulla esimerkiksi työn, opiskelun tai parisuhteen vuoksi tai paremman elämän toivossa. Toiset saattavat joutua lähtemään kotimaastaan pakoon sotaa tai vainoa. Maahanmuuttajien määrä on kasvanut hiljalleen. Vuonna 2007 Suomessa asui vakinaisesti reilut 130 000 ulkomaalaista. Partioharrastus voi olla yksi osa lapsen tai nuoren kotouttamista uuteen kotimaahan. Kouluikäisten kohdalla olennaisin rooli on tietysti koulujärjestelmällä, mutta merkittäviä ovat myös vapaa-ajan kokemukset ja vuorovaikutussuhteet. Tärkeintä on kiinnostus partio-toimintaa kohtaan – ei se, mistä on kotoisin.

Vastassa voivat kuitenkin olla esimerkiksi erilainen kulttuuri, kielimuuri tai molemminpuoliset ennako-

luulot. Monet asiat ovat vain järjestelykysymyksiä. Keskustelkaa yhdessä siitä, kuinka esimerkiksi partiolaisen uskonto tai kulttuuriin liittyvät ruoka- ja pukeutumisasiat huomioidaan. Vanhemmat eivät välttämättä tunne partioharrastusta, joten huolehdi tiedonkulusta ja oikeanlaisen kuvan syntymisestä. Partio.fi-sivustolta löydät partioesitteitä usealla eri kielellä!

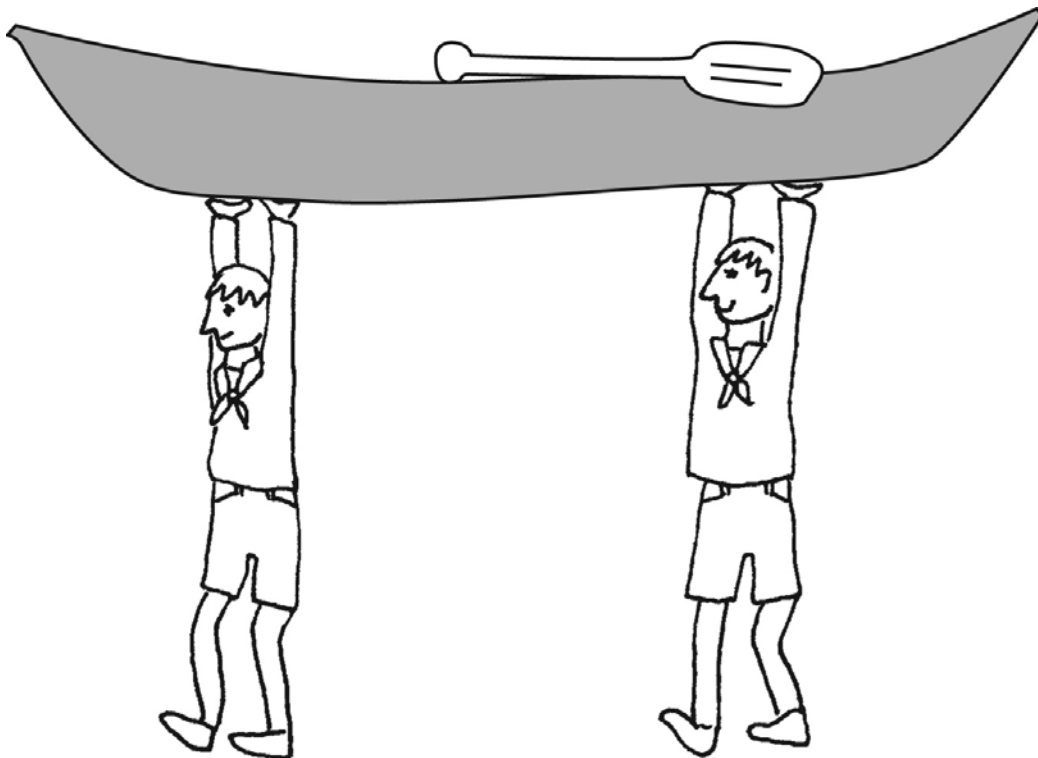
Nykyisin puhutaan myös toisen polven maahanmuuttajista. Tällä tarkoitetaan maahanmuuttajataustaisia, jotka ovat syntyneet Suomessa maahanmuuttajavanhemmille. Toisen polven maahanmuuttajataustaiset lapset ja nuoret ovat usein Suomen kansalaisia ja hallitsevat toisena kielenään suomen kielen. Tällöin kielimuuria ei välttämättä synny ja kulttuurierotkin saattavat olla pidempään jatkuneen kotouttamisen seurauksena pienempiä.

Jokaista partiolaista arvostetaan omana itsenään, joten onkin tärkeää varmistaa, että myös maahanmuuttajataustainen lapsi tai nuori saa kokea oman etnisen identiteettinsä positiivisena. Partiossa tätä voidaan tukea

esimerkiksi tutustumalla partiolaisen omaan kulttuuriin. Selvitä ja tuo esille kulttuuri- ja uskontotaustan eroja sikäli kuin partiotoiminta sitä vaatii, mutta vältä ylikorostamista. Kohtele kaikkia tasavertaisina ja ota huomioon toisten kulttuurien tavat. Pyri karistamaan ennakkoluuloja ja tuomaan partion kansainvälinen luonne lähemmäs jokapäiväistä toimintaa!

Monikulttuurisuus tuo meille uusia haasteita katsoa maailmaa ja asioita. Asiat, jotka meistä ovat tuntuneet itsestään selviltä voivat tulla haastetuksi kohdatessamme toisesta kulttuurista tulevan. Toisesta kulttuurista tulevan ei tarvitse edes tulla toisesta maasta. Esimerkiksi aistivammaisilla on omaa kulttuurinsa: kuuroilla on oma kielensä ja tapansa hahmottaa maailmaa. Pitäkää ilmapiiri avoimena ja järjestäkää kaikille mahdollisuus osallistua!

Lue lisää maahanmuuttajatoiminnasta *Partiojohtajan käsikirjasta* ja www.partio.fi-sivustolta sekä tutustu www.partio.fi -sivuilta löytyviin *Repussa kielet ja kulttuurit* sekä *Tuut sä mun kaa?* -vihkoihin.

3. JOHTAMINEN PARTIOSSA

Partiojohtaja luo edellytyksiä toiminnalle, huomaat yksilöt ja varmistaa, että jokaisella on edellytykset henkilökohtaiselle kasvulle. Partiojohtaja pitää huolen siitä, että toiminnalla pyritään toteuttamaan sovittuja tavoitteita. Hän huolehtii myös siitä, että partiolaiset saavat toiminnastaan palautetta. Johtajan haasteena on varmistaa innostuksen säilyminen – jokaisen toisen johtajan, jokaisen lippukunnan jäsenen tulee kokea partio mielekkääksi. Jokainen johtamistehtävä kasvattaa johtajaa. Johtaja kehittää itseään kokemuksen ja koulutuksen kautta. Pestissä sovittujen tukihenkilöiden ja muiden johtajien tai aikuisten tulisi olla johtajan tukena.

Yhdessä päättäminen

Yhdessä päättäminen ja yhteiset kokemukset luovat yhteishenkeä partiokavereiden välille. Yhdessä päättäminen on yksi partiomenetelmän osa: partiotoiminta on yhdessä tekemistä.

Lippukunnan yhteishenkeä voi luoda esimerkiksi suunnittelemalla ja toteuttamalla yhdessä jokin haastava projekti. Tärkeitä hengenluoja ovat myös yhteiset illanvietot, leirit, pelit ja retket, joita kannattaa järjestää säännöllisin välein.

Tehtävien jakaminen

Kaikkeä ei kannata yrittää tehdä yksin. Hyvän lippukunnan sekä hyvän johtajan perusominaisuuksiin kuuluu vastuun ja vallan jakaminen, delegointi. Parhaiten asioita oppii tekemällä, joten nuorille johtajille pitää tarjota sopivia haasteita. Motivaatio ja kiinnostus kasvavat oppimisen mukana. On huolehdittava, että kaikki johtajat saavat riittävästi tukea ja ympärillä on kannustava, positiivinen ilmapiiri. Ketään ei saa päästää palamaan loppuun, eikä antaa liian isoa vastuuta turhan aikaisin.

Motivointi

Ihmiset motivoituvat eri asioista. Motivaation herättämiseksi ja ylläpitämiseksi pitää ymmärtää, mikä kutakin palkitsee ja mikä saa kunkin innostumaan. Motivaatio säilyy, kun innostus säilyy.

On tärkeää huomata, milloin partiojohtajan motivaatio horjuu. Yleisiä merkkejä siitä ovat esim. asioiden tekemättä jättäminen, vihamielisyys muita johtajia kohtaan, selän takana puhuminen jne. Kun tällaisia ongelmia esiintyy, voi toinen johtaja ottaa asian puheeksi kahden kesken. Oireilevalle johtajalle ei kannata tarjota valmiita ratkaisuja. Yhdessä voidaan etsiä ongelman ydintä, ja tarjota johtajalle sitten tukea ja ideoita, joita hän itse voi toteuttaa, kehittää ja tulkita.

3.1. MIKSI PARTIOSSA JOHDETAAN?

Partio on lasten ja nuorten toimintaa, jota aikuiset ohjaavat ja tukevat: lapset ja nuoret ovat partiotoiminnan kohderyhmä, ja aikuiset ovat partiotoiminnan mahdollistajia. Partiotoiminnassa on tärkeää ensisijaisesti taata lapsen ja nuoren kasvu ja onnistuneet elämykset, ja vasta sen jälkeen aikuisten kehittyminen johtajatehtävissään.

Mikäli johtajana toimii lapsi tai nuori, johtamistehtävä, kuten nokkapentu, vartionjohtaja tai hankeohjaaja, on osa kyseisen ikäkauden partio-ohjelmaa. Tällöin lapsen tai nuoren kehittyminen johtamistehtävänsä avulla on tärkeää, eikä johtajalle voi antaa kasvatusta vastuuta johdettavista – se kuuluu aina aikuiselle. Lapsi ja nuori voi toteuttaa ikäkausiohjelmaa, vaikka ei haluaisikaan suurta johtamistehtävää. Tämä koskee myös vaeltajaikäkautta.

Aikuisen toimiessa johtajana johtamisen tavoitteet riippuvat johdettavista. Mikäli johdettavat ovat lapsia tai nuoria, johtaminen on partio-ohjelman toteuttamista ja siihen kuuluu kasvatustuu. Mikäli johdettavana on aikuisia, niin toiminnan tarkoituksena on mahdollistaa partiotoimintaa lapsille ja nuorille.

3.2. MITÄ KUULUU HYVÄÄN JOHTAMISEEN PARTIOSSA?

Hyvään johtamiseen kuuluu monia asioita. Ne on tässä ryhmitelty kuuteen johtajan rooliin. Perusroolit ovat oleellisia kaikissa johtamistehtävissä. Vaihtuvat roolit vaihtelevat johtajan, johdettavien ja tilanteen mukaan, koska jokaisella johtajalla on oma persoonallinen tyylinsä ja erilaiset tilanteet sekä erilaiset johdettavat vaativat erilaista johtamista.

Perusroolit – oleellisia kaikessa johtamisessa:

- **PALVELIJA:** Johtamistehtävät perustuvat vapaaehtoisuuteen. Partio on vapaaehtois-järjestö, jossa johtajien tulee olla sitoutuneita tehtäväänsä ja omaan kasvuunsa. Johtajan oma motivaatio auttaa sitoutumista.
- **LEADERI:** Partion päämäärä ja periaatteet ohjaavat johtamista. Partion päämääränä on yksilön kasvu, ja partion arvopohja perustuu vastuuseen Jumalaa, toisia ihmisiä ja itseä kohtaan. Johtaminen ei ole itseisarvo vaan keino päästä päämäärään. Johtamisen tarkoituksena on mahdollistaa partiotoiminta, jossa lapsi ja nuori voi kehittyä. Kunkin omaksumat arvot ohjaavat kaikkea päätöksentekoa, myös johtamistehtävässä. Siksi on tärkeää, että partiojohtajat hyväksyvät ja sisäistävät partion arvot.
- **MANAGERI:** Johtamiseen kuuluu suunnittelua, valmistautumista ja arviointia. Palautteen saaminen ja antaminen on tärkeää, koska arviointi auttaa toiminnan kehittämässä. Toiminnan suunnitteluun kannattaa käyttää aikaa, ja toimintasuunnitelmaa kannattaa seurata säännöllisesti.

Vaihtuvat roolit – vaihtelevat johtajan, johdettavien ja tilanteen mukaan:

- **POMO:** Johtaja ottaa tarvittaessa haltuun johtamistilanteet. Tärkeää ei ole osata kaikkea, vaan ottaa tilanteet vastaan ja löytää ratkaisuja myös yhdessä johdettavien kanssa. Tämä rooli korostuu etenkin kriisitilanteissa, kun toimintaympäristössä tapahtuu suuria muutoksia, suurten ryhmien kanssa toimittaessa tai monimutkaisissa tilanteissa.
- **MAHDOLLISTAJA:** Johtaja antaa vastuuta nuoremmille. Delegointiin kuuluu vastuun ja vallan jakaminen ja tilan antaminen johdettaville, mikä on tärkeää heidän kehitykselleen. Johtaja on ryhmän toiminnan mahdollistaja, ja tähän tehtävään kuuluu ohjaamista ja tuen antamista. Mahdollistajan rooli korostuu usein aikuisia johdettaessa.
- **KASVATTAJA:** Johtaja on kasvattaja. Partio on kasvatusjärjestö, jonka kohderyhmänä ovat lapset ja nuoret. Heidän kasvunsa on tärkeämpää kuin johtajan kasvu. Johtajalla ei pidä olla taitoihinsa nähden liian suurta kasvatusvastuuta, koska myös hänellä on oikeus omaan kasvuunsa. Kasvattajan rooli on erittäin tärkeä, jos johdettavana on lapsia tai nuoria.

Tukea johtajalle

Johtaja tarvitsee tukea. Niitä tietoja, taitoja, arvoja ja asenteita, joita tarvitaan näissä kuudessa roolissa, tulee kehittää. Tässä on muutamia esimerkkejä, mitä tämä voi olla käytännössä:

- **PALVELIJA:** Korostetaan johtajan merkitystä partioliikkeessä ja yksittäisen tehtävän onnistumisessa. Kiitetään ja palkitaan hyvin tehdystä työstä. Pesti on keino jäsentää omaa vapaaehtoistoimintaansa, täsmentää sitä, mihin on sitoutunut ja saada tukea omalle kasvulleen tehtävässään.
- **LEADERI:** Kerrotaan partion päämäärästä ja arvoista ja korostetaan niiden merkitystä kaikessa johtamisessa. Tuetaan myös epäonnistumisten ja erilaisten arvojen ja käytäntöjen hyväksymisessä.
- **MANAGERI:** Tarjotaan käytettäväksi erilaisia suunnittelu- ja arviointimalleja, ja seurataan tehtyjä suunnitelmia yhdessä. Pestin aikataulut, säännöllinen arviointi ja palaute tukevat suunnitelmallista toimintaa.
- **POMO:** Hankitaan hyvän ja selkeän johtamisen malleja toisilta johtajilta, tilaisuuksia harjoitella johtamista helpoissa ja tutuissa tilanteissa sekä taitokoulutusta asioista, joita voi tarvita kriisitilanteissa. Sovitaan pestin rajat ja annetaan toimintavapaus niiden sisällä.
- **MAHDOLLISTAJA:** Kerrotaan partiopestiprosessista ja autetaan käytännön rekrytoinnissa. Kannustetaan tehtävien jakamisessa esimerkiksi odottamalla tekijäryhmän rekrytointia ennen tuloksia.
- **KASVATTAJA:** Tarjotaan tietoa lapsen ja nuoren kehityksen vaiheista sekä partion kasvatustavoitteita. Kokeneemman esimerkki ja vertaistuki sekä tilaisuudet kokemusten vaihtamiseen ovat tärkeitä. Etenkin lippukunnassa yksin kasvatusvastuun kantavalle johtajalle tilaisuudet tavata toisia aikuisia ovat tärkeitä.

3.3. TESTAA ITSESI!

Ohessa on leikkimielinen testi. Valitse viidestätoista väiteparista toinen ja katso, mikä kuudesta johtajaroolista korostuu. Voit myös miettiä, mitä vastaisit erilaisissa johtamistehtävissä: esimerkiksi sampona, lippukunnanjohtajana tai piirin johtajana. Ruudukossa on väitepareja. Valitse jokaiselta riviltä se väite, jota kannatat enemmän, ja sen mukaan ympyröi kyseiseltä riviltä joko A tai B:

VÄITE A: PARTIOSSA ...	VÄITE B: PARTIOSSA ...	YMPYRÖI JOKO A TAI B					
		1	2	3	4	5	6
Johtajaan voi luottaa.	Johtajien tulee sisäistää partion periaatteet ja tavoitteet.	A	B				
On tärkeää, että pestissään viihtyy.	Johtamistehtävässä tulee saada säännöllistä palautetta.	A		B			
Johtamistehtävät perustuvat vapaaehtoisuuteen.	Johtajan tulee pystyä hallitsemaan kaikki pestissään vastaantulevat tilanteet.	A			B		
Johtajan tulee sitoutua tehtäväänsä.	Johtajan tulee antaa nuoremmille tilaa yrittää.	A				B	
Halu kehittyä johtajana on tärkeää.	Johtajalla on ikäkautensa kasvatusvastuu.	A					B
Kaikkien päätösten takaa löytyy arvoja.	Suunnittelu kuuluu kaikkeen johtamiseen.		A	B			
Johtajan tulee huomioida Suomen Partiolaisten teeman suunnitellessaan toimintaa.	Rohkeus sekä uskallus onnistua ja epäonnistua ovat tärkeitä johtajan ominaisuuksia.		A		B		
Johtaminen ei ole itseisarvo vaan keino päästä päämäärään.	Hyvä johtaja jakaa paljon päätösvaltaa nuoremmille.		A			B	
Johtajan tulee pestikeskusteluissa korostaa partion päämäärää.	Johtajan tulee tuntea johdettavansa ja huolehtia, että partion tavoitteet toteutuvat kunkin kohdalla.		A				B
Hyvin suunniteltu on puoliksi tehty.	Nopeus ja kyky mukautua tilanteeseen ovat tärkeitä johtajan ominaisuuksia.			A	B		
Riskitilanteiden arviointi etukäteen on tärkeää.	Hyvä johtaja delegoi vaikka ei ole varmuutta siitä, sujuvatko asiat yhtä hyvin kuin jos tekisi itse.			A		B	
Pestikeskustelussa pestiaajan pitää korostaa pestattavalle toiminnan suunnittelun tärkeyttä.	Oman esimerkin vaikutus johdettaviin on tärkeää.			A			B
Selkeä ulosanti on johtajalle tärkeää.	Pestikeskustelussa pitää korostaa tehtävien delegointia.				A	B	
On tärkeää, että johtaja esiintyy vakuuttavasti johtamistilanteissa.	Johtamisen tavoitteena on, että johdettava oppii ja kehittyy.				A		B
Johtajan kannattaa rekrytoida avukseen johtajia, joille voi jakaa työtaakkaansa.	Johtamisessa ei ole tärkeää vain johtamisen lopputulos, vaan johtamiseen liittyvä johtajan ja johdettavien kasvaminen ja oppiminen					A	B

Laske ympyröidyt kirjaimet sarakkeittain:	1	2	3	4	5	6
Palvelija						
Leaderi						
Manageri						
Pomo						
Mahdollistaja						
Kasvattaja						

4. AIKUISUUS

4.1. PARTIOSSA ON PAIKKA MYÖS AIKUISELLE

Partiossa aikuisuus alkaa noin 22-vuotiaana, jolloin ei kuulu enää mihinkään partion ikäkauteen, eikä siis näin ollen ole enää partio-ohjelman kohderyhmää. Aikuisen rooli on nykyisessä partio-ohjelmassa keskeisempi kuin aikaisemmin. Vastuu kaikesta toiminnasta kuuluu aikuiselle johtajalle ja aikuisen mahdollisuudet toimia partiossa ovat aiempaa moninaisemmat. Myös vaeltajaikäinen voi halutessaan toimia eräissä aikuispesteissä. Partiossa toimivien aikuisten tulee ymmärtää oma roolinsa lasten ja nuorten toiminnan tukijana ja toimia partiossa partion pelisäännöillä, partion päämäärän mukaisesti.

Aikuiset partiossa tekevät merkittävää vapaaehtoistyötä antamalla aikaansa ja osaamistaan partion käyttöön. Partiossa vapaaehtoisena toimiminen mahdollistaa aikuiselle monien sellaisten taitojen oppimisen, joita työelämässä arvostetaan. Toisaalta partiossa aikuinenkin voi vaihtaa vapaalle ja tehdä jotain täysin omista arkisista askareista poikkeavaa. Partiossa on myös hyvä tilaisuus laajentaa omaa sosiaalista verkostoaan ja tehdä yhteiskunnassa arvostettua vapaaehtoistyötä.

Aikuisen tehtävä partiossa on mahdollistaa lasten ja nuorten toiminta. Aikuiselle tulee löytyä partiossa erikokoisia hommia sen mukaan, kuinka paljon kukin haluaa antaa partiolle aikaa. Aikuisella on partiossa tehtävien ja velvollisuuksien lisäksi myös paljon oikeuksia sekä mahdollisuus oppia, kasvaa, kokeilla ja kehittyä. Partion hauskuus ja mielekkyys eivät saa loppua aikuisuuden alkamiseen, vaikka rooli partiossa onkin erilainen kuin lapsilla ja nuorilla.

Aikuinen voi kantaa kortensa kekoon myös monella muulla tavalla kuin toimimalla aktiivijohtajana lippukunnassa. Aikuinen voi olla jonkin tietyn taitoalueen taitaja ja kouluttaja, hallinnollisen tehtävän hoitaja (esimerkiksi lippukunnanjohtaja, sihteeri tai rahastonhoitaja, muonituksen, kuljetuksen, tiedotuksen, rakennustoimen, varusteiden ylläpidon, varainhankinnan tai muun vastaava tai avustaja), lippukunnan historian ja perinteiden tuntija ja välittäjä, keikka-apuna kokouksissa tai retkillä. On tärkeää, että lippukunnassa osataan hahmottaa suuret ja pienet aikuisille sopivat tehtävät, ja etsiä kullekin juuri se oikea tekijä.

Vinkki:

Aikuisuuteen elämänvaiheena saattaa hyvinkin kuulua kausia, jolloin aiemmat pestit eivät realistisesti ole mahdollisia (esimerkiksi matkustelua vaativa tai kausittain muuten kuormittava työ, pienet lapset, muut luottamustehtävät, väliaikainen asuminen toisella paikkakunnalla tai omien vanhenevien vanhempien hoitaminen). On kokonaisuuden kannalta tuhlausta hylätä kokonaan tämä potentiaalinen partiotoininnan mahdollistajajoukko eri pituisten estyneisyyksien vuoksi.

2002 SP / Toimintavaliokunta / Adults in Scouting
-ryhmä: Mikä on aikuisen rooli partiossa?

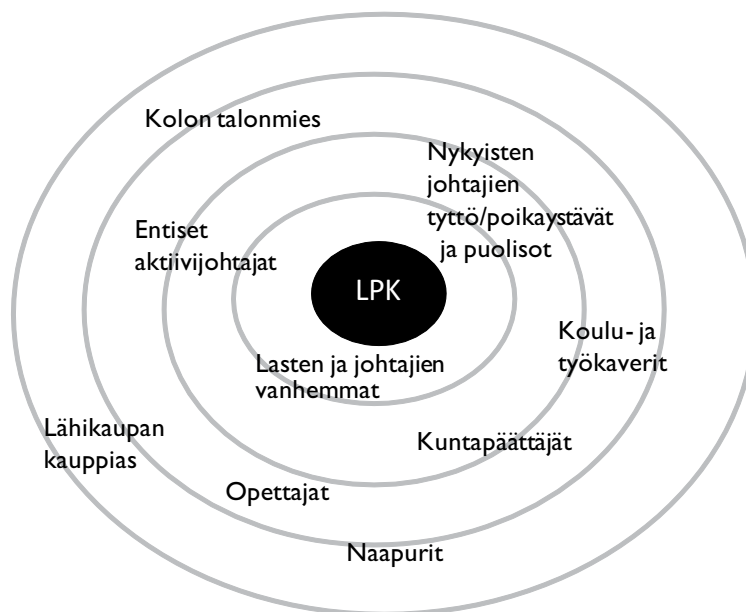
4.2. AIKUISTEN REKRYTOINTI

Aikuisiin, aikuisten rekrytointiin ja mukana pitämiseen kannattaa panostaa, sillä partiossa viihtyvät aikuiset tuovat partion pariin lisää aikuisia ja lippukunnan toimintaedellytykset paranevat. Kun lippukunnassa ryhdytään suunnittelemaan aikuisten rekrytointia, kannattaa lippukunnan toimintaympäristöä tarkastella ensin avoimin mielin. Missä kaikkialla lippukunnan ympärillä on ylipäätään aikuisia? Sellaisia alueita ei ole olemassa, jossa asuisi vain lapsia, joten jossakin ne meidän lippukuntamme läheltä löytyvät aikuisetkin ovat olemassa. Tilannetta voi lähteä pohtimaan lippukunnan ytimestä: ketä kaikkia aikuisia ja millaisissa rooleissa meillä tällä hetkellä toimii lippukunnassa? Minkälaisia aikuisia on heti lippukunnan liepeillä, entä hieman kauempana? Laajentakaa ympyrää kerros kerrokselta ja listatkaa erilaisia aikuisia. Vinkkiä voi katsoa viereisen sivun kuvasta.

Kaikki nämä aikuiset voivat olla potentiaalisia toimijoita partiossa pienellä tai suurella panoksella. Kannattaa miettiä, miten mitäkin ryhmiä tai yksittäisiä aikuisia olisi paras lähestyä. Läheltä lippukunnan ydintä on helpoin aloittaa mutta kaukaisempiakaan kerroksia ei pidä unohtaa! Miksi muut aikuiset eivät haluaisi toimia partion hyväksi niin kuin me jo mukana olevatkin? Ehkä heille vain ei ole tarjottu mahdollisuutta?

Vapaaehtoiseksi partioon -vihkonen sisältää käytännönläheistä tietoa rekrytoinnista ja sen eri vaiheista. Ottakaa se siis käyttöön rekrytointia suunnitellessanne!

Kaavioon on koottu esimerkkejä siitä millaisissa rooleissa aikuiset ovat lippukunnan lähellä.

Miksi aikuisena partioon tuleminen voi olla hankalaa?

Partiossa on paljon asioita, joihin opitaan ja totutaan pienestä pitäen. Iltanuotiolla istuminen ja nuotiopiirin taika, partiosanasto ja yhteisten leirien jättämät muistot ovat esimerkkejä asioista, joihin uusi aikuinen ei välttämättä koskaan pääse kiinni. Partiosanasto on hankalaa, perinteiden ja symbolien ymmärtäminen vielä hankalampaa, mutta ei mahdotonta! Paras opettaja on käytäntö: uusille toiminnasta kiinnostuneille aikuisille kannattaa tarjota mahdollisuutta päästä lippukunnan toimintaan sisään mahdollisimman hyvin ja ottaa heidät alusta asti kunnolla mukaan.

Partio mielletään helposti vain lasten ja nuorten harrastukseksi. Emme osaa riittävän selvästi kertoa, mitä kaikkea aikuisen mahdollisuuksiin ja tehtäviin voi partiossa kuulua. On vaikeaa haluta tulla mukaan toimintaan jos ei tiedä, mihin kaikkeen partiossa on mahdollisuus! Tässä voi auttaa alkuun jo se, että lippukunnassa listataan kaikki tehtävät, joihin tarvittaisiin aikuisia. Sen jälkeen mietitään, mitä kaikkea lippukunta ja partio voi aikuisille tarjota. Näiden kahden listan pohjalta on jo helpompi lähteä kertomaan partiosta ja aikuisten mahdollisuuksista.

Partiolaisten tiedetään olevan taitavaa ja sitoutunutta porukkaa. Yksi kynnys mukaan tulemiseen voi olla oma riittämättömyyden tunne; ei uskalleta tulla mukaan, koska luullaan, että partiossa pitää osata jotain ihmeellistä. Partiotaidot, kuten retkeily, rakentelu ja suunnistaminen, ovat kaikki opeteltavissa, myös aikuisena. Kaikilla ei myöskään ole partiolle annettavaksi

niin paljon aikaa kuin me helposti pyydämme. Kannattaa siis muistaa, että pienetkin tehtävät ja ajoittainen apu ovat meille tärkeitä! Tehkää mukaan tuleminen lippukuntaan mahdollisimman helpoksi, etteivät partiosta kiinnostuneet aikuiset kompastu heti ensimmäiseen kynnykseen.

Vaikka olisi kokenutkin partiolainen, voi aikuisena olla haastavaa tulla mukaan itselle uuden lippukunnan toimintaan, koska jokaiselle lippukunnalla on omat tapansa. Ja jos on kerran antanut kaiken aikansa partiolle, voi pelkona olla myös se, että partio imaisee jälleen kokonaan. Myös kokeneille partiolaisille pitää olla tarjolla erikokoisia, oman elämäntilanteen mukaisia tehtäviä. Tällaiset vanhat osajat ovat kullannarvoinen apu lippukunnalle kuin lippukunnalle, joten muistakaa siis pitää kolon ovet auki ja pyytää ihmisiä aktiivisesti mukaan!

Vinkki:

Uusien toimijoiden löytäminen ja mukaan saaminen on yhtenä edellytyksenä sille, että kaikilla halukkailla lapsilla ja nuorilla olisi mahdollisuus päästä mukaan partiotoimintaan.

Mukaan tulevat aikuiset eivät saa olla "apuassistenttijohtajavanhempia", vaan heidät tulee ottaa täysivaltaisina mukaan lippukunnan toimintaan. Tämä edellyttää joskus huomattavaakin asennemuutosta lippukuntien toimivassa johdossa. Toisaalta aikuisen perehdytyksessä on huolehdittava siitä, että hän ymmärtää oman tukiroolinsa.

2002 SP / Toimintavaliokunta / Adults in Scouting
-ryhmä: Mikä on aikuisen rooli partiossa?

4.3. AIKUISENA LIPPUKUNNASSA

Partiossa nuoret ovat perinteisesti saaneet varhain vaikutusmahdollisuuksia ja vastuuta omasta ja nuorempiansa toiminnasta. Siinä onnistuminen on tuonut monen omaan elämään vahvat eväät, joista on ollut monenlaista hyötyä myöhemmin. Aikuisten ei ole tarpeellista viedä tätä partion vahvuutta, vaan tukea sen toteutumista yhä useampien kohdalla.

Aikuisten rooli toiminnan tukijana ei poista aikuiselta mahdollisuutta kokea ja kokeilla, rikkoa omia rajojaan ja kuulua maailmanlaajuiseen partioyhteisöön. Partio tarjoaa myös aikuisille turvallisen ja elämysriikkaan ympäristön, jossa on mahdollisuus toimia yhdessä paitsi lasten ja nuorten myös muiden aikuisten kanssa. Aikuinen kaipaa tekemistä ja seikkailua siinä missä nuorikin. Aikuinenkin innostuu tilanteista, joissa pääsee oppimaan uutta tai ylittämään itsensä.

Aikuisten pitäminen mukana

Aikuisilla on monenlaisia motivaatioita partiossa toimimiseen. Erilaiset motivaatiot johtavat myös erilaisiin tarpeisiin. On tärkeää ymmärtää, minkä takia aikuiset haluavat olla mukana lippukunnan toiminnassa ja tarjota heille tukea ja toimintaa erilaiset motivaatiotaustat huomioiden. Joku saattaa tulla partioon siksi, että oman lapsen laumassa tarvitaan apua. Ajan myötä partiosta voi kuitenkin löytyä ystäväpiiri ja mielekästä tekemistä eikä oma partiossa toimiminen enää ole riippuvaista oman lapsen partiolaisuudesta. Kukaan ei halua toimia partiossa ellei saa siitä myös itselleen jotain. Vaikka lasten ja nuorten partiotoiminnan mahdollistaminen olisikin jokaisen aikuisen ykkösjuttu, on aikuisella myös oikeus saada jotain itselleen toimiaan partiossa.

Lippukunta tarvitsee monenlaisia aikuisia, niitä jotka pysyvät partiossa vuodesta toiseen ja niitä, jotka ovat käytettävissä silloin tällöin tai vain tietyn ajan. Moni aikuinen toimintaan sisään päästyään haluaa jäädä partioon ja lippukunnan jäseneksi. Lippukunnalle tämä on valtava mahdollisuus saada toimintaan jatkuvuutta ja lapsille ja nuorille sitä tukea, jota partiokasvatuksessa tarvitaan. Aikuisten pitäminen lippukunnassa on usein kiinni pienistä mutta tärkeistä asioista. Miten teillä on huomioitu aikuisten tukeminen ja palautteenanto? Onhan lippukunnassanne partiopesti käytössä?

Tuki ja koulutus

Uudelle aikuiselle tai pitkään toiminnasta sivussa olleelle partiolaiselle kannattaa jo alkuvaiheessa tarjota Tervetuloa partioon -moduulia. Se on hyvä startti partiotoimintaan! Lisäksi on tärkeää perehdyttää omaan

lippukuntaan, sen perinteisiin ja tapoihin. Piirin koulutustarjonnasta löytyy myös sopivaa koulutusta monen tarpeeseen. Aikuinen on oikeutettu tukeen ja koulutukseen ja joskus voi olla paikallaan räätälöidä aikuisille omia kursseja, sillä aikuinen on usein oppijana erilainen kuin lapsi tai nuori.

Aikuisia rekrytoidessa kannattaa kiinnittää myös huomiota siihen, mitä kaikkea aikuinen jo osaa vaikkapa töiden tai vapaa-ajan harrastusten kautta. Jos yhdistyksen hallinto tai lapsen kehitysvaiheet ovat jo tuttuja, ei niitä tarvitse lähteä opettamaan uudestaan.

Aikuisille pitää aina osata kertoa aikuisen roolista partiossa ja siitä, mikä tekee partiosta partion. Jos ei ole tottunut toimimaan nuorten kanssa voi olla vaikea sietää epävarmuutta ja olla ottamatta ohjia käsiinsä silloin, kun pitäisi pystyä tukemaan eikä johtamaan. Lisää tietoa aikuisen roolista johtajana ja toimimisesta lasten ja nuorten tukena löydät Johtajankansiosta ja Partiojohtajan käsikirjasta.

Kaikki aikuiset eivät ole luontaisia johtajia tai vastuunkantajia. On tärkeää tunnistaa myös se, että kaikki aikuiset eivät pysty tai halua kantaa päävastuuta, mutta tekevät mielellään pienempiä tehtäviä. Aikuiselle luontaisin tuki tulee toiselta, vertaiselta aikuiselta tai omalta aikuisryhmältä.

Pohdittavaksi aikuisten tukemisesta:

Millaisia tukiratkaisuja teillä on?

Millaista koulutusta ja miten lippukunta / piiri tarjoaa?

Löytyisikö lippukunnasta uudelle aikuiselle oma tutor, joka perehdyttää partioon ja lippukuntaan?

Yhteydenpito

Lippukunnan jäsenlistoilla tai läheisyydessä voi olla paljonkin aikuisia, joita ei viikkotoiminnassa näy, mutta jotka mielellään olisivat käytettävissä silloin tällöin, jos vain joku huomaisi kysyä. Näistä lippukunnan lähipiirin johtajista ja muista aikuisista kannattaa pitää kiinni! Yhteydenpidon toimivuuden ja avoimuuden kannalta on parasta, että aikuisiin pitää yhteyttä toinen aikuinen. Tähän tehtävään sopii parhaiten sellainen aikuinen partiolainen, joka toimii aktiivisesti lippukunnassa tai jolla ainakin on luontevat ja välittömät välit lippukunnan toimivaan johtoon.

Palaute ja muistaminen

Yksikään partiossa toimiva aikuinen tuskin saa liikaa palautetta omasta toiminnastaan tai kannustusta uusiin tehtäviin. Partion ansiomerkit ovat hyvä tapa muistaa ansiotuneita johtajia, mutta palautteenannon pitäisi olla paljon muutakin. Kiitos ja kannustus onnis-

Pohdittavaksi yhteydenpidosta:

Miten erilaisissa tehtävissä toimiviin aikuisiin ollaan yhteydessä?

Toimisiko teillä esimerkiksi sähköinen kuukausitiedote lippukunnan tapahtumista tai aikuisten oma Facebook-ryhmä?

Hyvä käytäntö voisi olla myös järjestää kerran vuodessa yksi perinteinen tapahtuma, jonne kaikki lippukunnan aikuiset kutsutaan.

Pohdittavaksi aikuisten ryhmistä ja toiminnasta:

Millainen ryhmä teille sopisi?

Milloin kokoonnutte ja miten?

Minkälaisia vain aikuisille tarkoitettuja tapahtumia lippukunnassa tai sen liepeillä on?

Aikuisten oma toiminta voi olla monenlaista: vähän rankempi vaellus, saunailta, yhteinen ateria jonkun kotona, valmiiseen tapahtumaan osallistuminen yhdessä, esimerkiksi iltarastit, tanssitunti tai vaikka carting.

tuneen tapahtuman jälkeen lämmittää mieltä. Muistakaa myös huomioida ne aikuiset, jotka toimivat lippukunnan hyväksi kauempana lippukunnan ytimestä. Sudenpennun vanhempaa kannattaa kiittää kuljetusavusta, seurakunnan nuorisotyöntekijää muistaa joulukortilla ja lippukunnan vanhoja johtajia kutsua lippukunnan syntymäpäiville. Muistaminen tarkoittaa myös sitä, että muistamme kaikkien lähipiirin aikuisten olemassaolon.

Pohdittavaa palautteesta ja muistamisesta:

Miten muistetaan lippukunnan lähipiirin aikuisia? Entä esimerkiksi entisiä aktiivijohtajia? Kuka huolehtii? Nämä asiat kannattaa sisällyttää lippukunnan jonkun johtajan pestiin.

Aikuisten ryhmät ja oma toiminta

Aikuisilla saa ja voi olla omia ryhmiä lippukunnassa, sillä ryhmä on myös aikuiselle tärkeä. Aikuisryhmä voi olla kiinteä kerran kuussa kokoontuva vartio-tyyppinen porukka tai vaikka Facebook-ryhmä tai vain sähköpostiyhteystietolista. Aikuisten on myös helpompi lähteä avuksi lippukunnan projekteihin ja tehtäviin, jos mukaan saa omia tuttuja partiokavereita omasta ryhmästä. Liikaa auttavia käsiä ei varmaankaan koskaan ole! Lippukunnan perinteiden ja yhteishengen tärkeyttä ei aikuisten kohdalla pidä lainkaan aliarvioida, traditiot ja muut partioon kuuluvat toimintatavat voivat kolahtaa aikuiselle siinä missä nuoremmillekin.

Aikuisilla on myös oikeus omaan toimintaan, ilman lapsia ja nuoria. Aikuiset voivat retkeillä, käydä kisoissa, kouluttautua, pitää virkistysviikonloppuja ja toimia muuten vain aikuisten kesken kunhan siitä ei tule itse-tarkoitus ja lippukunnan keskeisintä toimintaa. Lippukunnassa päättäjiä ovat aina lapset ja nuoret, mutta taustajoukoillakin on oikeus omaan kivaan.

Symboliikka erottaa meidät muista

Partiossa toimivat aikuiset eivät kaikki ole partiolaisia itse tai heillä ei ole partiotaustaa. Ryhmään ja partiolaisten iloiseen joukkoon kuulumisen ei pitäisi riippua partiolaisuuden asteesta. Partiohuivi, partiolupaus ja muut perinteiset partion symbolit ovat olemassa myös aikuisille heidän niin halutessaan. Leirillä auttava äiti tai isä voi hyvin laittaa partiohuivin kaulaan leirin ajaksi, vaikka ei muuten toimisi aktiivisesti lippukunnassa.

Partiohuivi

Partiohuivi on selkein tunnus partiolaisuudesta ja partiolaisten porukkaan kuulumisesta. Huivin saamiseen ja sen kantamiseen liittyy monia merkityksiä sekä perinteitä jotka tekevät siitä monessa lippukunnassa entistä tärkeämmän. Huivin saaminen on voinut edellyttää jäsenmaksun maksamista ja partiolupauksen antamista.

Huivin perimmäinen tarkoitus on kuitenkin toimia tunnuksena johonkin kuulumisesta, ei kertoa siitä, onko lupaus annettu vai ei. Partiossa toimivalla aikuisella, oli hänellä aiempaa partiotaustaa tai ei, tulee olla mahdollisuus laittaa partiohuivi kaulaan. Lasten silmissä jokainen aikuinen on samanarvoinen, oli hänellä lupaus annettuna tai jäsenmaksu maksettuna. Tärkeämpää kuin muodollisten lippukunnan määrittämisen vaatimusten täyttäminen on se, että aikuinen kuuluu porukkaan ja on sekä itsensä että lasten ja nuorten silmissä osa partioporukkaa. Mikään ei tietenkään kiellä aikuista saamasta lippukunnan huivia samoilla perinteillä kuin muutkin ovat sen aiemmin saaneet. Moni aikuinenkin on mielellään täysillä mukana!

Oli aikuisen tehtävä partiossa mikä tahansa, kannattaa hänelle tarjota mahdollisuutta pitää partiohuivia. Jos aikuinen tulee avuksi kokoukseen tai päiväksi leirille, lainatkaa huivia vaikka vain täksi ajaksi. Se on uudelle aikuiselle merkki siitä, että hänet halutaan mukaan ja hän kelpaa mukaan.

Partiolupaus

Partiossa toimivan aikuisen ei ole pakko antaa partiolupauksia, mutta jokaisella aikuisella täytyy olla siihen halutessaan mahdollisuus. Aikuinen voi kuitenkin sitoutua partion arvoihin muutenkin kuin partiolupauksen kautta, lupaus ei ole aikuisille pakollinen. Jos aikuinen antaa partiolupauksen, lupaus kuuluu näin:

”Lupaani parhaani mukaan rakastaa Jumalaani, omaa maata ja maailmaa, toteuttaa partioihanteita ja olla avuksi toisille.”

Lippukunnassa on hyvä huomioida, että toiminnassa saattaa olla mukana jo nyt aikuisia, jotka voisivat mielellään antaa partiolupauksen ja sitoutua sitä kautta enemmän partiotoimintaan. Harva kuitenkaan ottaa asiaa itse puheeksi. Viimeistään siinä vaiheessa kun aikuinen aloittaa säännöllisessä johtajapestissä tai on partiossa lasten ja nuorten lisäksi myös itsensä takana, on hyvä ottaa partiolupaus puheeksi. Aikuiselle on osattava selittää, mitä partiolupaus ja partioihanteet tarkoittavat ja mihin aikuinen lupauksen antaessaan sitoutuu. Jokaisen aikuisen kanssa kannattaa jutella henkilökohtaisesti.

Partiolupauksen antaminen on monelle aikuiselle vähintään yhtä suuri juttu kuin nuoremmillekin. Lupauksen antotilanteeseen kannattaa panostaa. Lupauksen voi antaa vaikka kesäleirillä johtajien iltanuotiolla tai lippukunnan yhteisten perinteiden mukaisesti. Aina kannattaa pitää huolta siitä, että paikalla on myös muita aikuisia eikä lupauksenantaja tunne olevansa tilanteessa yksin, ainoana aikuisena lasten ja nuorten joukossa.

Partiovaatteet

Partiovaatteita voi käyttää kuka tahansa ja niitä kannattaakin suositella ihan kaikille! Jos virallinen partio-paita ei tunnu luontevalta, voi aikuinenkin tarttua trikoopaitaan, partiohameeseen tai lippukunnan omaan huppariin. Kun seuraavan kerran tilaatte mitä tahansa partiovaatetta, kannattaa niitä tarjota myös vanhempainyhdistykselle, lasten vanhemmille tai muille lippukuntaa lähellä oleville tahoille. Partiovaate yhdistää ja näkyy!

Aikuisuuden teesit:

Aikuisella on oikeus koulutukseen ja tukeen.

Aikuisella on halutessaan oikeus kuulua ryhmään.

Aikuisen ensisijainen tehtävä on tukea lasten ja nuorten partiotoimintaa.

Aikuisella saa olla partiossa hauskaa.

Aikuisella on partiossa tilaisuus oppia uutta ja ylittää rajojaan.

Aikuinen voi olla yhtä paljon partiolainen kuin kuka tahansa muukin.

Aikuinen tarvitsee lippukunnassa toisen aikuisen yhteyshenkilöksi.

Aikuisen tulee saada sitoutua toimintaan haluamallaan tasolla.

5. PARTIOPESTI

Partiopestillä tarkoitetaan tehtäväkokonaisuutta, jota yksi ihminen hoitaa. Esimerkkejä partiopestillä ovat esimerkiksi lippukunnanjohtaja ja Akela. Yhdellä ihmisellä voi olla useampia pestejä, esimerkiksi lippukunnanjohtaja (pesti) voi toimia myös piirileirin huoltopäällikkönä (toinen pesti).

Partiopesti on myös prosessi, jossa määritellään lippukunnassa olevat pestit, löydetään niihin tekijät, sovitaan pestin yksityiskohdista, tuetaan pestattuja ja sovitaan mitä tapahtuu pestin päättymisen jälkeen. Partiopesti on siis lippukunnalle keino varmistaa, että lippukunnassa toimii riittävästi osaavia ja motivoituneita aikuisia.

Usein partiopesti ymmärretään vain pestajaan ja pestattavan välisenä sopimuksena. Tämä on varsin rajoittunut näkemys pestistä, joka siis oikein käytettynä on prosessi mikä alkaa pestaaustarpeen analysoinnista ja päättyy esimerkiksi siihen, että pestissä toimineelle henkilölle löydetään uusi pesti.

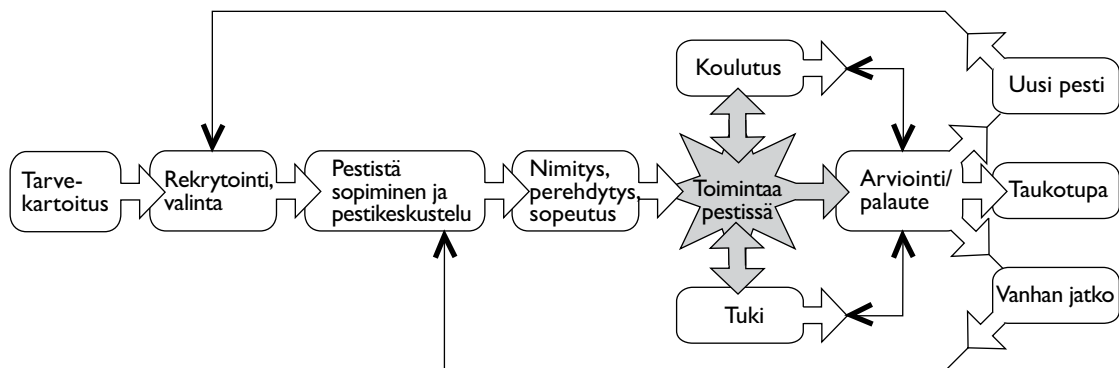
5.1. REKRYTOINTI JA VALINTA

Pestaustaavion ensimmäinen laatikko sisältää monia vaihteita:

Mitä pestejä lippukunnassa tarvitaan

Aluksi kannattaa miettiä, millainen olisi täydellinen lippukunta. Mitä, jos lippukunnallasi olisi käytössään riittävästi aikuisia toimijoita? Miten jakaisit tehtävät aikuisten kesken niin, että kullakin olisi mielekäs ja motivoiva tehtävä, joka ei olisi liian vaativa, mutta ei myöskään niin vaatimaton, ettei homma jaksaisi kiinnostaa? Älä mieti rooleja vaan tehtäviä. Ei kannata miettiä, että ”tarvitaan lippukunnanjohtaja”, vaan listata asiat, joita lippukunnanjohtaja tekee. Ehkä yksi henkilö voi tehdä ne, mutta voisi myös olla mahdollista tai jopa viisaampaa jakaa tehtävät useamman henkilön kesken. Kun piirtää täydellisen lippukunnan organisaation paperille, on jo päässyt aika pitkälle. Jos lopputulos vaikuttaa liian epärealistiselta, voi sitä tuoda lähemmäs lippukuntasi todellisuutta.

Seuraavaksi kannattaa kirjata ylös, mitä tehtäviä aikuiset lippukunnassa tekisivät: mistä he olisivat vastuussa, mihin heidän tehtävässään pyrittäisiin, mitä pestin aikana pitäisi saada tehtyä, millaista lopputulosta pestin päätteeksi odotettaisiin. Toinen tärkeä asia on pestin kesto, miten pitkään pestiin tulisi kunkin sitoutua. Näin on syntynyt luettelo lippukunnassa olevista pes-

Pestiprosessi

Kaavio kertoo miten pesti parhaimmillaan etenee.

teistä sekä niiden lyhyet kuvaukset. Valmiita ikäkausijohtajien pestien kuvauksia löytyy avuksi Suomen Partiolaisten [www-sivuilta www.partio.fi](http://www.sivuilla.www.partio.fi).

Mitä osaamista pesteissä tarvitaan

Kun tarvittavat pestit on listattu, niin kannattaa miettiä, mitä osaamista kussakin pestissä tarvitaan: esimerkiksi tietoja, taitoja, kokemusta ja kontakteja. Nekin kannattaa liittää pestikuvaukseen. Voit miettiä kuka tuntemistasi henkilöistä pärjäisi pestissä parhaiten, sekä miettiä, mistä se johtuu – mitä sellaista hän osaa, mikä auttaa tuossa pestissä pärjäämään?

Kuka voisi toimia pestissä

Pestikuvauksen valmistuttua, puuttuu enää vain henkilö, joka pestiin ryhtyy. Tässä muutama vaihtoehto, miten henkilö voisi löytyä:

- 1 Odotetaan, että kololle kävelee sisään pestissä pärjäävä henkilö, joka kertoo olevansa kiinnostunut kyseisestä pestistä
- 2 Tiedotetaan siitä, että meillä on pesti avoinna ja mitä osaamista pestissä tarvitaan
- 3 Otetaan suoraan yhteyttä henkilöihin, jotka luultavasti kykenisivät toimimaan pestissä.

Koska ensimmäinen menetelmä on jo laajalti käytössä suomalaisissa lippukunnissa, niin huomio kannattaa kiinnittää kahteen seuraavaan mahdollisuuteen. Se, että kerromme pestin olevan avoinna, lisää paljon mahdollisuuksia löytää siihen tekijä. Tietysti kannattaa miettiä, miten viestitään. Lippukunnan [www-sivuja](http://www.sivuja) lukevat ehkä lippukunnan jäsenet ja joskus joku äiti tai isä, joka etsii tietoa lippukunnan toiminnasta. Tavoittaako se ne henkilöt, jotka voisivat pestissä toimia? Lasten vanhemmilla on usein laajat kontaktiverkot, sanan levittäminen vanhempien kautta voi myös tuottaa tuloa. Kannattaa siis viestiä niin, että ne henkilöt, jotka pestissä pärjäisivät, saavat viestin. Ja sitten toimitaan kohdan 1 mukaan?

Rohkeat lippukunnat voivat käyttää headhunting-menetelmää, eli kysyä suoraan sopiviksi arvioiduilta henkilöiltä, kiinnostaisiko pesti heitä. Kun mietitään, ketä voitaisiin pestiin kysyä, niin ensimmäisenä tulee tietysti mieleen partiolaisia – mutta kannattaa katsella myös partion ulkopuolelle. Ehkä jo sopivia henkilöitä listattaessa voi pyytää apua joltain ei-partiolaselta, hän voi tuntea monia pestiin sopivia ehdokkaita, jotka ovat partiolaisille tuntemattomia. Mikäli pestiin täydellisesti sopivaa henkilöä ei löydy, kannattaa miettiä kuka voisi helpoiten oppia ja omaksua ne taidot, joita pestissä tarvitaan.

Kuka olisi paras toimimaan tehtävässä

Jos olet nyt saanut listattua nimiä (tai kolon ovelle on muodostunut jono), mahdolliset pestattavat kannattaa vielä laittaa järjestykseen: kuka olisi kaikista paras tuossa pestissä?

Miten häntä pyytäisi tehtävään

Mikäli sopivia ei ole oma-aloitteisesti pestiin ilmoittautunut, kannattaa ryhtyä käymään listaa läpi, kysymään halukkuutta toimia pestissä. Ehkä tähän kannattaisi pyytää apua: tunnetko ketään, joka tuntee kohdehenkilöä paremmin kuin sinä? Ehkä on helpompi sopia yhteisestä lyhyestä tapaamisesta, jossa kertoa millainen pesti on tarjolla. Tai silloin kun soittaa, voi mainita että on keskustellut jonkun yhteisen tutun kanssa pestiasista, ja hän on suositellut ja kehottanut soittamaan?

5.2. PESTISTÄ SOPIMINEN JA PESTIKESKUSTELU

Kun rekrytointi ja valinta on tehty, seuraavana on vuorossa pestikeskustelu. Se, joka kaikille tulee ensiksi mieleen sanasta partiopesti. Pestikeskustelu käydään pestiaajan ja pestattavan välillä. Yleensä pestiaaja on pestattavan ”esimies”, kenelle pestattava vastaa tehtävästä ja kuka tukee pestattavaa. Tässä on listattu asioita, joista kannattaa keskustella (kysymykset on muotoiltu pestattavan näkökulmaan):

Tehtävä

- 1 Mikä on tehtäväni tarkoitus?
Mitä vastuulleni kuuluu?
- 2 Missä tehtäväni on määritelty?
 - esimerkiksi toimintasuunnitelma, projektisuunnitelma, ryhmän tehtäväkuvaus...
- 3 Mitkä asiat ohjaavat tehtävääni?
 - esimerkiksi partio-ohjelma, säännöt, jonkin kohderyhmän toiveet ja tarpeet, lainsäädäntö...
- 4 Kenen kanssa teen tehtävääni?
Tärkeimmät yhteistyötahot?
- 5 Millaiset resurssit minulla on tehtävässäni?
- 6 Kenelle olen vastuussa tehtävästäni?

Tavoitteet ja toimenpiteet

- 1 Tärkeimmät tavoitteeni pestikauden aikana
 - pestintavoitteet
 - henkilökohtaiset tavoitteet
- 2 Tärkeimmät toimenpiteet:

Tuki, perehdytys ja kehittyminen:

- 1 Kuka vastaa perehdyttämisestäni?
Mitä kaikkea kuuluu perehtymiseen?
- 2 Mitä osaamista tehtäväni vaatii? Miten voin kehittää osaamistani tarpeellisissa asioissa?

- ③ Vaatiiko pesti jonkin muodollisen pätevyyden? Miten se hankitaan?
- ④ Millaisissa asioissa haluan itse kehittyä pestin aikana? Miten se tapahtuu?
- ⑤ Keneltä saan tukea tehtävissäni? Millaista tukea voin saada?
- ⑥ Miten toimin, jos tarvitsen apua?

Raportointi, arviointi ja palaute:

- ① Kenelle kerron tehtäväni sujumisesta?
- ② Milloin olen onnistunut tehtävissäni? Miten ja kenen kanssa arvioin onnistumistani?
- ③ Miten, milloin ja keneltä saan palautetta?
- ④ Millaisista asioista haluan itse saada palautetta?
- ⑤ Kenelle annan palautetta?

Omat mahdollisuuteni toimia tehtävissä:

- ① Ajankäyttö: paljonko voin ja haluan käyttää aikaa? Millaiseen aikaan päivästä, viikosta ja vuodesta?
- ② Millaiset asiat vaikuttavat tai saattavat vaikuttaa ajankäyttööni?
- ③ Miten nopealla varoitusajalla pystyn ottamaan vastaan uusia tehtäviä tai sopimaan tapaamisen?
- ④ Miten toimin mieluiten – yksin, ryhmässä, parin kanssa, sähköisesti, tapaamisissa...
- ⑤ Mahdollisuudet matkustaa

Lisäksi:

- ① Mistä muusta on tärkeä sopia?
- ② Milloin pestistäni keskustellaan seuraavan kerran?

Kannattaa muistaa, että pestikeskustelun pääpaino tulee olla tarvittavasta tuesta keskustelemissa! Keskustelussa myös pestattava esittää odotuksiaan pestistä, pestajaastaan ja lippukunnasta.

5.3. NIMITYS, PEREHDYTYKSEN JA SOPEUTUS

Nimittäminen kuulostaa hienolta, mutta se yksinkertaisesti tarkoittaa, että kerrotaan kaikille, että pesti on tehty: kuka ja mihin tehtävään on pestattu. Myös se kannattaa kertoa, mitä pestiin kuuluu ja ei kuulu. On mahdollista että joku luulee pestin tehtäväkenttää todellisuutta laajemmaksi, mikä voi myöhemmin johtaa ongelmiin.

Perehdytykseen voi kuulua muun muassa koulutusta – vaikka jonkin kurssin käyminen. Suomen Partiolaisten koulutusjärjestelmästä (www.partio.fi/koulutus) löytyy kohdennettua koulutusta lippukunnan useimpiin pesteihin. Tietysti lippukunnan käytäntöihin ja perinteisiin pitää perehtyä. Niis sanottu hiljaisen tiedon siirtäminen on vaikeaa, siihen tarvitaan aikaa.

Sopeutumisen ei tarkoiteta sitä, että pestattu sopeutuu toimimaan lippukunnassa. Päinvastoin: organisaatio sopeutuu uuteen toimijaan. Parasta olisi, jos tehtävää voitaisiin vaihtaa liukuvasti: uusi pestattu voi seurata hetken pestistä luopujan toimintaa. Siitä hyöttyy sekä pestattu – hän oppii miten edeltäjä on toiminut – että organisaatio.

5.4. TOIMINTA PESTISSÄ, KOULUTUS JA TUKI

Perehdytyksestä ja sopeutuksesta huolimatta pestissä toimija tarvitsee aina tukea – josta toivottavasti on pestikeskustelussa sovittu. Se voi tietysti olla koulutusta, mutta lippukunta kykenee tukemaan aikuisiaan muutenkin: johtajaneuvoston kokoukset ovat tärkeitä, samoin kuin kaikki mahdollisuudet tavata muita aikuisia, jotka ovat vastaavassa pestissä, voivat tukea toimintaa. Myös esim. ikäkausijohtaja voi saada suoraa tukea ikäkausivastaavalta. Yksilöllinen tuki on tehokasta: voidaan keskustella juuri niistä asioista, mistä tarve. Parhaassa tapauksessa tukea on saatavilla juuri siellä ja silloin kun sitä tarvitaan!

5.5. ARVIOINTI JA PALAUTE

Pestissä toimintaa tulee arvioida kuten pestikeskustelussa on sovittu, ja kunkin pestatun tulee saada palautetta toiminnastaan. Palautetta kannattaa antaa aina silloin kun on aihetta – myös positiivista palautetta – eikä vain odottaa sovittuun palautekeskusteluun. Rehellinen palaute on paras palkka vapaaehtoistyöstä, koska se auttaa kehittämään itseään! Pesti-proessin kaavakuvassa arvioinnista on takaisinkytkentä koulutukseen ja tukeen: toiminnan arviointi voi tuoda esille koulutuksen tai muun tuen tarvetta.

5.6. UUSI PESTI, TAUKOTUPA TAI VANHAN JATKO

Kunkin pestin kesto sovitaan pestikeskustelussa. Kun sovittu pesti päättyy, pitää sopia jatkosta!

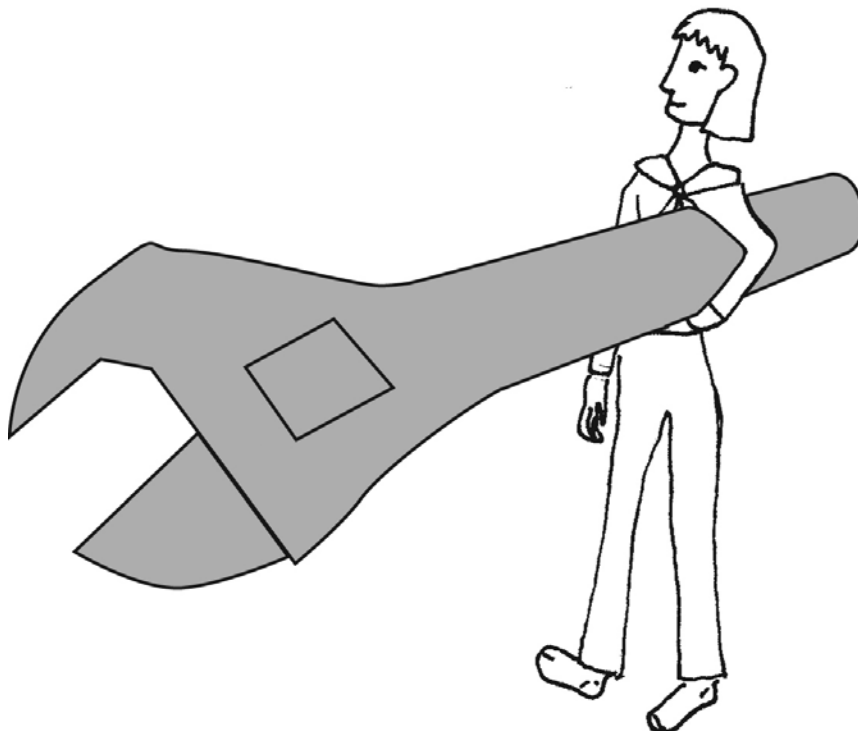
Yksi vaihtoehto on, että jatketaan vanhassa pestissä. Saman pestin voi uusia kerran, ehkä jopa toisen kerran, mutta sitten kannattaa miettiä uusia tehtäviä tai ainakin pestin laajentamista. Kun pesti uusitaan, kannattaa aina käydä uusi pestikeskustelu: miettiä uudelleen mm. tavoitteet ja tarvittava tuki.

Pestaja voi auttaa löytämään uuden pestin lippukunnasta tai vaikka piiristä. Usein lippukunnanjohtajalla on pestattua parempi tietämys siitä, missä tarvitaan tekijöitä ja missä on mielenkiintoisia pestejä tarjolla.

Pestin päättyessä yksi vaihtoehto on taukotupa. Aikui-
nen partiolainen on taukotuvassa silloin kun hän ei
toimi missään partiopestissä. Se on hyvä vaihtoehto sil-
loin, kun pestissä toimijan elämäntilanne muuttuu:
partiolle ei riitä aikaa esim. lasten syntymän tai uusien
työkiireiden takia. Lippukunnan ei kannata unohtaa
taukotuvassa olevia aikuisia, vaan heille kannattaa ker-
toa lippukunnan tapahtumista ja heidät kannattaa kut-
sua lippukunnan aikuisille suunnattuihin tapahtumiin.
Jotta taukotuvasta olisi helppo palata lippukunnan
pesteihin, lippukunnan kannattaa ylläpitää suhteita
taukotuvassa oleviin.

5.7. MUISTA TÄMÄ

- Partio on lasten ja nuorten toimintaa, jota aikuiset
tukevat ja ohjaavat
- Tehtävän hoitamista varten aikuiselle on tarjolla
tukea ja koulutusta
- Toimiessaan pestissä aikuisen tulee olla pestattu
- Kaikilla aikuisilla ei tarvitse olla koko aikaa pestiä
vaan aikuinen voi olla ”vain” mukana
- Aikuisella on oikeus sen kokosiin pesteihin, joita
hän haluaa tehdä ja pystyy muun elämäntilanteensa
huomioiden hallitsemaan
- Myös aikuisten pesteissä tulisi toteutua itsensä
kehittäminen ja nousujohteisuus.

6. LIPPUKUNNAN LEIRIT

Lippukunnan leirit ovat mitä mainioin paikka kasvaa sosiaalisesti yksilöksi ryhmässä. Leirille kannattaa ottaa mukaan kaikki ikäkaudet. Näin nuoremmat näkevät, mitä seuraava ikäkausi tekee, ja saavat näin käytännön esimerkkiä. Partion nousujohteisuus näkyy hyvin leireillä. Kun leirillä on koko lippukunta, siellä korostuvat lippukuntahenki ja yhdessä tekeminen. Leirillä kerrataan vuoden aikana kololla ja retkillä opittuja taitoja. Harvassa muussa tilanteessa lippukunnalla on mahdollisuus niin aitoon yhdessäoloon, tutustumiseen ja perinteiden siirtoon kuin leirillä.

Leireihin liittyy monesti partion parhaat kokemukset ja muistot. Onnistuneet kokemukset leiriltä kannustavat ja antavat voimaa muuhun partiotoimintaan. Leiri on myös yksi tehokkaimmista paikoista toteuttaa partiomenetelmää. Pitkäkestoisen leirin aikana pystytään tavoitteelliseen toimintaan sekä omatoimiseen tekemiseen oman ryhmän kanssa.

Leiri on hyvä paikka kehittyä. On suositeltavaa, että leirillä samoajat ja vaeltajat ottavat vastuulleen itselleen uusia alueita. Se laajentaa heidän taitojaan sekä tuo leirille uutta ilmettä. Partion tarkoituksena on tukea yksilön kasvua, ja leireillä jokainen ihminen kohtaa uusia tilanteita ja saa kasvuhaasteita. Vanhemman johtajan tulisi olla paitsi suunnittelija ja toteuttaja myös johtaja, joka auttaa nuorempia kasvamaan ja ottamaan vastuuta itsestään ja ympäristöstään.

Oma ryhmä on partiotoiminnan perusyksikkö. Leirillä voidaan kuitenkin toimia esimerkiksi leirivartioissa. Niiden kokoaminen kannattaa aloittaa luonnollisten ikäkausiryhmien pohjalta. Sen jälkeen on tarkkaan harkittava, kuinka luonnollisia ryhmiä pienennetään tai laajennetaan vartioon sopiviksi. Tuskin on hyvä laittaa hiljaista ja syrjäänvetäytyvää lasta ryhmään, jonka muut jäsenet ovat jo pitkään toimineet yhdessä.

Leirivartion johtajana toimii parhaiten luonnollisen ryhmän johtaja. Se ei kuitenkaan aina ole mahdollista, ja niinpä vartionjohtajaksi on otettava myös partiolaisia, joilla ei ole aikaisempaa ryhmänjohtajakokemusta. Tällöin on taas huolellisesti mietittävä, kenelle voi yllättäen antaa näin vastuullisen tehtävän.

Vartionjohtajat kannattaa ottaa mukaan leirin johtajapalaveriin. Näin he toimivat samalla vartion ja muun

leirijohdon yhdyslenkinä, kun johtajapalaverissa pohditaan esimerkiksi, mitä tehdä ”hankalien tapausten” tai koti-ikävästä kärsivien kanssa. Vastaavasti johtajiston jakama tieto siirtyy vartionjohtajan välityksillä leirivartiolaistille.

On syytä ottaa huomioon se tosiasia, että leirin johtajisto on koko leirin silmätikkuna. ”Mitä isot edellä, sitä pienet perässä.” Jos johtajisto on tiivis ja hyvähenkinen ryhmä, jolla on oma viiri ja huuto sekä huumoria ja iloista mieltä, ovat leirivartiokin hyvin nopeasti samanlaisia. Leiriläiset aistivat johtajistossa vallitsevan pienenkin epäsovun hyvin herkästi. Ja jos johtajat tulevat esimerkiksi ruokailuun aina hiukan myöhässä tai puutteellisissa varusteissa, on vaikea saada leiriläisiä uskomaan, miksi heidän on käytännöllisesti ottaen.

6.1. ENNAKKOVALMISTELUT

Hyvät ja perusteelliset suunnitelmat ja niiden toteuttaminen leirillä ovat onnistuneen leirin toinen tukipylväs. Toisen tukipylvään muodostavat leiriläiset ja varsinkin johtajien innostuneisuus.

Suunnittelu

Leirin suunnittelu lähtee leiritoimikunnan eli leirinjohtajan, suunnittelun tukena toimivan johtajiston sekä aikuisten rekrytoinnista ja pestaamisesta. Ensimmäisessä suunnittelukokouksessa tulisi laatia leirin tavoitteet, jotka perustuvat partio-ohjelman kasvatus-tavoitteisiin, menetelmään ja aktiviteetteihin. Tavoitteisiin tulisi jokaisen leirin tekijän pystyä sitoutumaan. Tämä antaa leirin tekijöille perustan kaikelle suunnittelulle ja toteutukselle sekä leirinjohtajalle työvälineen mitata leirin onnistumista.

Leirin suunnittelun alkuvaiheessa on hyvä päättää leirin ajankohta ja kohderyhmä. Leirin ajankohta pitää sovittaa leiriläisten ja johtajien loma-aikoihin, lippukunnan perinteisiin sekä leiripaikan ominaisuuksiin. Osanottajia pohtiessa pitää huomioida eri ikäkausien sovittaminen yhteen. Jokaiselle ikäkaudelle tulisi olla omaa laadukasta ohjelmaa ja riittävästi johtajia ohjelman toteuttamiseen. Ikäkausikohtaisten ohjelmien lisäksi tulee olla koko leirin yhteisiä ohjelmia.

Jo suunnitteluvaiheessa on hyvä tarkistaa, että leirille on tulossa riittävästi aikuisia. He ovat leirillä tukena ja turvana. Hyvä nyrkkisääntö on, että leirillä pitäisi olla jokaista alkavaa kymmentä leiriläistä kohden yksi aikuinen. Johtajia rekrytoidessaan leirinjohtajan on otettava huomioon myös leirin toiminta:

- Onko tarpeen jakaa vastuut esimerkiksi ikäkausikohtaisista ohjelmista eri ihmisille?
- Onko johtajien kesken selkeä hierarkia vai toimiiko kaikki yhtenäisenä, leirinjohtajan vetämänä johtajaporukkana vai kannattaisiko käyttää hyväksi valmiina olevaa ryhmää, kuten johtajaneuvostoa, hallitusta tai muuta ryhmää tai toimikuntaa?

Leirinjohtajan tehtävä ennen leiriä on jakaa leirin suunnitteluvastuuta muille ja vastata suunnittelun etenemisestä. On suositeltavaa pestata leiritoimikunnan jäsenet, jotta jokainen tietää oman alueensa tehtävät, tavoitteet ja puitteet. Johtajisto vastaa leirin osallistujien ja tekijöiden viihtyvyydestä ja turvallisuudesta sekä toiminnasta leirillä.

Ensimmäisten kokousten aikana tulee laatia projekti-suunnitelma, jonka mukaan leiri saadaan toteutettua. Kun leiripaikasta, ajankohdasta ja osallistujakohderyhmästä on päätetty, lähetetään ensimmäinen leirikirje. Siinä kerrotaan perusasiat leiristä ja kysytään partiolaisten vanhemmilta muutamia tietoja. Kirjeessä tulee olla

- Leirin ajankohta ja paikka
- Lyhyt selostus partioleirin luonteesta
- Ilmoittautumisohjeet (mahdollisesti myös jälki-ilmoittautumisohjeet)
- Huoltajalle osoitettu kysymys alaikäisen osallistumisoikeudesta
- Tiedustelu osallistujan mahdollisista sairauksista, lääkityksistä ja erikoisruokavalioista sekä huoltajan yhteystiedoista
- Leirimaksun suuruus ja ohjeet sen maksamisesta
- Leirinjohtajan yhteystiedot

Ilmoittautuminen leirille

Ilmoittautumisaikana on tärkeää markkinoida leiriä, jotta myös mahdolliset uudet partiolaiset saavat tietää, mikä leiri on ja mitä siellä tehdään. Markkinointi voidaan toteuttaa monien eri kanavien kautta, joita ovat esimerkiksi kirjeet, lippukuntalehti, www-sivut, sähköposti, julisteet ja esitykset lippukunnan yhteisissä tapahtumissa (ks. lisää tiedotuksesta lpk-kansion *Viestintä*-osiosta).

Vähintään 1–2 kuukautta ennen leiriä (huomioiden loma-ajat) on lähetettävä toinen leirikirje kaikille ilmoittautuneille. Siitä on käytävä ilmi vähintään

- Leiriläisten lähtö- ja paluu-aika sekä -paikka
- Yleistä tietoa leiriohjelmasta
- Leirillä tarvittavat varusteet
- Kuljetusmuoto
- Ajo-ohje (mikäli järjestetään vierailupäivä tai leirille tarvitaan omat kyydit)
- Ilmoittautuminen vierailupäivään.

Suunnittelukokousten edetessä on johtajien otettava esille leirin turvallisuus ja säännöt. Jokaisen johtajan on tutustuttava Suomen Partiolaisten Turvallisuusohjeisiin ja sitouduttava toimimaan niiden mukaisesti. Lisää leirin turvallisuudesta on tämän oppaan luvussa Turvallisuus, siisteys ja ensiapu.

Leirinjohtajan vastuualueelle kuuluu usein leirin talousarvion laatiminen, leiri-ilmoitusten tekeminen sekä leirikirjeiden lähettäminen.

Leiripaikka

Leiripaikka tulee varata ajoissa, sillä yöpymiseen, tulenteeseen ja teiden käyttöön on hankittava maanomistajan lupa. Myös rakentelupuiden saanti on selvitettävä etukäteen. On erittäin tärkeää huolehtia, että paikalla on mahdollisuus saada juomakelpoista vettä. Mitä suurempi leiri on, sitä enemmän se asettaa rajoitteita leiripaikalle. Valmiilla leirialueella järjestetty leiri on yleensä ympäristöystävällisempi, koska siellä on usein valmiita rakennelmia, jätehuolto valmiiksi mietittynä ja polut muotoutuneet. Koskematon leirialue on kiehtova, mutta rasittaa luontoa enemmän. Tällöin ympäristöarvoihin tulee kiinnittää jo suunnittelussa enemmän huomiota. Muista kuitenkin, että valmiskin leiripaikka voi kuluu liiallisesti.

Leiripaikan kunnan ympäristösihteeriltä saa selvitettyä, onko alueesta tehty luonto- tai ympäristökartoitusta. Siitä selviää, onko alueella suojeltavia tai rauhoitettuja kasveja, eläimiä tai muuta erityisen huomioonotettavaa, kuten pohjavedet. Kunnan ympäristösihteeri osaa kertoa myös kunnan jätehuoltomääräykset; niiden noudattaminen on leirin järjestäjän vastuulla.

Kun leiripaikka on päätetty, on syytä käydä tutustumassa maastoon, tutkia karttaa ja tehdä alueesta luonnospiirustus paperille. Määrättäessä paikat teltoille, keittiölle, käymälälle ynnä muille on huomioitava niiden keskinäinen suhde. Eri toimipisteiden sijoittelu voidaan esimerkiksi suunnitella seuraavan kuvan mukaisesti.

Leirinjohtajan tehtävänä on varmistaa, että leirillä on pelastussuunnitelma ja ainakin yksi puhelin. Pelastus-

suunnitelma sisältää tiedot siitä, miten toimitaan onnettomuustapauksissa. Viranomaisille on hyvä ilmoittaa järjestettävästä leiristä paikka, tapahtuman luonne ja osanottajamäärä. Lisäksi tulee selvittää lähimmän terveyskeskuksen sijainti ja aukioloajat.

Muistilista

Leirinjohtajalle ennen leiriä

- Huolehdi, että leirillä on riittävästi aikuisia.
- Käy pestikeskustelu ja sovi pestaaajasi kanssa mm. tavoitteistasi ja tuestasi.
- Kokoa leiritoimikunta ja sovi ensimmäinen kokous.
- Päätä leiritoimikunnan kanssa leirin tavoitteet ja teemat.
- Etsi ja varaa leiripaikka.
- Jaa vastuutehtävät leiritoimikunnan jäsenille ja pestaa heidät.
- Seuraa, että jakamasi tehtävät etenevät tavoitteiden mukaisesti.
- Järjestä leiritoimikunnalle johtajahuolto ja tutustu leirin johtajiin.

Leiritoimikunnalle ennen leiriä

- Tehkää ja lähettäkää 1. leirikirje (josta löytyvät myös ilmoittautumistiedot).
- Markkinoikaa leiriä lippukunnassa.
- Ilmoittakaa leiristä partiopiiriin, paikallisille tiedotusvälineille sekä leirialueen pelastusviranomaisille.
- Tutustukaa leirialueeseen.
- Hakekaa leirille kohdeavustusta.

- Huolehdi, että leirin ohjelma on partio-ohjelman mukaista.
- Tutustukaa turvaohjeisiin ja kirjoittakaa vaadittavat turvallisuusasiakirjat.
- Tehkää leirille ympäristösuunnitelma ja ottakaa suunnittelussa huomioon ympäristöystävällisyys.
- Keskustelkaa leirin riskeistä.
- Tehkää ja lähettäkää 2. leirikirje ilmoittautuneille.
- Auttakaa leiritarvikkeiden pakkaamisessa.

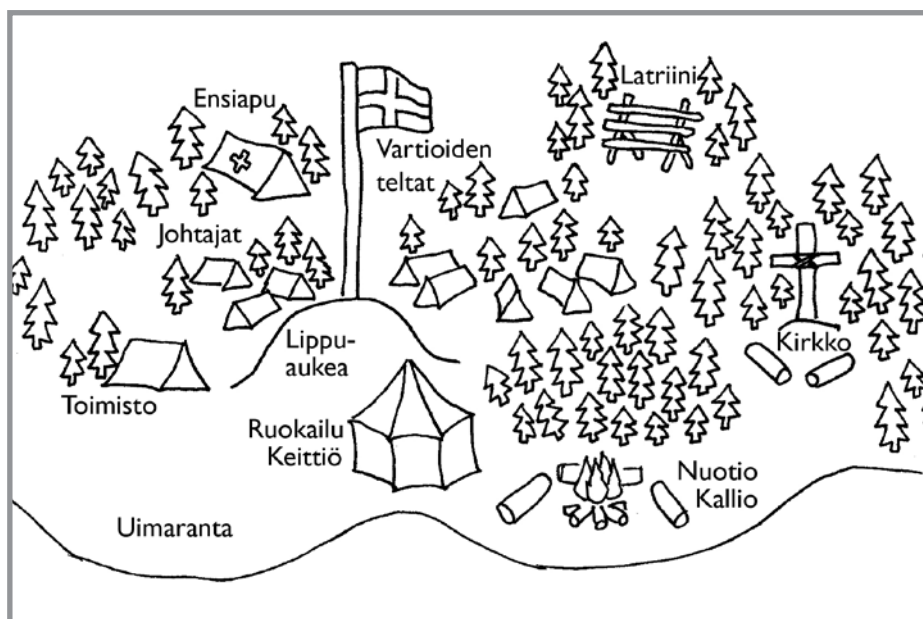
Leirillä leirinjohtaja

- vastaa leirin turvallisuudesta
- opastaa jokaisen johtajan tutustumaan turvallisuusasiakirjoihin leirin alkaessa
- järjestää leirin aikana johtajien kokoukset, joissa käsitellään kuluvan ja seuraavan päivän ohjelmat
- osallistuu leirin yhteisiin ohjelmiin
- antaa (kaikkien ikäkausiryhmien) johtajille palautetta päivittäin
- on selvillä leirin ohjelmasta: mitä tapahtuu seuraavaksi
- huolehtii, että leirin johtajat jaksavat pesteissään
- kerää leirin johtamisesta ja toiminnasta palautetta leiritoimikunnalta ja leiriläisiltä.

Leirin jälkeen leirinjohtaja

- huolehtii, että leirikalusto huolletaan ja puutteet korjataan
- arkistoi leirin suunnittelun materiaalin sekä palautteen seuraajalle
- järjestää leiritoimikunnan palautekokouksen, jossa esitellään saatu palaute ja kiitetään tekijöitä
- huolehtii, että leirin kustannukset selvitetään asianmukaisesti (tulot, menot, korvaukset).

Esimerkki leirin sijoittelusta

6.2. LEIRIN OHJELMA

Ohjelman suunnittelu

Leirin ohjelman suunnittelussa kannattaa lähteä rakentamaan ohjelmaa niin, että se tukee mahdollisimman hyvin laumojen, vartioiden ja vaeltajaryhmien normaalia toimintaa. Leirillä voidaan tehdä sellaisia partiotoiminnan keskeisiä asioita, kuten erilaisia aktiviteetteja tai taitomerkkejä, joita ikäkausiryhmien on vaikea saada aikaan viikoittaisissa kokouksissa. Tällaiset toimintatarpeet on hyvä tunnistaa jo ohjelman suunnittelun alkuvaiheessa, jotta leirin muu ohjelma ei estäisi niitä. Leirit kestävät yleensä noin viikon, ja se vastaa montaa talvista kokousta. Sudenpentujen leirin suositeltava kesto-aika on kolme tai neljä päivää. Kun ohjelmatarpeet on mietitty, voidaan leiriohjelmalle miettiä jokin teema.

Leirinjohtaja tai muu ohjelmasta vastaava johtaja suunnittelee ohjelmarungon, jossa huomioidaan varsinaisten ohjelmahetkien ja muiden pidempien ohjelmatuokioiden ohella leirin säännölliset tapahtumat kuten lipunnostot, aamuhartaudet ja ruokailuihin liittyvät ruokalaulut sekä huudot. Ohjelman suunnittelu tehdään yhdessä. Kunkin erillishojelman ajankohdan on oltava mielekäs leirin kokonaisuuden kannalta. Yhteisen suunnittelun tulokset kannattaa jakaa kaikille johtajille paperilla ennen leiriä, jotta kaikki varmasti tietävät ohjelman ja ovat varustautuneet siihen. Samoin kannattaa sopia jo ennakkoon, kuka vastaa tarkasti mistäkin ohjelman osasta, eli tehdä selkeä työnjako tässäkin asiassa. Leiriläisille voi antaa myös esimerkiksi ryhmäkohtaisia tehtäviä ennen leiriä. Tämä voi osaltaan lisätä lähtöaktiivisuutta, kun ilmoittautumisaika on käsillä. Jos leiri pidetään täysin rakentamattomassa paikassa, on leirin alkuosaan varattava runsaasti rakentelu-aikaa. Rakentelun tarve määräytyy myös valitun keittöjärjestelmän mukaan. Eri ikäkausien ohjelma voi olla erilaista johtajaresurssien mukaan. Lipunnosto, ruokailut ja osa iltanuotioista ja vierailupäivän tapahtumista ovat kuitenkin aina yhteisiä.

Varsinainen ohjelma

Leirille sopivat hyvin retki- ja leiritaitoihin sekä kätevyteen liittyvät aktiviteetit ja taitomerkit. Solmut, köytökset ja liitokset kuuluvat kiinteästi rakenteluun. Ne kannattaa opettaa tai kerrata heti alussa. Partio-ohjelmallisessa mielessä on hyvä pohtia leirin suunnittelun yhteydessä leirille ilmoittautuneiden suorituksia sekä tarvetta jo opittujen asioiden kertaamiseen ja uuden opetteluun. Tulopäivänä on käytävä läpi ohjeet leirielämän käytänteistä.

Kaikille leiriläisille pitää löytyä haasteita leiriohjelmassa. Jos leirillä toimitaan luonnollisissa ryhmissä, on niille hyvä antaa myös omaa aikaa. Tämäkin edellyttää suunnittelua, jotta leirialueen tai kaluston resurssit riittävät käyttöön. Varsinaisen leiriohjelman tulisi pääasiallisesti olla ulkoilmaelämää, joka kehittää leiriläisten omatoimisuutta. Samoin ohjelman tulee sisältää hauskoja ja yllätyksellisiä asioita, sillä partio on iloinen leikki. Jos yöohjelmaa järjestetään, tulee sen päättyä viimeistään kahden aikoihin, jotta leiriläiset saavat nukuttua tarpeeksi, vaikka herätys onkin pari tuntia tavanomaista myöhemmin.

Monella leirillä voi olla teema, johon jo leirin nimi viittaa ja jonka pohjalle suuri osa leiriä rakentuu (esimerkiksi viidakkoleiri). Onnistunut leiri ei välttämättä tarvitse koko leirin kattavaa teemaa, vaan päiväkohtaisetkin teemat voi olla hyvä vaihtoehto. Päiväkohtaista teemaa voidaan noudattaa koko päivän ajan aamusta aina iltanuotiolle, tai teeman mukainen ohjelma voi keskittyä myös iltapäivään, jolloin aamupäivä voi olla vaikka tavanomaisten partiotaitojen opettelua. Leirien päiväteemoja voivat olla muun muassa luonto ja kalastus, erilaiset rakentelut ja maa- tai kulttuuriteemat.

Koko leirin yhtenäisen teeman avulla ohjelma pysyy selkeästi koossa. Samalla leiriläiset tutustuvat paremmin tiettyyn aihepiiriin, vaikka viidakon eläinten elämään Kiplingin Viidakkokirjojen tapahtumien kautta. Jos teema valitaan juuri kirjan mukaan, voidaan leirille kirjoittaa jatkuva juoni. Kirjan hahmot voivat seikkaila tehtäväkäskyissä maastossa ja iltanuotio esityksissä sekä kertautua leirin huudossa ja laulussa. Jos teemassa pysytellään liian tiukasti, se voi haitata leirin onnistumista – pitkillä leireillä pitää säilyttää vapaus poiketa teemasta.

Leirien yhteisinä teemoina on käytetty muun muassa kivikautta, avaruutta, intiaaneja, Afrikan eri heimoja, tukkilaisia, merirosvoja, peikkoja, erilaisia eläimiä, Kallevalaa, monia sarjakuvia ja satukirjoja sekä partiohistoriallisia aiheita. Eri kulttuureihin liittyvissä teemoissa kannattaa panostaa ennakkosuunnitteluun ja kerätä tietoa kulttuurin ja maan nykyoloista ja esimerkiksi sen partioliikkeestä. Jos teemaksi on valittu Kiplingin kirjan mukaan viidakko, voidaan leirin johto ja leirin ”paikannimet” nimetä viidakkonimillä, leiriläiset herättää aamulla vaikka rummuttamalla, askarteluna voivat olla miniatyyrirummut ja iltanuotio esityksinä kohtauksia kirjasta. Lisänä ohjelmassa voi käyttää muun muassa alkuperäistä sudenpentuohjelmaa. Satumaailman ohella mukaan voi ottaa tietoa Intian eläinten tavoista ja elinolosuhteista, maan kulttuurista sekä väestöstä ja hankkia tietoa vaikkapa partiotyttöjen San-

gamin partiokodista. Kehitysyhteistyö on myös kytkettävissä leiriohjelmaan.

Erikoisia ohjelmapäiviä leirillä voivat olla vaikkapa haikki, pt-kisat, purjehdus- ja surffauspäivä, markkinat tai oma päivä, jolloin ei ole koko leirin yhteistä ohjelmaa. Tässä tosin piilee vaaroja, sillä varsinkin sudenpennut ja muut nuoremmat leiriläiset tarvitsevat ohjattua toimintaa. Liian monta erikoispäivää ei leirille kannata ahtaa. Sunnuntai lienee paras valinta vierailupäiväksi, sillä suurin osa vanhemmista pääsee silloin leirille. Lähiseudulla asuvat vanhemmat voi kutsua vain illaksikin. Jos vierailijat pyydetään useammaksi tunniksi, on heille järjestettävä ruokailumahdollisuus sekä ohjelmaa kuten kilpailuja vanhempien ja leiriläisten kesken.

Leiriajan sadepäiviin kannattaa varautua pystyttämällä kamiinateltat. Parista lainapeitteestä saa hyvän suojan vaikka koko leirille. Pienen sateen vuoksi ei ohjelmaa kannata muuttaa. Kovalla sateella teltoissa voi vaikkapa pelata, kirjoittaa leirin ja vartioiden päiväkirjoja, opetella partiolauluja, viestittää eri tavoilla teltasta toiseen tai tehdä erilaisia kädentaitotehtäviä. Kylmyyttä varten kannattaa pitää varastossa muutamia liikunnallisia leikkejä kuten esimerkiksi juoksuviestit, ”Laurensia” tai ”Kuka tuo minulle kävyn”.

Ohjelmaan mahdollisesti kuuluva leirikaste kannattaa ympäröidä mystiikalla, ja sen yhteydessä leiriläiselle annetaan hänen partionimensä. Leirikaste kannattaa suunnitella tarkasti etukäteen, jotta tuloksena olisi hieno elämys eikä kiusaamisperinne. Liian nuorten johtajien järjestämänä kaste voi olla pelottava; on tärkeää, että kasteen jälkeen kokoonnutaan vielä yhdessä juttelemaan kokemuksesta. Viimeisenä iltana on hauska järjestää jotain erikoista: suuri iltanuotio, rantakekerit tai naamiaiset. Vanhemmille leiriläisille voi tarjota lisäohjelmaa jatkuvaksi vielä pidemmälle yöhön, kunhan tapahtumapaikka on erillään nuorimpien leiriläisten teltoista.

Kesäleiri on hyvä paikka suorittaa erilaisia taitomerkkejä. Taitomerkkien varaan voi myös rakentaa muutaman leiripäivän ohjelman. Varsinkin leiri aiheiset merkit tulevat helposti suoritettua leirin kuluessa osallistumalla normaaleihin leiritoimiin ja järjestämällä esimerkiksi yksi yhteinen ohjelmahetki ja lopussa aktiviteettien koonti.

Lippukunnan omat leiriperinteet auttavat leiriohjelman suunnittelussa. Perinteenä voi olla leiriolympialaiset, erikoinen leirikaste, kotiseutukierros lähiympäristössä, öinen lipunryöstö tai vaikkapa veneenupotuskisa. Käytä apuna vanhoja perinteitä ja kehitä uusia.

Esimerkki leirin ohjelmaringosta	
Perjantai, lauantai, sunnuntai	Rakenteluleiri, osa johtajista lähtee polkupyörillä leirille
Maanantai	Saapuminen, rakentelu alkaa: teltat, toteemi, keittiö, harmaiden vesien imeytyskuoppa. Yhteiset rakennelmat valmiiksi, johtajisto auttaa. Päivän mittaan jousipyssykilpailu leirivartioittain. Toimintakilpailu alkaa. Illalla juhlava iltapala leirivartioittain.
Tiistai	Rakentelu jatkuu, perusrakennelmat tarkastetaan klo 12. Ohjelma 2: donitsin teko, soutuviesti, suunnistusharjoitusta. Korkkiveneen teko alkaa: vartioille korkit, moottorit, potkurit ja patterit. Maastoleikin valmistava osa illalla klo 20–23: vakoilua, salakirjoitusta, seuraavan päivän juonen selvittämistä ja salaperäistä tunnelmaa.
Keskiviikko	Aamulla maastoleikki, perustuu edelliseen iltaan. Ohjelma 2: mahdollisuus suorituksiin ja koulutuspisteisiin. Illalla ryhmittäin oma iltanuotio.
Torstai	Ohjelma 1: kolmiottelu (ammunta, juoksu, uinti). Ohjelma 2: valmistautuminen vaellukselle lähtöön. Kevyt iltapala.
Perjantai	Lähtö porrastetusti vaellukselle. Illalla yöpymispaikalla lettuja.
Lauantai	Paluu porrastetusti. Sauna. Illalla leirikaste.
Sunnuntai	Vierailupäivä: kirkko, leiriolympialaiset, korkkivenekilpailu, toimintakilpailu päättyy, illalla leirinuotio.
Maanantai	Leirin purku

Leirin päiväohjelma

Leirin ohjelma kannattaa rakentaa siten, että päiväaikataulu on vakio. Aikatauluun vaikuttaa leirin koko, sää yms. Ensimmäisen yön jälkeen lapset heräävät aikaisin, loppuviikosta he ovat jo tottuneita leiriläisiä. Päivittäisenä runkona kannattaa pitää eräänlaista peruspäiväohjelmaa.

Kaikissa ohjelmissa on paljon rutiininomaisia tehtäviä, joiden tekemiseen myös leiriläiset osallistuvat. On tärkeää korostaa, että tehtävät eivät ole vain joidenkin vartioiden hanttihommia, vaan tärkeitä, yhteisiä asioita, joiden hoitamiseen kaikki osallistuvat. Leirivartioiden tehtävistä onkin laadittava selkeä vuorolista. Vaihuttuvia tehtäviä ovat esimerkiksi tiski 1, tiski 2, käymälät, päiväkirja, keittiö, vesi, puu, päivystys ja posti.

Leiriohjelman osana voi olla myös leirivartioiden toimintakilpailu. Se parantaa vartioiden yhteishenkeä. Toisaalta se saattaa aiheuttaa myös riitaa vartioiden välillä tai huonoiten menestyvä voi lopettaa yrittämisen kokonaan. Pisteytyksessä pitää olla varovainen. Plussaa voi antaa hyvin hoidetusta rutiinitehtävästä, hyvästä vartiohengestä, kilpailun voitosta, rakentelusta tai menestyksestä telttatarkastuksessa.

Päivittäinen leiriohjelma esitetään leirin ilmoitustaululla. Kuhunkin ohjelmaan tarvittavista varusteista on ilmoitettava ajoissa leiriläisille. Päivystävä vartio ja ohjelman järjestänyt johtaja vastaavat kokoontumisesta ohjelmatilaisuuksiin. Ohjelman sujumista on seurattava leirin aikana. Tarvittaessa on tehtävä esimerkiksi säätilan vaatimat muutokset ohjelmaan ja merkittävät muistiin huomioita tulevia leirejä varten.

Esimerkki leiripäivän ohjelmasta

07.00	Herätys ja aamutoimet, aamuvoimistelu
07.30	Aamupala
08.00	Lipunnosto, aamuhartaus
08.15	Telttojen huolto
09.00	Telttatarkastus
09.30	Ohjelma 1
10.45	Sään salliessa uinti
11.15	Ruokailu
13.30	Ohjelma 2
16.30	Uinti
17.15	Päivällinen ja vapaata
19.00	Ohjelma 3
20.30	Iltapala
21.00	Iltanuotio tai muuta ohjelmaa
22.15	Hiljaisuus, johtajapalaveri

Haikki

Haikki tarkoittaa leiriltä tehtävää lyhyttä, yhden tai kahden yön vaellusta. Leirillä se on hyvää ohjelmaa ja sen voi yhdistää osaksi partiotaitokilpailua. Nuoremille riittävät päiväretket tai -kisat ja tutustuminen esimerkiksi leiriä ympäröivään maastoon.

Tavallisesti haikilla edetään ryhmittäin, mutta yöksi kokoonnutaan yhteen. Haikki voidaan tehdä esimerkiksi jalan, kanooteilla tai polkupyörillä. Vaellettava matka riippuu luonnollisesti kulkuneuvosta. Joka tapauksessa sen on syytä olla niin lyhyt, että kaikki pystyvät nauttimaan vaelluksesta. Reitti kannattaa suunnitella kulkemaan paikallisten nähtävyyksien, esimerkiksi luonnonmuodostelmien, historiallisten paikkojen tai suurten maalaistalojen, kautta. Erityisesti yöpaikan valinnassa kannattaa nähdä vaivaa. Joka tapauksessa reitti pitää kokeilla etukäteen, jotta ikäviltä yllätyksiltä välttyttäisiin. Jokamiehen oikeudet on hyvä kerrata ennen haikille lähtöä.

Vaeltaminen muuttuu mielenkiintoisemmaksi, jos matkan varrella on pieniä tehtäviä, rasteja tai muita yllätyksiä. Jos matkan varrella olevista kiintoisista kohteista on hankkinut tietoa ennen leiriä, on haikille helppo tehdä mielenkiintoisia tehtäviä. Haikista voi tehdä kiinnostavamman myös vartion oman haikkipäiväkirjan avulla. Tyhjään vihkoon voi kirjoittaa vartion kokemuksia, havaintoja seurattavista asioista ympäristössä ja mielialoja.

Iltanuotio

Monien leirien parhaat muistot ovat syntyneet hyvällä iltanuotiolalla. Onnistunut iltanuotio on partiohauskaa parhaimmillaan, jossa leirin henki paranee ja yhteenkuuluvuuden tunne lujittuu.

Yhden henkilön pitää ottaa iltanuotiotilaisuus hyvissä ajoin vastuulleen ja suunnitella se huolellisesti. Suunnitteluvaiheessa pitää ottaa huomioon osallistujien ikä. Hyvä nuotiopaikka on jo puolet onnistuneesta iltanuotioista. Hyviä paikkoja ovat esimerkiksi niemen nokat, rannassa olevat notkelmat ja pienet saaret. Nuotioillan arvoa korostaa, jos samaa paikkaa ei käytetä muuhun toimintaan. Onnistuneella iltanuotiolalla on jokin punainen lanka, joka sitoo kaikki huudot, laulut, leikit, näytelmät ja tarinan toisiinsa.

Turvallisuudesta on aina pidettävä erityistä huolta. Nuotion alta kannattaa poistaa kaikki eloperäinen aine, jotta tuli ei leviä. Samoin nuotion reunat pitää vuorata kivillä, savella, soralla tai muulla palamattomalla aineella. Kaunis iltanuotio voidaan rakentaa

Jokamiehenoikeudet lyhyesti

On luvallista

- liikkua jalan, hiihtäen tai pyöräillen luonnossa muualla kuin pihamailla sekä muilla kuin sellaisilla pelloilla, niityillä tai istutuksilla, jotka voivat kulkemisesta vahingoittaa
- oleskella tilapäisesti (esim. teltailla) riittävän kaukana asutuksesta ja pihapiireistä, siellä missä kulkeminenkin on sallittua
- poimia luonnonmarjoja, sieniä ja kukkia, ei kuitenkaan rauhoitettuja,
- onkia ja pilkkiä,
- kulkea, uida ja peseytyä vesistöissä sekä kulkea jäällä.

Kiellettyä on:

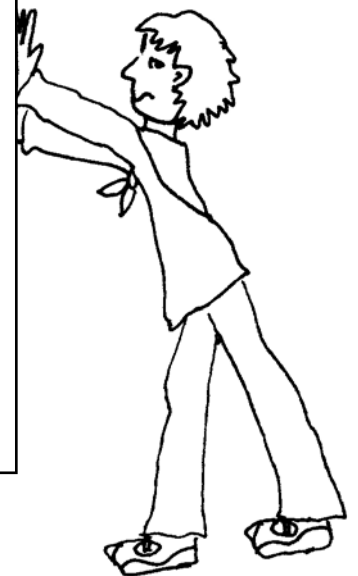
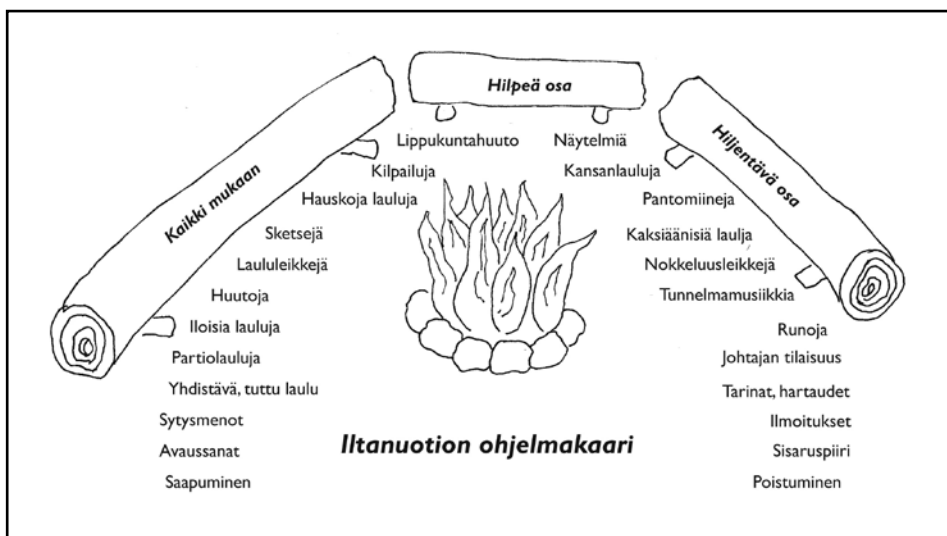
- aiheuttaa häiriötä tai haittaa muille kulkijoille tai maanomistajille
- häiritä tai vahingoittaa lintujen tai eläinten pesiä tai poikasias
- häiritä poroja tai riistaeläimiä
- kaataa tai vahingoittaa kasvavia puita, ottaa kuivunutta tai kaatunutta puuta, varpuja, sammalta tms. toisen maalta,
- tehdä avotulta toisen maalle ilman lupaa tai pakottavaa tarvetta
- häiritä kotirauhaa (esim. leirytyksellä liian lähelle asumuksia tai meluamalla),
- roskata ympäristöä
- ajaa moottoriajoneuvolla maastossa ilman maanomistajan lupaa
- kalastaa ja metsästää ilman asianmukaisia lupia.

myös veden päälle. Se voidaan tehdä pienen lautan tai tolpan varaan. Nuotion tulee olla rakennettuna ennen iltanuotion alkamista ja vieressä tulee olla lisättäviä puita. Puita lisää nuotioon vain nuotiomestari, ellei toisin ole sovittu.

Vettä on varattava nuotion lähelle. Muista aina, että maanomistajalta tulee kysyä etukäteen lupa tulen pitämiseen. Sää tiedotuksia on seurattava, jotta tiedetään, onko tulenteko ylipäänsä sallittua. Iltanuotion voi pitää ilman tultakin. Tulen sijasta kokoonnutaan mielikuvitusta käyttäen esimerkiksi jännittävän näköisen kannon ympärille.

Nuotiopaikalle voidaan tulla monella tavalla, vaikkapa laulaen tai sokkona narua seuraten. Useimmiten kuitenkin tilaisuuden arvoa korostetaan tulella paikalle hiljaisuudessa. Kaikki istuvat omille paikoilleen ja odottavat nuotiomestarin tuloa. Istumapaikat pitää osoittaa siten, että partiolaiset ovat tiiviisti nuotiopaikan ympärillä.

Tilaisuus on pyrittävä aloittamaan niin, että se vangitsee levottomimpienkin huomion. Aloitukseen kuuluu ehdottomasti nuotiomestarin juhmallinen saapuminen ja nuotion rituaalinen sytytys. Tulen sytyttämistä voidaan kannustaa lausumalla loitsuja tai suorittamalla juhmallisia menoja. Hyvästä aloituksesta kannattaa tehdä lippukunnan oma perinne. Nuotiomestarilla on usein päällään erityinen nuotioviitta.

Nuotio-ohjelma

Ohessa olevassa kaaviossa on hyvä, onnistuneen nuotio-ohjelman resepti. Voit maustaa sitä makusi mukaan, mutta älä tingi juhlavasta aloituksesta ja päätösmenoista, sillä ne ovat mieleenpainuvimpia iltanuotio-osia.

Iltanuotio-ohjelman alkupään ohjelman pitäisi olla hauskaa ja ehkä riehakastakin. Laulut voivat olla erityisen iloisia ja reippaita tai sopivan vaikeita laululeikkejä. Tunnelman pitäisi olla hilpeimmillään ja hauskimmillään iltanuotio-puolivälillä kohdalla, josta sitä vähitellen rauhoitetaan. Nuotio-ohjelma päättyy perinteisesti hiljentymällä sisaruspiirissä iltalauluun tai rukoukseen. Iltanuotiolta poistutaan rauhallisesti iltatoimiin ja nukkumaan. Iltanuotio-ohjelman kesto on noin tunti.

Nuotiomestarin pitää eläytyä ja pitää ääntä. Hän huudattaa ja laulattaa: ”Seuraavaksi huudamme ...” Hänen pitää varautua muuttelmaan ohjelmaa miettimällä etukäteen ylimääräisiä lauluja ja huutoja. Jos osallistujilla ei ole riittävästi laulukirjoja, tulee olla laulumonisteita. Kitara tai muu soitin on hyvä lisä iltanuotiolle. Nuotiomestarin rooli on iltanuotiolla keskeinen, ja hänen tulee viihtyä roolissaan.

Usein ohjelma kootaan sillä periaatteella, että jokainen vartio esiintyy. Jos leiri on pieni, tämä saattaa toimia. Usein kuitenkin hyviksi esiintyjiksi tunnettuja leiriläisiä kannattaa käyttää muita enemmän. Ohjelmissa laatu korvaa aina määrän.

Ohjelmaan osallistumisen pitäisi olla mahdollista kaikille. Ohjelma ei saa olla loukkaavaa! Samaa asiaa ei pidä toistaa. Iltanuotio pitää sisällään runsaasti huumoria ja jännitystä. Iltanuotiolle tulee varustautua riittävällä säänmukaisella varustuksella, istuinlustoilla ja laulukirjalla. Iltanuotiolla ei syödä; erillisellä ns. illanviettonuotioilla voidaan paistaa vaikkapa lettuja. Molempia nuotiomalleja tarvitaan, mutta niitä ei pidä sekoittaa keskenään. Kesken iltanuotio-ohjelman ei mielellään poistuta vessaan, ja kännykät ovat ehdottomasti kiinni. Nuotio saa roihuta rauhassa. Nuotiomestari huolehtii nuotio-ohjelman suunnittelusta ja toteutuksesta ennen poistumistaan iltanuotiolta.

Erilaiset leirit

Leirin tekemisessä kannattaa käyttää mielikuvitusta ja vaihtelua. Leiripaikkana voi olla vaikkapa meri, saaristo, saari, naapurilippukunnan leirialue tai kansallisuuspuisto. Leiri voi olla lippukunnan oma tai vaihtoehtoisesti se voidaan järjestää yhdessä ennestään tutun tai täysin tuntemattoman lippukunnan kanssa. Myös talvileiri ja vaellusleiri ovat kokeilemisen arvoisia ideoita.

6.3. LEIRIN TALOUS

Leirimaksu on syytä pitää alhaisena, jotta kaikki pystyvät osallistumaan leirille. Sisaruksille voi tarjota sisaralennusta. Jos on tiedossa, että jollakulla lippukunnan jäsenenä on vaikeuksia maksaa leirimaksu, hänelle kannattaa huomaamattomasti tarjota ilmaista leiriä. Ilmoittautumisen yhteydessä voidaan myös tarjota mahdollisuutta anoa avustusta leirimaksuun lippukunnan hallitukselta.

Hankinnoissa kannattaa käyttää hyväksi suhteita ja pyytää alennuksia. Leiri on kuitenkin lippukunnalle vuoden tärkein yhteinen tapahtuma, joten turha pihistämisen ei kannata. Suurissa hankinnoissa voi harkita myös tavaroiden lainausta naapurilippukunnalta, seurakunnalta, partiopiiriltä tai muilta järjestöiltä. Hankinnoissakin on hyvä muistaa kestävyys; turhia ja kertakäyttöisiä hankintoja tulee välttää. Hankinnoilla tulee olla käyttöä myös leirin jälkeen.

Lippukuntaleirin talousarvio voi näyttää esimerkiksi tältä:

Tuotot

Leirimaksu 1. perheenjäsen 32 hlö x 95 €/hlö =	2880 €
Leirimaksu 2. perheenjäsen 7 hlö x 80 €/hlö =	560 €
Lippukunnan oma rahoitus	415 €
Vierailupäivän ruokatuotto	70 €
Tuotot yhteensä =	3925 €

Kulut

Ruoka	
Leiri 7 pv x 39 hlö x 10 €/hlö/pv =	2730 €
Rakentelu 3 pv x 6 hlö x 10 €/hlö/pv =	180 €
Vierailupäivä 20 hlö x 3,5 €/hlö =	70 €
Kuljetus	
Bussikuljetus	350 €
Huollon polttoaineet	50 €
Leiripaikka	
Kanoottien vuokra	70 €
Rakennelmat (narut, nauhat, lauta...)	70 €
Ohjelmat	
Tarvikkeet, askartelu jne.	100 €
Taitomerkit	40 €
Pienet palkinnot	15 €
Tiedotus ja markkinointi	30 €
Leirikirjeet	20 €
Muut menot	
riskivara	200 €
Kulut yhteensä =	3925 €
Tulos	0 €

Varaudu leirillä odottamattomiin menoihin, sillä hyvin usein jotain unohtuu tai odottamatonta tapahtuu. Leirille on hyvä ottaa jonkin verran käteistä mukaan yllättäviä tarpeita varten.

6.4. LEIRIN MUONITUS

Muonituksen onnistuminen riippuu suurelta osin ennakkovalmisteluista. Ennen leiriä on hoidettava monta asiaa, joten muonituksen suunnittelu on aloitettava ainakin pari kuukautta ennen leiriä. Muonittaminen on raskasta työtä. Muiden johtajien olisikin otettava tämä huomioon – muonittajalle ei pidä antaa muita vastuullisia töitä leirillä.

Muonittajien valitseminen

Muonittajan tai muonittajien valitseminen hyvissä ajoin ennen leiriä on tärkeä tehtävä. Usein lippukunnasta löytyy henkilö, joka taitaa tämän tehtävän. Pienellä lippukuntaleirillä tarvitaan päävastuullinen kokki ja hänelle apulainen. Leiriläisten tehtävänä on auttaa muonittajia parhaan kykynsä ja taitonsa mukaan ja oppia samalla itse.

Ruokalistan laatiminen

Muonittajien ensimmäinen työ on ruokalistan laatiminen. Siinä tulee ottaa huomioon seuraavat seikat: vartioiden oma ruuanlaitto, erikoisruuat, erityisruokavaliot ja tietysti ruuan monipuolisuus ja terveellisyys. Ruoka-aineita ja tarvikkeita on helpointa hankkia tukkuliikkeestä. Maaseudulla leiriä pidettäessä kannattaa myös selvittää, voiko läheisiltä maatiloilta ostaa elintarvikkeita.

Keittiökäkaluston tarkistaminen

Kaikki keittiössä tarvittavat välineet on tarkistettava hyvissä ajoin etukäteen, niin että puutteet ehditään korjata. Jos vartiot valmistavat itse ruokaa, se tulee ottaa huomioon suunnitelmissa.

Keittiön paikan suunnitteleminen

Keittiön paikka kannattaa suunnitella tarkkaan kulureittien ja kuljetusmahdollisuuksien mukaan. Ruokatarvareita ja vettä joudutaan kuljettamaan paljon, joten kuljetuksen pitää olla mahdollisimman helppoa. Myös ruuan säilyttämiseksi pitää olla paikat, Tuotteita, joita ei kuumenneta, on käsiteltävä erityisen huolellisesti.

Keittiötöiden jakaminen

Muonittajien apuna on keittiövartio, joka vaihtuu päivittäin. Vartion tehtäviin kuuluu pienten keittiötöiden valmistelu. Hygieniavaatimukset koskevat tietysti myös keittiövartiota. Muita keittiön apuvartioita voivat olla vaikkapa vesi- ja puuvartio. Jokaisen aterian jälkeen pestään astiat kuumalla vedellä. Tiskauksen voi

hoitaa keittiövartio keskitetysti tai jokainen leiriläinen voi tiskata itse omat astiansa.

Ks. liite 4, malli leirin ruokalistasta

Keittiön varusteet

Leirikeittiö

Hyvään keittiöön kuuluu tulisija tai uuni, pöydät ruuan valmistukseen, astiatelineet, pesupaikka, ruokavarasto, jäteveden imeytyspaikka, jätteiden lajittelupaikka ja kellari. Leirillä voidaan käyttää nestekaasuliesiä, kenttäkeitintä ja/tai tulisijoja.

Nestekaasukeittimet ovat nopeita, mutta suurten ruokamäärien valmistuksessa kenttäkeitin on niitä parempi ratkaisu. Ruokavarastoksi sopii esimerkiksi telta sellaisille ruuille, jotka eivät kaipaa kylmää. Kellari on tarpeellinen pilaantuvien ruokien säilytykseen. Maahan kaivettu puulaatikko tai kannellinen kuoppa kelpaavat myös. Kellari sijoitetaan varjoisaan kosteaan paikkaan. Keittiöön kuuluu myös tiskiteline ja sitä lähelle jäteveden imeytyspaikka ja jätteiden lajittelupaikka. Maatuva jäte kompostoidaan, ja muille palamattomille jätteille varataan riittävästi jätesäkkejä. Tiskitelineenä toimii hyvin esimerkiksi kahden riun väliin kiinnitetty pesuvati.

Muonituksesta vastaava henkilö on otettava mukaan leirikeittiön suunnitteluun, sillä keittiöstä on tultava ennen kaikkea toimiva.

Juomavesi

Tavallisesti juomavesi on kätevinä kuljettaa lähimmästä hyvästä kaivosta tai vesijohdosta. Juomavedessä ei saa olla bakteereja, jotka voisivat aiheuttaa tauteja. Vesinäytteen voi viedä kunnan terveystarkastajalle tarkistettavaksi. Näyte kannattaa viedä hyvissä ajoin, sillä tarkastus kestää jonkin aikaa. Pintavedet kannattaa tutkituttaa aina. Jos tilapäisesti leirydytään paikkaan, jonka veden puhtaudesta ei olla varmoja, on juomavesi syytä keittää. Vettä ei saa säilyttää astiassaan kovin pitkää aikaa. Juomavesi tulee vaihtaa päivittäin.

Kylmätilat

Herkästi pilaantuvat elintarvikkeet kannattaa tuoda leirille päivittäin. Tavaroiden säilyttämisessä on erilaisia vaihtoehtoja. Pilaantuvat elintarvikkeet voi säilyttää maakellarissa. Jos varastoon tuo päivittäin tarvittavat pakasteet, niin niiden avulla pystyy pitämään muut elintarvikkeet riittävän kauan viileänä. Maakellarissa on syytä olla lämpömittari.

6.5. LEIRIN VARUSTEET JA NIIDEN SÄILYTTÄMINEN

Perusvarusteet

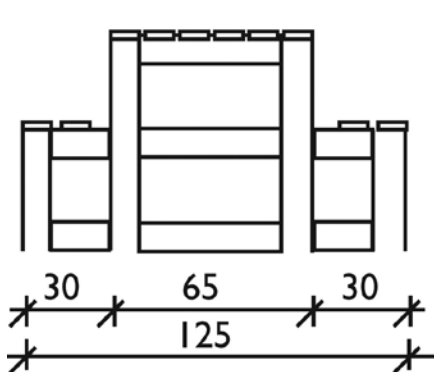
Jokaista leirivartiota kohti tarvitaan esimerkiksi seuraavat varusteet: teltta, maakiilat, toisen vartion kanssa yhteinen varastoteltta yhteisille tavaroille (mm. sahalle ja kirveelle) sekä rinkkatelineet säilytettävälle rinkoille. Lisäksi leirille on syytä varata muutama kaminateltta. Sadesäällä niissä voi viettää aikaa ja kuivatella vaatteita.

Pakkauslaatikot

Leirikaluston kuljetuksen helpottamiseksi kannattaa tehdä pakkauslaatikoita. Käytännössä tullaan toimeen kahden kokoisilla laatikoilla. Pienempien laatikoiden sisämitta on hyvä valita siten, että sinne mahtuu esimerkiksi 4–6 Niger-telttaa keppeineen. Suuremmat laatikot taas ovat lapiota, rautakankia ja muita pitkiä työkaluja ja tarve-esineitä varten. Laatikoista ei kannata tehdä liian suuria, sillä silloin niitä on hankala käsitellä. Laatikoita voi käyttää myös kaluston varastointiin tai vartioiden omina säilytystiloina kololla.

Leirin purkaminen

Leirin purkaminen ja leirialueen siivoaminen vievät aikaa. Purkamiseen, jälkisiivoukseen ja tavaroiden poiskuljettamiseen on sovittava vastuuhenkilöt ja riittävästi tekijöitä jo etukäteen. Lopuksi koko leirialue on syytä katselmoida ja kiittää omistajaa.

Leiripöydän malli

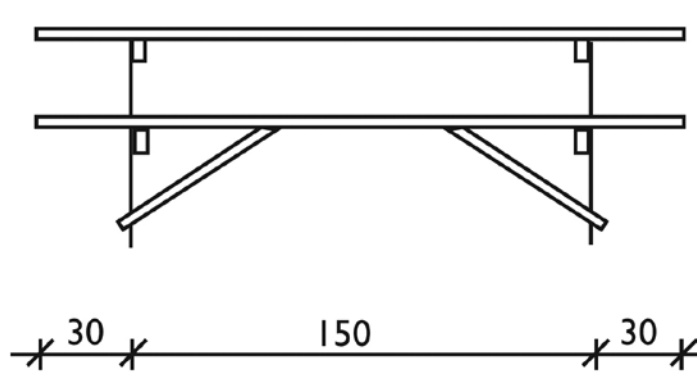
6.6. RAKENNELMAT

Luonnon asiallinen ja sopusuhtainen käyttö on taito, joka on opeteltavissa. Leirillä tarvittavat rakennelmat pitää tehdä luontoa säästään. Niiden on hyvä olla myös siistin näköisiä ja tekijäänsä miellyttäviä.

Rakennelmien suunnittelu

Leirillä tarvittavien rakennelmien suunnitteluun on syytä paneutua huolellisesti. Maaston vaatimukset pysytään ottamaan huomioon, kun jo varhaisessa vaiheessa on käyty tutustumassa leiripaikkaan. Myös leirin teema ja siihen liittyvät ohjelmat voivat vaatia poikkeuksellisia rakennelmia, kuten toteemia, apinasiltaa tai maastoesterataa. Tutustuminen maastoon on syytä tehdä kartan kanssa. Samalla voidaan laatia piirros alueesta ja leirin eri osista (teltat, keittiö, käymälät, iltanuotiopaikka jne.). Jotta kaikki suunnitelmat myös toteutuisivat parhaalla mahdollisella tavalla, on leiritöimikuntaan nimettävä rakennelmista vastaava henkilö, jonka tehtävänä on myös selvittää hankittavien materiaalien tarve ja mahdollisesti myös tehdä hankinnat.

Etukäteen kannattaa miettiä, mitkä rakennelmat pitää tai voidaan tehdä valmiiksi etukäteen. Usein on tarkoituksenmukaista järjestää ennen leiriä työviikonloppu, jotta esimerkiksi keittiörakennelmien ja käymälöiden valmistukseen itse leirillä ei kuluisi kohtuuttomasti aikaa. Suurimpien rakennelmien kohdalla saattaa elementtiratkaisu osoittautua käyttökelpoiseksi, sillä sopiviin osiin jaoteltuina ne voidaan valmistaa jopa muualla kuin varsinaisella leiripaikalla ja vain koota

leirialueella. Tällaisia rakennelmia voi käyttää uudelleen tulevilla leireillä. Tavoitteena kannattaa pitää taroituksenmukaisuutta ja toimivuutta. Rakennelmat eivät ole leirin pääasia, eikä niistä siten kannata tehdä liian hienoja.

Kuivausteltat.

Kuivausteltat kannattaa pystyttää pystyyn heti leirin alkajaisiksi, vaikka aurinko paistaisi täydeltä taivaalta. Samoin sairaustapauksia varten kannattaa pystyttää oman teltan hieman sivulle muista teltoista, jotta teltta on valmiina, jos joku yllättäen sairastuu.

Ruokailukatos

Ensimmäisenä tehtävien rakennelmien joukkoon kuuluu ehdottomasti ruokailukatos. Sen suojissa on mukava syödä sateellakin. Ruokailukatos voi olla myös sellaisen ohjelman suorituspaikka, jossa kastuminen pilaa ohjelman (esim. piirretään paperille).

Katoksen rakentamistapoja on monia. Joillakin on valmiit kehikot, jotka leirillä vain kootaan ja peitetään pressulla. Toiset virittävät taljan avulla köyden kahden puun väliin sopivalle korkeudelle ja heittävät köyden yli pressun. Kulmista ja sivuilta pressu kiinnitetään maahan tai sopivalle korkeudelle.

Leirikäymälä

Leirin hygieniaan kuuluu tärkeänä osana käymälähygieniä. Leirin ensimmäisiä töitä onkin sen rakentaminen. Leirikäymälän sijoittamisessa on syytä käyttää tervettä harkintaa. Käymälän sijoittaminen aivan kaivon, keittiön tai rannan läheisyyteen ei ole sallittua. Kaksi käymälää tytöille ja kaksi pojille on sopiva määrä 50 hengen leirille. Jonkinlainen vapaa/varattu-kyltti vessalle johtavan polun varressa on suositeltava.

Leirikäymälän viereen on aina varattava käsienpesupaikka. Jos puhdasta vettä ei käymälän läheisyyteen saada, voidaan alustavaan käsienpesuun käyttää suihkepullosta olevaa desinfiointiainetta.

Sauna

Jokaisella kesäleirillä on hyvä olla leirisauna. Mikäli alueella ei ole kiinteätä saunaa, voi sellaisen rakentaa lainapeitteestä, jostain muusta isosta pressusta tai talviteltasta.

Lipputanko

Lipputanko kannattaa valmistaa lehtipuusta. Yksi parhaimmista on haapa, mutta myös muita lehtipuita voidaan käyttää. Tangon korkeus määräytyy käytettävän lipun koon mukaan. Lipun lyhyemmän sivun suhde lipputangon korkeuteen on 1:6. Lipputankoa pystytet-

täessä on huomioitava, että tangon on pysyttävä pystyssä kovallakin tuulella. Jotta lipputangon naru kulki esteettömästi lippua nostettaessa ja laskettaessa, voidaan lipputankoon porattavan reiän asemasta käyttää rissaa, joka kiinnitetään tangon yläpäähän. Menetelmiä tangon ankkuroimiseksi on useita.

Leiriportti

Perinteisen leiriportin voi tehdä esimerkiksi pelkillä köytöksillä ja puuliitoksilla. Portin tekemisessä kannattaa käyttää mielikuvitusta ja mahdollisuuksien mukaan kytkeä se leirin teemaan. Leiriportin tarve lippukuntaleireillä riippuu osin leiripaikasta. Jos leiri on saassa, jonne ei ole selkeää sisäänkäyntiä, niin porttia ei välttämättä tarvita. Tällöin voi panostaa muihin rakennelmiin tai rakentaa portin esimerkiksi iltanuotipaikan tai leirikirkon sisäänkäyntiin.

Vinkkejä:

Tapa 1.

Kaivetaan noin metrin syvyinen kuoppa, johon tanko upotetaan. Kuoppaan kannattaa laittaa maa-aineksen lisäksi myös kiviä tukevoittamaan tankoa.

Tapa 2.

Mikäli maasto on kallioista tai muuten kuoppien kaivaminen ei tule kysymykseen, lipputanko saadaan pysymään pystyssä tekemällä tangolle jalusta kivistä. Lähinnä tankoa olevien kivien on syytä olla riittävän isoja ja painavia.

Ilmoitustaulu

Jokaisella leirillä on hyvä olla ilmoitustaulu, jonne laitetaan näkyville päivän ohjelma sekä muut tarvittavat ilmoitukset. Vaikka ilmoituksen taululle voi tuoda kuka tahansa, myös ilmoitustaulu tarvitsee hoitajan, joka poistaa vanhat ilmoitukset. Näin tarvittavat tiedot ovat aina näkyvillä ja luettavissa. Ilmoitustaulu vaatii katoksen tai suojamuovin sadesuojaksi.

Vartioiden ja telttakuntien rakennelmat

Leirirakentamisessa ei pidä keskittyä pelkästään massiivisiin koko leirin yhteisiin kohteisiin. Vartiokohtaisiin rakennelmiin on myös syytä kiinnittää huomiota. Niihin ovat esimerkiksi rinkkateline, tuuletusriuku, kuivausteline ja roskakorit. Lisäksi telttakunnittain voidaan tehdä tarvittaessa ojat ja aita oman alueen ympärille. Muita rakennelmia voivat olla esimerkiksi toteemit, penkit, tuolit, risti.

6.7. TURVALLISUUS, ENSIAPU JA SIISTEYS

Turvallisuus

Leirillä noudatetaan Suomen Partiolaisten turvallisuusohjeita. Niihin on syytä perehtyä jo leirin suunnitteluvaiheessa mm. tekemällä tarvittavat asiakirjat.

Muista myös tarkistaa kaikki kalusto, joka lähtee leirille. Tarkista, että tarvikkeet ovat ehjiä (mm. kaikki kaasupullojen johdot ja liitokset) ja tarvittaessa korjaa tai korjautta ne. Rikkinäisiä tuotteita ei kannata edes ottaa mukaan leirille, vaikka suunnitelmissa olisi korjata ne ”jossain välissä”. Korjaus ei tapahdu välttämättä heti, ja riski, että joku käyttää rikkinäistä tuotetta, on aina olemassa.

Vaikka leiripaikka olisi kaikille tuttu, on silti syytä varmistaa, että hätätilanteissa apu saapuu nopeasti paikalle. Hätäkeskuslaitoksen sivuilta löytyy koordinaattipalvelu, jonka avulla voi hankkia leiripaikan koordinaatit tietoonsa. Samalla voi tehdä valmiin ohjeen, jossa kerrotaan koordinaattien lisäksi ajo-ohjeet pelastusajoneuvoille sekä ohjeet hätäpuhelun aikana toimimiseen. Hätätilanteessa on hyödyksi, kun voi olla varma, että ohjaa pelastajat oikeaan paikkaan. Ei ole liioiteltua myöskään miettiä miten leiri tarvittaessa evakuoidaan, esimerkiksi tulipalon sattuessa ja levitessä.

Ks. liite 5, turvallisuussuunnitelma leirille

Ensiapu

Leirijohdon on aina selvitettävä ilmoittautumisen yhteydessä leiriläisten mahdolliset sairaudet ja niiden hoito (diabetes, epilepsia, allergiat jne.). Myös mielenterveyden sairaudet ja lääkitys on hyvä kysyä. Niistä ei mielellään kerrota, joten ilmoittautumislomakkeessa on syytä mainita myös nämä sairaudet. Sairauksien mahdollisesta lääkityksestä on sovittava yhdessä leiriläisen ja hänen vanhempiansa kanssa.

Jokaisen aikuisen on pystyttävä antamaan ensiapua leirillä. Silti on syytä vielä nimetä henkilö, joka vastaa ensiavusta. Hän tietää tarkimmin, mitä leirin ensiavuvälineet sisältävät, ja vastaa niiden täydentämisestä ennen ja jälkeen leirin. Ensiavuvälineistön on vastattava leirin vaativuutta. EA-vastaavan on syytä tarkistaa myös, mitä ensiavuvälineitä tarvitaan ohjelmapiesteissä.

Tavallisimmat vammat leirillä ovat erilaiset haavat, nyrjähdykset, hiertymät ja palovammat. Myös luun-

murtumiin on varauduttava. Yleisiä leirisairauksia ovat vatsatauti, päänsärky ja flunssa. Suuria määriä lääkkeitä ei tule ottaa leirille mukaan, mutta pieni varasto on hyvä olla olemassa.

Leiriläisten puhtaus

Puhtaus on puoli ruokaa -sanonta pätee leirilläkin. Hyvä hygienia ehkäisee monia sairauksia, kuten vatsatauteja. Leirihygieniaan kuuluu käsien pesu, käymälöiden siisteys, juomaveden puhtaus, ruokien oikea säilytys sekä oikea ja asiallinen jätehuolto.

Johtajien on kiinnitettävä huomiota lasten ja nuorten puhtauteen ja peseytymiseen, sillä kaikki eivät leirijännityksen ja touhun keskellä huomaa huolehtia siitä. Makuupussien päivittäinen tuuletus, teltan siisteys, vaatteiden vaihto kuiviin, puhtaisiin ja riittävän lämpimiin ovat tärkeitä toimenpiteitä. Leirinjohtajan on hyvä painottaa vaatteiden vaihtamisen tärkeyttä. Leiriläinen menee helposti nukkumaan samoilla vaatteilla, joita hän on käyttänyt koko päivän.

Leiriohjelmaan on syytä varata aika henkilökohtaisen hygienian hoidolle. Peseytyminen tulee tehdä aamuin illoin, ja sitä on johtajien valvottava. Kesäleirillä uinti on yksi hyvä tapa saada lapset peseytymään. Silti leirillä tulee olla tarjolla myös mahdollisuus peseytyä lämpimällä vedellä katseilta suojassa. Yksi leirin kohokohdistana on aina leirisaunassa saunominen. Käymälöitä ja saunaa suunniteltaessa kannattaa muistaa yksityisyys ja mahdollisuus peseytyä myös yksin. Tytöillä kuukautiset ovat usein syynä haluttomuuteen uida ja saunoa, ja ne voivat myös alkaa ensimmäisen kerran partioleirillä.

Leirialueen siisteys

Leirialue on pidettävä siistinä koko leirin ajan. Roskat kannattaa lajitella esimerkiksi palaviin, kompostoituviin, metalliin, lasiin ja muihin roskeisiin. Roskia varten on syytä varata keräily piste, joka on keskellä telttakylää. Leiriläiset pitävät huolta oman telttansa siisteydestä sekä omien tavaroidensa järjestyksestä. Jokapäiväisiin leiriläisen töihin kuuluu makuupussin sekä muiden yövarusteiden tuulettaminen.

Leirialueen siisteys kertoo selvästi, millainen lippukunta aluetta on käyttänyt. Leirialue pitäisi luovuttaa leirin jälkeen vielä siistimpänä kuin se alun perin oli. Baden-Powellin sanoin: ”Leiripaikalle saa jättää kaksi asiaa: 1. ei mitään ja 2. kiitokset maanomistajalle.”

6.8. LEIRIVÄLINEITÄ

Leirikalusto jaetaan pääpiirteittäin seitsemään ryhmään:

- Majoitus
- Keittiö ja ruoanjako
- Työkalut
- Toimistotarpeet
- Yleiset puhtaanapitotarvikkeet
- Ensiapu ja turvallisuus
- Kuljetusvälineet.

Kalustolistaa miettiessä tulee ottaa huomioon:

- Leiriläisten määrä
- Leiripaikka
- Vuodenaika
- Leiripaikan etäisyys kotipaikkakunnalta (huollon järjestelyt)
- Leirin teema, koulutuksen ja ohjelman erityistarpeet.

Majoitus

- Telta ja maavaate jokaiselle vartiolle
- Varastoteltta
- Kuivausteltoa ja kamina

Työkalut

- Vasaroita
- Rautakanki
- Sorkkarauta
- Köyttä
- Narua (runsaasti)
- Nauloja
- Käsipora
- Pistosaha
- Pokasahoja
- Kirveitä
- Viila
- Hiomakivi
- Pistolapioita (sateisella leirillä esim. ojien kaivamiseksi telttojen ympärille)
- Lumilapio talvileirillä
- Kastelukannu (maan kasteluun kuivalla säällä pölyn vähentämiseksi)
- Puukko
- Rullamitta.

Sammutusvälineet

- Kantolippu (lippukunnan lippu)
- Suomen lippu (salkolippu)

Esimerkki muonituskalustosta 100 hengen viikon leirille

Keittimiä

- 2–3 kaasukeitintä, joiden kunto on tarkistettava huolellisesti ennen leiriä turvallisuusohjeiden mukaisesti
- 2–3 kaasupulloa (11 kg)
- 2–3 kaasujakkaraa
- Kaasuliesi. Se on kätevä pienten ruokamäärien, esimerkiksi ruoka-aineallergisille tarkoitettujen annosten valmistamiseen. Tällöin tarvitaan myös pieniä kattiloita.

Astioita

- Maitokärryt, pyörän pumppu ja renkaanpaikkausvälineet
- Noin 10 kanisteria (10 l) tai vastaavaa veden kuljetusta varten. Niiden olisi hyvä sopia maitokärryjen kertakuormaan.
- Vesisaavi (80–140 l) talousveden säilyttämiseen
- 4–6 sankoa, mielellään kannellisia (10 l)
- 2 kahvi-/vesipannua (esimerkiksi seitsemän ja kolmen litran pannut)
- 2 termoskannua (teelle ja kahville omat)
- Vähintään 4 isoa kattilaa kansineen (esim. 50 litran kattila tiskiveden lämmittämiseen, 30 litran kattila keittojen tekemiseen ja muutama 15–25 litran kattila muuhun ruuan valmistukseen). Kattiloiden olisi hyvä

olla teräksisiä ja paksupohjaisia.

Tiskivettä varten voi käyttää alumiinista kattilaa.

- Iso paistinpannu (halkaisija noin 28 cm) tai muurikka
- 4–6 lettupannua lettunuotiota varten (jos yhtä aikaa poltetaan montaa nuotiota, varataan pannujakin enemmän)
- 5–8 kulhoa, mielellään kannellisia (1–7 l). Jäätelökioskeilta saatavat kannelliset irtojäätelöasiat ja karkkikauppojen kannelliset irtokarkkirasiat ovat erinomaisia.
- 4–6 tarjotinta. Kauppojen lihatskeiltä saatavat leikkelelaatikot ovat hyviä leipien ja salaattien tarjoiluun.
- 5–8 mehukannua (1–2 l), joista yhdessä mitta-asteikko

Työvälineitä

- Iso suppilo
- 2–4 leikkuulautaa (noin 40 x 60 cm)
- 4 leikkuuveistä (2 isoa, 2 pientä)
- 4 kuorimaveistä
- 2 juustohöylää
- 1 raastinrauta
- Perunasurvin
- Mittasarja
- Suodatinteline ja -pussit kahvin ja teen valmistukseen
- Sakset
- 4 paistinlastaa riittävän pitkällä varrella (2 metallista, 1 puinen, 1 puuhaarukka)
- 2 isoa puukauhaa (sekoittamiseen)
- 3 muovikauhaa
- 3 teräskauhaa (mehun ja sopan annosteluun)
- Iso lävikkö (mehumaijan lävikkö on iso ja tukeva)
- 4 purkinavaajaa
- 2 vispilää (normaalikokoinen kiisselin tekoon ja pitkävartinen, noin 50–70 cm, kastikkeen sekoittamiseen)
- 2–4 juuresharjaa

Pesemiseen ja puhtauteen liittyviä tarvikkeita

- 3 muovista astianpesusoiikkoa esipesuun, pesuun ja huuhteluun (20-litraiset soikot ovat hyviä – vettä ei tarvitse vaihtaa jatkuvasti; soikoissa pitäisi olla myös kädensijat, että niitä on tukeva kantaa)
- 8 tiskiharjaa (neljä pesupistettä, jokaisessa kaksi tiskaamassa) ja vaihtoharjat leirin puoliväliin, 2 nokiharjaa trangioille ym.
- Teräsvillaa tai karhunkieli-levyjä
- 1 pkt keittiöliinoja pöytien pyyhkimiseen
- Astianpesuainetta (50 hlön leirillä kuluu 1 litra 4 vuorokaudessa)
- Kunnollisia pannulappuja, kahdet pitkävartiset patakintaat
- Pyyheliinoja astioiden kuivaamiseen
- Pyykkinaru ja pyykkipoikia
- 10 rullaa talouspaperia
- 1 rl leivinpaperia
- Pakastepusseja (kahden ja viiden litran)
- 2 roskapussirullaa (ruoka-astioiden suojaaksi)
- Maalarinteippiä, mielellään leveää
- Vedenpitäviä tusseja

- Noin 1,5 l käsiendesinointiainetta, erilliset desipisteet wc:n ja ruokailun yhteyteen. Jos leiriläiset annostelevat itse desinointiainetta pumppupullosta, se lisää kulutusta.
- Esiliinoja ja pähineitä kokille ja keittiöartioilaisille
- Kumihanskat
- Käsienpesusaippua
- Käsienpesuvati
- Kynsiharja
- 3 vanhaa ämpäriä (10 l) jätteiden lajittelua varten (lasi-, metalli- ja ongelmajäte)
- Iso, kannellinen ämpäri ruokajätettä varten
- 2 rullaa isoja, 150 litran jätösäkkejä

Muuta

- 2–3 kylmälaukkuja ja kylmäkalleja noin 12 kpl. Kylmälaukku on hygieeninen, eristävä ja kannellinen. Sen voi laittaa myös maakellariin.
- 50 litran kannellisia säilytyslaatikoita esim. kuivamuonan säilytykseen ja suojaukseen
- Myrskylyhdyt ja lamppuöljyä
- Jauhesammutin ja sammutuspeite
- Tulitikkuja
- Halutessa tarvikkeet veturin rakentamista varten
- Trangioita vartioiden määrän verran haikille
- Ensiapulaukku.

Ensiaputarvikkeet 50 hengen viikon leirille

Tarvikkeet SPR:n ensiapuoppaan mukaan

Sidetarvikkeet:

- o Pikasiteitä
- o Haavateippiä
- o Perhoslaastaria
- o Kiinnelaastaria
- o Puhdistusainetta ja haavapyyhkeitä
- o Sidetaitoksia
- o Suojasiteitä
- o Ensiapuside
- o Joustosiderullia
- o Tukiside
- o Kolmioliina
- o Punkkipihdit
- o Lämpöpeite
- o Kylmäpakkaus

Lääkkeet:

- o Kuumelääke
- o Särkylääke
- o Lääkehiili
- o Joditabletit
- o Kortisonivoide
- o Kyypakkaus

Muut:

- o Voideside
- o Sakset
- o Pinsetit
- o Kuumemittari
- o Suojakäsineet
- o Ensiapuhjeet
- o Hätänumerot

- Turvallisuussuunnitelma leirille

7. PALAUTE

7.1. PALAUTTEEN ANTAMINEN

Palautteen antaminen saattaa tuntua vaikealta, mutta vain kissa kiitokset elää. Yksinkertaisin palautteen antamisen muoto on kiittäminen ja se on kaiken lisäksi helppoa. Kulttuurissamme ei ole ollut tapana ilmaista henkilökohtaisia tunteita ja näin ollen kiitos jää helposti antamatta. Korjaavaa palautetta antaessa saatetaan pelätä, että vastaanottava puoli suuttuu tai hyökkää palautteen antajaa kohtaan. Väärinymmärryksetkin ovat yleisiä, ja joskus voi tuntua, että toinen ymmärtää tahallaan väärin. Usein emme tunne oikeita palautteen antamisen keinoja.

Palautteen antaminen on lyhykäisyydessään toiminnan ja oppimistilanteen tarkastelua. Tarkastellaan sitä, mikä on toiminut hyvin ja mikä puolestaan vaatii korjaamista ja kehittämistä. Palaute antaa sen saajalle tietoa ja ideoita. Palautteesta on hyötyä vain silloin, kun se on totta.

Hyvää palautetta voi antaa esimerkiksi siten, että ohjaa kysymyksillä palautteen saajaa ja maltaa odottaa, kunnes hän itse oivaltaa, mitä tilanteen parantamiseksi voi tehdä. Suorien neuvojen antamista voi harkita tapauskohtaisesti. Joidenkin mielestä ne saattavat tuntuvat liian tunkeilevilta, vaikka tulisivatkin tarpeeseen.

Palautetta antaessa on hyvä miettiä, miten paljon palautetta kyseinen henkilö voi kerralla vastaanottaa. Palautteen perille menon voi tarkistaa kysymällä. Huonoa palautetta on, jos moittii toista virheistä ja väheksyy hänen taitojaan tai persoonallisuutta.

Korjaava palaute auttaa oppimista. On siis tärkeä miettiä, miten korjaava palaute esitetään. Muistivinkkinä voi pitää kolmikerroksista hampurilaista. Palaute annetaan hampurilaisen tapaan eli tässä järjestyksessä:

- 1 Myönteinen, yksityiskohtainen palaute (sämpylä)
- 2 Asiat, joissa palautteen antaja havaitsi aiheita korjaamiseen (pihvi)
- 3 Myönteinen kokonaisarvio toiminnasta (sämpylä)

Palautteen antaminen:

- 1 Kerro ensin, mikä kaikki on onnistunut. Tarkastelkaa sen jälkeen yhdessä, mitä ja miten toimintaa voi kehittää.
- 2 Anna palaute tekemisestä, älä henkilöstä – tekemistä voi muuttaa, henkilöä ei.
- 3 Anna palaute sen hetkisestä tekemisestä. Kuvaile, mitä tapahtui, mitä näit ja mitä kuudit. Älä tulkitse, äläkä muistele menneitä.
- 4 Anna palaute heti toiminnan jälkeen. Jos olet kuitenkin kiihtynyt, odota vähän aikaa.
- 5 Anna palaute tulevaisuutta ja kehittymistä varten. Ihminen ei ole taidoiltaan valmis, vaan kehittyy jatkuvasti.

Muista myös nämä:

- Muista rohkaista ja kannustaa. Joskus sanattomat teot, kuten hymy, peukalo ylhäällä tai taputus hartioihin kertoo jo tarvittavan. Anna positiivista palautetta usein.
- Pidä haasteenasi etsiä palautteenannolle oikea aika ja sopiva esitystapa.
- Ota huomioon, että kaikki eivät ole tottuneet ottamaan rakentavaa palautetta vastaan. Myös myönteisen palautteen vastaanottaminen voi olla joillekin hankalaa.
- Anna palaute pestatun varsinaisesta tehtävästä – älä arvioi vain tulosta, äläkä jokaista erillistä suoritusta tai tekoa.
- Anna ensin yhteinen palaute ja vasta sitten yksilöllinen.

Erilaisia arviointitapoja

<i>korjaavaa, selventävää</i>	"Pidä kättä hieman enemmän koukussa."
<i>neutraalia</i>	"Nyt otit pallon kiinni!"
<i>negatiivista</i>	"Ohi meni, et ollut tarpeeksi nopea."
<i>arvottavaa</i>	"Et voi juosta toisen eteen ottamaan palloa!"
<i>reflektiivaa</i>	"Miltäs se kopin ottaminen tuntui, hallitsitko tilanteen?" (Tällä lailla laitat henkilöt arvioimaan itse tilanteita ja huomioimaan sisäisen palautteensa.)
<i>sisäistä</i>	Tulee suoraan tekemisestä: tunto, näkö, kuulo, liike.

Rakentavan palautteen antamisen malli

Kerro, mitä tapahtui.

- Kerro tosiasioita ja omia havaintojasi.

Kerro, miten asia vaikutti sinuun tai toimintaasi.

- Ilmaise konkreettinen seuraus. (Jos sellaista ei ole, on kysymys arvovalinnasta.)

Ehdota korjaavia toimenpiteitä.

- Esittele konkreettisia tapoja tehdä toisin ja välttää alkutilanne.
- Jätä vastuu päätöksestä palautteen vastaanottajalle.

LIITE I: toimintasuunnitelman malli

Sonkajärven samoajat ry
Sonkatie 2
33101 Sonkajärvi 20.11.2010

PARTIOLIPPUKUNTA LIPPUKUNTA RY:N TOIMINTASUUNNITELMA VUODELLE 2011, HALLITUKSEN ESITYS

Partiolippukunta Lippukunta ry on poikalippukunta, jonka jäsenistä pääosa on 7–22-vuotiaita. Vuonna 2011 toiminnan painopisteinä ovat retkeily, viestintä ja osaavat johtajat.

Toiminta ikäkausittain

Lippukunnassa partiotoimintaa toteutetaan Suomen Partiolaisten partio-ohjelman mukaisesti eri ikäkausissa. Lisäksi partio-ohjelman tukemiseen käytetään Lippukunta ry:n omia lippukuntasuorituksia. Käytännössä tämä käsittää viikottaiset kokoukset, retket, leirit ja erilaiset tempaukset.

Hallitus pestaa kullekin ikäkaudelle toiminnasta vastaavan ikäkausivastaavan, joka huolehtii ikäkauden tapahtumista, johtajien kouluttamisesta ja partio-ohjelman toteutumisesta ryhmissä.

Sudenpennut

Sudenpennut toimivat kauden alussa kolmessa laumassa. Vanhin lauma, Karhut, siirtyy syksyllä seikkailijaikäkauteen. Sen tilalle perustetaan uusi lauma uusia sudenpentuja varten. Tavoitteena on, että jokainen sudenpentu käy ainakin yhdellä yöretkellä.

Seikkailijat

Lippukunnassa toimii kolme seikkailijajoukkuetta. Seikkailijoille järjestetään vähintään kaksi retkeä vuoden 2011 aikana. Sudenpennuille ja seikkailijoille pidetään kesäleiri yhteistyössä naapurilippukuntien Lippukuntasiskojen ja Lippukunta Veljien kanssa.

Tarpojat

Keväällä lippukunnassa toimii yksi tarpojavartio, josta vanhimmat tarpojat siirtyvät syksyllä samoajiin. Syksyllä vanhimmat seikkailijat siirtyvät tarpojiksi ja heille perustetaan tarvittaessa uusi tarpojavartio. Tarpojille järjestetään vähintään kaksi metsäretkeä vuoden aikana.

Samoajat

Lippukunnassa toimii kolme samoajavartiota, syyskaudella vanhin poistuu ja uusi tulee tilalle. Suurin osa toiminnasta tapahtuu vähintään vuoroviikottain pidettävissä vartioiden kokouksissa ja varsinkin retkillä, joita pidetään aiempaa enemmän. Samoajat voivat myös toteuttaa ohjelmansa mukaisia projekteja.

Samoajille tarjotaan mahdollisuus kasvaa vastuullisuuteen ja kehittää itsenäistä partiotoimintaa. Samoajavartioiden oppivat olemaan tekemisissä myös keskenään ja samoajat yhdentyvät osaksi vanhempaa lippukunta-aktiivistoa.

Samoajat osallistuvat aktiivisesti lippukunnan varainhankintaan, jossa tukee ikäkausivastaava.

Vaeltajat

Lippukunnassa toimii yksi vaeltajavartio, joka on esimerkkinä koko lippukunnalle.

Johtamisen ohella vaeltajat toteuttavat omia vaelluksia tai muita hankkeita.

Vartio asettaa itse tavoitteensa ja valitsee johtajansa joukostaan.

Vaeltajat osallistuvat aktiivisesti lippukunnan varainhankintaan, jossa tukee ikäkausivastaava.

Aikuinen tuki

Yli 22-vuotiaat eräveikot ohjaavat lippukunnan toimintaa ja auttavat ja kannustavat nuorempia johtajia tehtävissään.

Koulutus

Ikäkausien toiminnan parantamiseksi hankitaan koulutusta piirin kursseilta. Lippukunta tukee taloudellisesti johtajien osallistumista kursseille. Johtajien suunnitelmallisesta koulutustautumisesta huolehtimaan pestataan koulutusvastaava.

Meritoiminta

Vuonna 2011 Suomen Partiolaisten meripartio-ohjelmaa toteutetaan kaikissa ikäkausissa. Sen järjestämisessä tehdään yhteistyötä muiden lippukuntien kanssa. Meripartiotoiminnasta on vastuussa tehtävään pestattu johtajapari, amiraali ja vara-amiraali. Heidän vastuullaan on huolehtia meripartiotoiminnan tavoitteellisuudesta, välineiden hankinnoista ja huollosta sekä ylläpitää ja kehittää lippukunnan omaa meripartio-ohjelmaa ja -kulttuuria. Erityisesti he huolehtivat koulutuksesta johtajaikäisille.

Meritoimintaa toteutetaan ryhmien viikottaisessa toiminnassa esimerkiksi uimataitojen harjoittelulla, navigoinnin teorian opettelulla ja viestiliputusleikeillä kunkin ikäkauden ohjelman mukaisesti. Lippukunnan jollia käytetään retkillä ja leireillä. Yhteistyössä muiden merilippukuntien kanssa järjestetään mahdollisuus purjehduksiin sekä purjeveneen huoltamiseen. Piirin meripartiotapahtumiin osallistumista tuetaan. Itämeren suojeluun tutustuminen ja siihen osallistuminen on tärkeä tavoite.

Luonto, ympäristö ja globaali yhteistyö

Lippukunta ry reagoi toiminnassaan muuttuvaan ilmastoon ja muihin kärjistyviin ympäristöongelmiin tekemällä oman osuutensa niiden ratkaisemiseksi. Lippukunta on tietoinen siitä, että suurimmat ympäristöongelmat voidaan ratkaista vain maailmanlaajuisella yhteistyöllä.

Kolon ja kämpän jätteidenlajittelun kehittäminen, retkien ekologiseen kuljetukseen ja ruokailuun kannustaminen ovat esimerkkejä ympäristötoiminnan ja -kasvatuksen konkreettisista keinoista. Lippukunnan jäseniä kannustetaan muutokseen paitsi partiotoiminnassa myös sen ulkopuolisessa elämässä. Lippukunta ry osallistuu Scouts of the World -merkin pilotoimiseen.

Omatoimisella varainhankinnalla tuetaan globaalia yhteistyötä edistäviä ulkomaan partiomatkoja. Ikäkaudet toteuttavat Woomal-kehitysyhteistyöhankkeen ohjelmaa toiminnassaan.

Hallinto

Hallituksen jokainen jäsen tietää tehtävänsä ja osallistuu aktiivisesti lippukunnan asioiden hoitamiseen. Hallitus päättää omasta työnjaostaan ja hallitussalkustaan harkitusti aikaisemmat kokemukset huomioon ottaen.

Hallituksen tärkeimpiä viestintäkanavia ovat sähköposti, johtajaneuvoston kokoukset, kirjeet, jaettavat laput, sms-viestit ja televiestintä. Hallitus laatii vuoden alussa hallinnolle yksityiskohtaisen hallinnon aikataulun, jossa ilmenee hallituksen kokousten alustavat ajankohdat ja niiden alustava sisältö. Hallitus pestaa tiedottajan huolehtimaan lippukunnan viestinnästä. Hallitus kokoontuu vuoden aikana 7–14 kertaa sekä tarvittaessa.

Vuoden 2011 hallitus perehdytetään tehtävänsä hyvissä ajoin syyskokouksen jälkeen ennen hallituskauden alkua.

Omaisuden hoito

Lippukunta ry hoitaa seurakunnan tarjoamia kokoustiloja (koloa ja varastoa).

Lisäksi lippukunta hoitaa tilojen vakuutusten hankkimisen ja ylläpidon.

Koloa remontoidaan pienimuotoisesti.

Lippukunta hoitaa myös kämpä-retkipaikkaa sekä vastaa rakennusten ja irtaimiston vakuutusten hankkimisesta ja ylläpidosta. Kämpää pyritään peruskorjaamaan kesällä 2011: kämppä rakennuksen huopakatto ja kaasujärjestelmä uusitaan, kämpän julkisivut korjausmaalataan ja laiturei kunnostetaan.

Kalustoa hankitaan vuonna 2011 tarpeen vaatiessa.

Lippukunnan varainhankinta

Lippukunnan omatoiminen varainhankinta painottuu tempauksiin. Keväällä järjestetään partionäyttely vanhempainneuvoston tuella. Joulupukkipalvelu järjestetään jouluna 2011, jonka lisäksi lippukunta osallistuu Suomen Partiolaisten joulukalenterien myyntiin.

Avustukset

Lippukunta hakee toiminnalleen tukea kaupungilta, seurakunnalta, Lions Club:lta sekä Lippukunta ry:n vanhempainneuvostolta. Avustuksia haetaan mahdollisuuksien mukaan myös muilta yhteisöiltä.

Liite 2:Tapahtumakalenterin malli

Sonkajärven samoajat ry
Sonkatie 2
33101 Sonkajärvi 5.12.2010

TOIMINTAKALENTERI VUODELLE 2011

Tammikuu

- o Talvihohtajapäivät
- o Toiminta alkaa
- o Sudenpentujen talviretki

Helmikuu

- o Tilintarkastus
- o Lippukunnan kevätkokous
- o Piirin talvikisa Lumisää 5.2.
- o Muistelemispäivä 22.2.

Maaliskuu

- o Vartioiden retkiä
- o Tarpojien taitopäivä 19.3.

Huhtikuu

- o Partioparaati ja partiolaisten kirkkopyhä 24.4.

Toukokuu

- o Vapputapahtuma kirkolla
- o Partionäyttely Keskuspuistossa
- o Kevät SM ja kevätregatta 21.5.
- o Seikkailijoiden EA-päivä 22.5.

Kesäkuu

- o Kesäleiri sudenpennuille ja seikkailijoille

Heinäkuu

Elokuu

- o Vaeltajavaltakunta 27.–28.8.
- o Syysjohtajapäivät
- o Aloitustempaus

Syyskuu

- o Viikoittainen toiminta alkaa
- o Syysshaikki

Lokakuu

- o Vanhempien ja poikien retki kämpälle
- o Tarpojien EA-päivä 23.10.
- o Lippukunnan syyskokous

Marraskuu

- o Sudenpentretki
- o Vaeltajacity 19.11.
- o Samoajatapahtuma 26.11.

Joulukuu

- o Itsenäisyyspäivän juhla ja lupauksenanto 6.12.
- o Joulujuhla koko lippukunnalle ja vanhemmille
- o Joulupukkitoiminta

Liite 3: Toimintakertomusmalli

Sonkajärven samoajat ry
Sonkatie 2
33101 Sonkajärvi 11.2.2011

TOIMINTAKERTOMUS 2010

Partiotoiminta

Vuonna 2010 Lippukunta ry:ssä vakiinnutettiin Suomen Partiolaisten uusi partio-ohjelma osaksi kaikkea toimintaa. Partio-ohjelman tueksi luotiin myös niin sanotut lippukuntasuoritukset, jotka helpottavat ohjelman käyttöä ja tuovat esiin myös vahvasti lippukunnan omat perinteet.

Lippukunnan toiminnan painopisteinä vuonna 2010 olivat uudet ikäkaudet, tiedotus ja viestintä sekä kiinteistöjen hoito. Parhaiten onnistuttiin uusissa ikäkausissa. Partiolippukunta Lippukunta ry:ssä oli 96 jäsentä vuoden 2010 lopussa. Jäsenistöön tuli mukaan myös muutama tyttö sisaruslippukunnan kanssa yhteistyössä perustetun lauman johdosta.

Sudenpennut

Laumat kokoontuivat toimintakausien aikana viikottain kololla. Jokaisessa laumassa (Haukat, Liito-oravat ja Karhut) oli kullakin 2–3 omaa akelaa. Vuosi kului retkeilyn merkeissä:

- Sudenpentujen ja seikkailijoiden kahden yön retki Rapulahteen yhdessä Suosirrien kanssa helmikuussa
- Päiväretki kansallismuseoon maalikuussa
- Piirin sudenpentukisat huhtikuussa
- Sudenpentujen supernyyttärit, yöretki toukokuussa
- Kesäleiri
- Vanhempien ja poikien (päivä-)retki lokakuussa
- Sudenpentujen kämppäretki Metsolassa (1 yö) marraskuussa

Irtohuomioita vuoden varrelta: Trangiakokkaus, telttailu ja veneily olivat sudenpentujen suosiossa. Toivottiin saada paistaa makkaraa tai vaahtokarkkeja useammin. Jos varastolla leikitään (esim. piilosta), pitää se siivota lopuksi. Etenkään suosirrien puolta ei pidä sotkea. Vanhin lauma, Liito-oravat, aloitti seikkailijaohjelman syksyn alussa. Uusia sudenpentuja varten perustettiin lauma, johon liittyi mukaan myös Suosirrien sudenpentuja. Akelaneuvostoja ei vuoden mittaan pidetty erikseen (vain muutamia kertoja johtajaneuvoston kokousten yhteydessä) eikä niille koettu olevan tarvetta. Sudenpentujohtajat toimivat hallituspesteissä tai pitivät muuten hyvin yhteyttä, etenkin osallistumalla johtajaneuvoston kokouksiin. Sudenpentutoiminnasta vastasi Antti Akela.

Seikkailijat

Vuonna 2010 lippukunnassa toimi kolme seikkailijajoukkuetta.

Kahta seikkailijajoukkuetta johti samoajaikäiset johtajat ja yhtä johti aikuiset johtajat. Toiminnassa noudatettiin Suomen Partiolaisten partio-ohjelmaa. Seikkailijat kokoontuivat kevät- ja syyskauden ajan viikoittain. Kukin ryhmä järjesti vuoden aikana ainakin yhden oman retken. Seikkailijaohjelmaan kuuluvaa seikkailijapeliä ryhdyttiin järjestämään syksyllä, mutta pienen ilmoittautujamäärän vuoksi tapahtuma siirrettiin seuraavalle keväälle. Seikkailijatoiminnasta vastasi Seppo Sampo.

Tarpojat

Vuonna 2010 lippukunnassa toimi yksi tarpojen putkivartio. Tarpojaryhmää johtivat samoaja- ja vaeltajaikäiset johtajat. Tarpojat kokoontuivat kerran viikossa. Toiminnassa suoritettiin Suomen Partiolaisten tarpojaohjelmaa erätaitoja painottaen. Syksyllä aloitettiin luovuustarpon toteuttaminen. Kevään retki Rapulahdessa sisälsi köysikoulusta. Syksyn kämppäretkellä luovuusmajakan spektaakkelin valmistelu jäi kesken ja sitä jatketaan keväällä 2011. Tarpojat muonittivat syksyllä piirin kurssin Haukelassa. Tarpojatoiminnasta vastasi Lasse Luotsi.

Samoajat

Lippukunnassa toimi keväällä kaksi samoajaryhmää, Sateenkaarikeijut ja Mahtiketut, ja lisäksi syksyllä siirtyi tarpojista samoajiin Apinajengi. Ryhmät pitivät vaihtelevasti omia kokouksiaan ja retkiään toteuttaen samalla Suomen Partiolaisten samoajaohjelmaa. Tämän ohella samoajia osallistui vuoden aikana lippukunnan omien tapahtumien lisäksi muun muassa piirin samoajaleiri Samovaarille. Samoajatoiminnasta vastasi Leevi Luotsi.

Vaeltajat

Lippukunnassa toimi vuonna 2010 yksi vaeltajaryhmä, johon kuuluvat kaikki 18–22 vuotiaat lippukuntalaiset. Leena Luotsi aloitti luotsaamisen keräämällä vaeltajia kiinnostavat aiheet ylös. Kaudena aikana aloitettiin Scouts of the World-merkin suorittamisen. Lisäksi Vaeltajat osallistuivat kansainväliseen JOTI-tapahtumaan. Vaeltajatoiminnasta vastasi Leevi Luotsi.

Muu toiminta

Konkarit

Lippukunnan jo aktiivitoiminnasta poistunutta johtajistoa pyrittiin aktivoimaan ja kokoamaan yhteen vuoden aikana. Lippukunnan historiikkiprojektia jatkettiin konkarien kesken. Materiaalia saatiin vuonna 2010 kerättyä kuitenkin vain vähän. Konkarit osallistuivat osaltaan kämpän kunnossapitoon.

Vanhemmat

Vanhempainneuvoston kanssa ylläpidetään hyvää yhteistyötä. Toukokuussa pidetyssä partionäyttelyssä ja syyskuussa pidetyssä aloitustempauksessa uudet vanhemmat pääsivät tutustumaan vanhempainneuvoston toimintaan. Lokakuussa tehtiin vanhempien ja poikien yhteinen talkooretki kämpälle, jonka yhteydessä vanhempainneuvosto lahjoitti lippukunnalle uuden kaasulieden. Marraskuussa pidettiin huivien ompeluilta uusille partiolaisille. Itsenäisyyspäivän lupausenantotilaisuutta seuraamassa oli erityisen paljon vanhempia. Joulujuhlaa varten vanhemmat keittivät maukkaat riisipuurot ja kahvit sekä leipoivat pullia. Vanhempainneuvoston puheenjohtajana jatkoi Venla Vanhempi.

Koulutus

Lippukunta hoiti sille Suomen Partiolaisten koulutusjärjestelmän mukaan kuuluvia tehtäviä. Lippukunnasta oli osallistujia ja järjestäjiä partiojohtajakurssilla. Lippukunnan koulutusvastavana toimi Kari Kouluttaja.

Yhteistyö

Lippukunta osallistui kirkon lähetystyöhön. Apinajengi-vartio möi makkaraa seurakunnan järjestämässä vapputapahtumassa. Useat laumat ja vartiot keräsivät rahaa Lähetysseuran keräyksessä syyskuussa.

Itsenäisyyspäivänä partiolaiset auttoivat jumalanpalveluksen järjestämisessä.

Toiminta kattojärjestössä

Lippukunnan edustajat toimivat aktiivisesti alueella, piirissä ja keskusjärjestössä.

Hallinto

Lippukunnan kokous pidettiin keväällä ja syksyllä. Hallitus piti kahdeksan kokousta. Kevään ja syksyn alussa pidetyillä johtajapäivillä suunniteltiin toimintaa, kerättiin palautetta ja käytiin läpi puolipestejä. Johtajaneuvosto kokoontui kevät- ja syyskaudella kahden–kolmen viikon välein.

Hallitus jakoi tehtävänsä niin että jokaiselle hallituksen jäsenelle oli oma toiminnanala johdettavanaan. Jäsen ja toiminnanala:

Pekka Partiolainen, puheenjohtaja ja lippukunnanjohtaja

Pasi Partiolainen, varapuheenjohtaja ja apulaislippukunnanjohtaja

Ossi Ohjelma, puolio-ohjelmavastaava

Veikko Viestintä, viestintävastaava

Karri Kiinteistö, talous- ja kiinteistövastaava

Lisäksi hallitus otti sihteerikseen Sisko Sihteerin sekä rahastonhoitajakseen Riku Rahastonhoitajan.

Tiedotus ja viestintä

Lippukunnan toiminnasta tiedotettiin puoliolaisille ja perheille kirjeitse, www-sivuilla ja sähköpostitse. Kevät- ja syyskauden alussa postitettiin koteihin toimintakäppyrä, jossa mainittiin tapahtumien ajankohdat ja lyhyet kuvaukset niistä. Tapahtumia ennen jaettiin lappuja vanhemmille ja puoliolaisille.

Tiedotusta oli paljon ja se oli laaja-alaista, mutta vanhempien tavoittamiseksi pitää vielä parantaa viestiketjua. Myös hallinnon toiminnan ja tiedottamisen suunnitteluun jäi parantamisen varaa. Nettisivuja päivitettiin vaihtelevasti. Lippukunta mainosti toimintaansa tolppamainoksia. Johtajiston sisäinen viestintä toimi sähköpostin, kirjeiden ja tekstiviestien välityksellä, sekä johtajaneuvoston kokousten ohessa.

Omaisuuuden hoito

Toimitilat

Lippukunnan käytössä oli seurakunnan tarjoamat tilat eli kolo ja varasto sekä retkipaikka Vihdissä.

Kämpän huoltotarvetta selvitettiin ja laiturin kunnostettiin. Lippukunta piti yllä vakuutuksia kaikkiin tiloihin.

Kalusto

Lippukunta sai käyttöönsä vuonna 2008 hankkimansa kaksi optimistijollaa. Vuonna 2010 ostettiin Havu-mallinen talvitelppä ja siihen soveltuva kamiina. Muita merkittäviä kalustohan-kintoja ei tehty.

Talous

Kirjanpidossa jatkettiin hyväksi havaitun kirjanpito-ohjelma SQL-Ledgerin käyttöä. Vuoden kaikki retkimaksut pyrittiin kierrättämään tilin kautta joko välittömästi eli suorina maksuina tilille tai välillisesti eli tallettamalla käteisenä saadut maksut tilille tapahtumien jälkeen. Talousarvion toteutumisista seurattiin vuoden kuluessa. Rahastonhoitaja selvitti toteutumista hallitukselle tarkasti loppu keväällä. Lippukunnan rahastonhoitajana toimi Riku Rahastonhoitaja. Tilintarkastajina olivat Tiina Terävä ja Tommi Tilintarkastaja.

Varainhankinta

Lippukunnan varainhankintatoimintaa olivat kevätnäyttely toukokuussa, makkaranmyynti cup kisassa syyskuussa sekä Suomen Partiolaisten joulukalenterikampanja marras–joulukuussa. Johtajat ja vaeltajat keräsivät varoja joulupukkipalvelulla. Varoja hankittiin myös isännöimällä piirin kämpillä.

Avustukset

Lippukunta sai avustuksia toimintaansa kaupungilta ja seurakunnalta.

Liite 5: Turvallisuussuunnitelma leirille

Leiri ja järjestäjä			
Ajankohta, paikkakunta ja osoite			
Leiriläisten määrä			
Leirin johtaja		puh.	
Turvallisuusvastaava		puh.	
Ensiapuvastaava		puh.	

Ea-välineistön tarkastaja ja leirille tuonut			
Ea-laukun vakituinen sijainti			

Riskit leirialueella	ennakoidut riskit	Riskeihin varautuminen
Tapaturmat maastossa		
Tapaturmat puukon kanssa		
Tapaturmat tulen kanssa		
Tapaturmat vedessä		
Liikenne leirialueella		
Riskit haikilla		
Tulenkäsittelyyn liittyvät riskit		
Muut riskit		

Maaston kuvaus (mm. kivikot, rannat, kuoppaisuus)			
--	--	--	--

Ohjelman turvallisuus (mm. vaaratekijät ja ea-varusteet)			
---	--	--	--

Rakennelmien turvallisuus			
---------------------------	--	--	--

Hälytysajoneuvojen pääsy leirialueelle ja ajo-ohje	
--	--

Leirin koordinaatit sijoitettu näkyvälle paikalle (www.112.fi)	kyllä (mihin?)	ei

Leirin evakuointisuunnitelma hätätilanteelle	
--	--

Keittiön turvallisuus ja hygienia

Keittäjät	
Kaasukeittimen käyttöohjeet ja opastus annettu. (kenelle, päiväys)	
Kaasukeittimet osineen tarkastettu (päiväys ja tarkastaja). Huomautukset.	
Hygieniaa edistävät tarvikkeet (mm. käsidesi)	
Keittiön ea-varustus	

Onnettomuuden sattuessa:

- ❶ Arvioi tilanne
- ❷ Estä lisäonnettomuudet
- ❸ Anna välitön, henkeä pelastava ensiapu
- ❹ Hälytä lisäapua tarvittaessa
 - a. oman leirin keskuudesta
 - b. tarvittaessa muista yleinen hätänumero 112
 - c. järjestä opastus paikalle
- ❺ Hoida tilannetta kunnes lisäapu saapuu paikalle
- ❻ Muista ilmoittaa tapahtuneesta myös leirinjohtajalle ja turvallisuusvastaavalle.

Liitteet: alueen kartta, ajo-ohje leiripaikalle ja leiriohjelma

Suunnitelman jakelu:

pvm	nimi

